

ว/ 123/๑๗

บทนิพนธ์การสุขวิญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางนิภา จันทิชัย แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ) (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรียาภัย) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ติเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....-7 มี.ย. 2560.....พ.ศ.

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

categories in details, we found that there were 37 types of blessing for persons. The most frequently held ritual was wedding blessing, and then followed by blessing, and then followed by blessing for ordaining men. The least frequently held ritual was tracing blessing. The most common one was blessing for buffalos, followed by blessing for cows. The least common one was blessing for bees. Regarding plant blessing, the only kind of plant blessing, the only kind of plant that blessing rituals were conducted for was rice. As for blessing for places or things, the most common type was house blessing, followed by rice-threshing places. The least common one was blessing for meals.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างดี จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรธ ศรีรัมย์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ได้แนะนำแก้ไขปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่กรุณาให้โอกาสและสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครูโรงเรียนบ้านประแหง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทุกคน ที่ให้โอกาสและสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณนายสุริยะ บุญสิลา ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าแดงหนองฮูโนนไทย ที่กรุณาให้ข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณแม่พิศมร พุทธพัทตร์ คุณครูกิติพันธ์ จันทิชัย ที่เป็นกำลังใจและอำนวยความสะดวกพร้อมทั้งสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ ขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

สำหรับคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่ บพกาธิบดีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้

นิภา จันทิชัย

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
องค์ความรู้เกี่ยวกับการสู่วัย	11
องค์ความรู้เกี่ยวกับบทนิพนธ์	19
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
กรอบแนวคิดในการวิจัย	35
บทที่ 3 กระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย	36
ประเภทบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย	36
กระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย	52
บทที่ 4 เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย ...	104
บทนิพนธ์การสู่วัยเกี่ยวกับคน	104
บทนิพนธ์การสู่วัยเกี่ยวกับสัตว์	124
บทนิพนธ์การสู่วัยเกี่ยวกับพืช	130
บทนิพนธ์การสู่วัยเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ	132

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	144
สรุปผลการวิจัย	144
อภิปรายผลการวิจัย	145
ข้อเสนอแนะ	147
บรรณานุกรม	148
ประวัติผู้วิจัย	154

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงรายชื่อวิทยานิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย	36
2 แสดงรายชื่อรายงานการวิจัยการสู่วัยในประเทศไทย	43
3 แสดงรายชื่อบทความการสู่วัยในประเทศไทย	43
4 แสดงรายชื่อหนังสือและตำราการสู่วัยในประเทศไทย	48
5 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่วัยคน	53
6 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่วัยสัตว์	57
7 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่วัยพืช	59
8 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่วัยสถานที่และสิ่งของ	60
9 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่วัย ด้านความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี	62
10 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่วัย ด้านสังคม	66
11 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่วัย ด้านโครงสร้าง	69
12 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่วัย ด้านภาษาและวรรณกรรม	71
13 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ด้านการอนุรักษ์	73
14 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ด้านการประยุกต์ใช้	74
15 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ด้านรวบรวมบทสู่วัย	76
16 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ด้านประวัติความเป็นมา	76
17 ระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์บทสู่วัยในประเทศไทย	79
18 แสดงระเบียบวิธีวิจัยงานวิจัยการสู่วัยในประเทศไทย ประเภทงานวิจัยเชิงปริมาณ	83

19	แสดงระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทย ประเภทงานวิจัยเชิงคุณภาพ	84
20	แสดงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคน	91
21	แสดงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์	98
22	แสดงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพืช	100
23	แสดงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ	102
24	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยแต่งงาน	105
25	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยนาค	107
26	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยคนป่วย	108
27	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยเด็ก	110
28	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภท การสู่วัยพระสงฆ์สามเณร	111
29	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทย ประเภทการสู่วัยน่อยก่อนแต่งงาน	112
30	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยทั่วไป	112
31	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยมียศศักดิ์	113
32	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยแม่ออกกรรม	114
33	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยเดินทางไกล	114
34	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยหลง	115
35	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยแม่มาน	115
36	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยผู้นำชุมชน	116
37	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยผู้สูงอายุ	116
38	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยผู้สูงอายุ	117
39	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยผูกเสี่ยว	117
40	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยทหาร	117
41	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยกลุ่ม	118
42	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยบาศรี	118
43	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยนำฮอย	118
44	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเศไทยประเภทการสู่วัยผู้มาเยือน	119

45	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญใหญ่	119
46	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเช่นผีเรียกขวัญ ...	119
47	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญทบอผีขวัญ	120
48	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเข็ย	120
49	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเรียกขวัญปักเทียน	120
50	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเรียกขวัญเข้าร่าง	121
51	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเรียกขวัญตั้งไข่	121
52	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญคนเดินทางไปทำงานไกลแล้วกลับมาถึงบ้าน	121
53	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญคนที่ลาออกจากงานและปลดเกษียณ	122
54	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเมื่อได้รับอุบัติเหตุ	122
55	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเมื่อหายจากการเจ็บไข้	122
56	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญการทำขวัญโกนจุก	123
57	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญขึ้นปีใหม่	123
58	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญวันเกิด	123
59	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญนักเรียนที่จบการศึกษา	124
60	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญควาย	125
61	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญวัว	127
62	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญช้าง	128
63	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญม้อน	128
64	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญม้า	129

65	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญผี	129
66	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญข้าว	130
67	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	132
68	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญลาน	133
69	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเล่า	134
70	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเวียน	135
71	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญรถยนต์	135
72	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเสา	136
73	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเรือ	137
74	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญนา	138
75	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญพระพุทธรูป	138
76	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเฮือน	139
77	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญก้อนเส้า	139
78	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญถุงเป่า (ถุงเงินถุงทอง)	140
79	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญปิ่น	140
80	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเขาควาง	140
81	แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญพาข้าว	141

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

- 1 กรอบแนวคิดบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย 35

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ที่มีมรดกทั้งทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตและถ่ายทอดกันมานับแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน มรดกเหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงวิถีทางการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งแนวคิด และความเชื่อซึ่งเป็นผลจากการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติของผู้คนในอดีต จนเกิดความผูกพันกับธรรมชาติ และไม่ต้องการให้ธรรมชาติ “โกรธ” จนสร้างภัยพิบัติต่าง ๆ จึงมีการเช่นสรวงบูชาหรือประกอบพิธีกรรม เพื่อหวังให้เกิดแต่สิ่งดี ๆ และเมื่อได้รับอิทธิพลของศาสนาในเวลาต่อมาพิธีกรรมเหล่านั้นจึงผนวกความเชื่อทางศาสนาเข้าด้วย (พินพา ภักดี. 2550 : 1) สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างผลดีต่อจิตใจ ทำให้ยอมรับและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและค่านิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่นเดียวกับความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” ของแต่ละท้องถิ่น แต่ละชุมชนที่แตกต่างกันไปตามบริบทของสังคมนั้น ๆ ซึ่งแสดงออกให้เห็นในพิธีสู่ขวัญและบทสู่ขวัญ ดังที่ มณี พยอมยงค์ (2536 : 66) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวไทยมีความเชื่อว่า ถ้าได้ประกอบพิธีสู่ขวัญหรือสูตรขวัญ จะทำให้ชีวิตประสบแต่ความสุขความเจริญ ความเชื่อที่เกิดขึ้นกับมนุษย์จึงเกิดจากความไม่รู้เป็นประการสำคัญ เมื่อมนุษย์ต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกายและจิตใจ ความเชื่อจึงมีอิทธิพลเหนือจิตใจของมนุษย์และเป็นสิ่งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งทำให้มนุษย์ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

การสู่ขวัญเป็นพิธีกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเรียกขวัญหรือเชิญขวัญมาให้อยู่กับเนื้อกับตัว ทำให้จิตใจของผู้นั้นมีความสุขสบาย ดังที่ อุดม เขยกิจงค์ (2545 : 292) ได้แสดงทรรศนะไว้ว่า การประกอบพิธีสู่ขวัญ หรือพิธีทำขวัญ จะต้องมีการ “หมอล้วน” ซึ่งมักเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นผู้รู้ผู้ชำนาญ มากกล่าวเรียกขวัญให้มารับเครื่องบูชาสังเวศ ด้วยบทสู่ขวัญที่ใช้ถ้อยคำไพเราะ สละสลวย ทำนองอ่อนหวาน น่าฟัง โดยเนื้อหาและรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการสู่ขวัญ และหมอล้วนแต่ละคน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาที่สำคัญของบทสู่ขวัญจะเน้นถึงแนวทางการปฏิบัติตนและมุ่งสอนให้ประพฤติแต่สิ่งดีงาม รวมทั้งช่วยสร้างกำลังใจในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้รับฟังและครอบครัวตลอดจนชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ อยู่กันอย่างมีความสุข บทสู่ขวัญ

จึงสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ทศนคติ และค่านิยมของสังคมหรือชุมชนในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันออกไป

ในการสู่ขวัญของชาวไทยจะมีรูปแบบคล้ายกันทุกกลุ่มทุกจังหวัดแต่จะมีพิธีการองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่าในแต่ละภูมิภาคมีหลายเผ่าพันธุ์ หลายวัฒนธรรม การสู่ขวัญจึงมีองค์ประกอบพิธีการแตกต่างกันตามลักษณะของความเชื่อของแต่ละท้องถิ่นที่แทรกตามบทสู่ขวัญ และในบทสู่ขวัญนั้นจะมีการนำคำในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการสู่ขวัญนั้นเกิดความสุข มีจิตใจที่ดี อันเป็นกลวิธีอีกอย่างของการอยู่ร่วมกันเป็นการให้กำลังใจแก่กัน โดยบทสู่ขวัญจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับโอกาสที่ใช้ ดังที่ ประมวล ดิคคินสัน (2514 : 148-159) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการสู่ขวัญมีหลายประการทำให้เกิดความอบอุ่นใจ แสดงถึงความเอื้ออาทรของเพื่อนมนุษย์ ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมีสามัคคีธรรมและเป็นการส่งเสริมสุขภาพจิต เนื้อหาที่สำคัญของบทสู่ขวัญจะเน้นถึงแนวทางการปฏิบัติตนและมุ่งสอนให้ประพฤติแต่สิ่งดีงาม รวมทั้งช่วยสร้างกำลังใจในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้รับฟังและครอบครัวตลอดจนชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ อยู่กันอย่างมีความสุข บทสู่ขวัญจึงสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ทศนคติ และค่านิยมของสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ ที่มีมาแต่อดีตเรื่อยมาจนปัจจุบัน เช่น บทสู่ขวัญเด็ก มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักความเอ็นดู การเอาใจใส่เมื่อยามป่วยไข้ไม่สบาย บทสู่ขวัญนาค แสดงให้เห็นถึงความเชื่อถือและยึดมั่นในพระรัตนตรัย เน้นให้กตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา บทสู่ขวัญช่าง บทสู่ขวัญควาย และบทสู่ขวัญข้าวต่างแสดงให้เห็นถึงการยกย่องและรู้จักบุญคุณสิ่งทีให้ประโยชน์แก่ตน ส่วนบทสู่ขวัญแต่งงาน บทสู่ขวัญขึ้นเรือนใหม่ แสดงถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สอนให้อาศัยหลักธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติในการครองเรือน สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทั้งด้านเนื้อหา และพิธีกรรมของบทสู่ขวัญ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับพิธีกรรมการสู่ขวัญในเบื้องต้นทั้ง 4 ภาค ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันพบว่า มีวัตถุประสงค์ และกระบวนการวิจัยที่แตกต่างกันออกไป ดังเช่น วิทยากรรองหิน (2553) ได้ศึกษาวิจัยในด้านของการอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมจรรโลงใจของคนอีสาน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมการสู่ขวัญเพื่อจรรโลงใจของคนในสังคมอีสาน มีการถ่ายทอดสืบสานพิธีกรรมอยู่ 4 ลักษณะ คือ การถ่ายทอดครอบครัวหรือเครือญาติ การเรียนรู้จากวัดและชุมชน การเรียนรู้จากหมอสู่ขวัญผู้อาวุโส การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนั้น วราภรณ์ ดังก้อง (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์บทสູ່ขวัญจังหวัดแพร่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวเทศบาลตำบลทุ่งไ้้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสູ່ขวัญ เก็บข้อมูลโดยการรวบรวมวรรณกรรมท้องถิ่น ประเภทมุขปาฐะ และวรรณกรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวกับบทสູ່ขวัญของเทศบาลตำบลทุ่งไ้้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า บทสູ່ขวัญที่รวบรวมได้จำแนกตามลักษณะเนื้อหาและโอกาสที่ใช้ 7 ประเภท คือ บทสູ່ขวัญคน บทสູ່ขวัญแต่งงาน บทสູ່ขวัญขึ้นบ้านใหม่ บทสູ່ขวัญนาค บทสູ່ขวัญก่อนเส้าเตาไฟ บทสູ່ขวัญวัวควาย บทสູ່ขวัญข้าว สอดคล้องกับพีชรินทร์ คงคาสุริยฉาย (2546 : 178) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บททำขวัญและบทบาทหน้าที่ของพิธีทำขวัญในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บททำขวัญ และบทบาทหน้าที่ของพิธีทำขวัญในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โครงสร้างของบททำขวัญไทโซ่งที่สำคัญ แบ่งเป็น 9 ขั้นตอน คือ บทเริ่มบทเชิญขวัญหรือเรียกขวัญ บทหาขวัญ บทนำขวัญ บทอาบขวัญ บทปลอบขวัญ บทปลอบแม่เข้าแม่นาง บทปลอบเมืองขวัญ บทสอนขวัญ และบทบาทหน้าที่ของพิธีทำขวัญในสังคมไทโซ่งแบ่งออกเป็น บทบาทหน้าที่ในการตอบสนองความองการทางจิตใจ สร้างความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน รักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมปลูกฝังคุณธรรมของชุมชน

จากข้อมูลเบื้องต้นเห็นได้ว่า การวิจัยเกี่ยวกับการสູ່ขวัญมีการศึกษาในหลายแบบ หลายพื้นที่ อีกทั้งในปัจจุบันยังมีการสູ່ขวัญอยู่เป็นจำนวนมากในชุมชน แต่งานวิจัยต่าง ๆ ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้หมดทุกแห่ง ผู้วิจัยจึงอยากศึกษาว่าสถานภาพการวิจัยบทสູ່ขวัญในประเทศไทยว่าการวิจัยเรื่องการสູ່ขวัญโดยมีขั้นตอนมีกระบวนการวิจัย อย่างไร และเนื้อหาสาระของบทสູ່ขวัญมีรูปแบบแตกต่างกันอย่างไร โดยรวบรวมบทนิพนธ์เกี่ยวกับการสູ່ขวัญในประเทศไทยทั้งที่เป็นวิทยานิพนธ์ บทความ หนังสือชุดความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นการจัดหมวดหมู่ ลักษณะ และประเภทของบทสູ່ขวัญ อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาบทนิพนธ์อันทรงคุณค่า และนำองค์ความรู้ที่ได้มาเผยแพร่เพื่อพัฒนาไปสู่ชุมชนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทนิพนธ์การสູ່ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย”
มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการศึกษาวิจัยบทนิพนธ์การสູ່ขวัญ
2. เพื่อสังเคราะห์เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสູ່ขวัญ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการและเนื้อหาสาระของบทนิพนธ์ การสู่ขวัญในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลการวิจัยที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการสู่ขวัญในประเทศไทย จำนวน 23 เล่ม โดยคัดเลือกจาก 4 ภูมิภาค จากข้อมูลทั้งหมด 79 เล่ม ดังนี้

2.1.1 ภาคเหนือ จำนวน 6 เล่ม ดังนี้

- 1) บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ของศีกฤทธิ์ พันธุ์ไธ
- 2) การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก ของทิพย์สุดา

นัยทรัพย์

3) การศึกษาบทสู่ขวัญของชาวไทยลื้อ อำเภอป่า จังหวัดน่าน ของสมพงษ์ จิตอารีย์

4) วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่ ของวราภรณ์ ดังก้อง

5) การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรบ้านขนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ของวีรชาติ เชื้อนรัตน์

6) การวิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ของพิมพ์ภา กักดี

2.1.2 ภาคกลาง จำนวน 5 เล่ม ดังนี้

1) การศึกษาบททำขวัญภาคกลางในด้านจารีตนิยมและวรรณศิลป์ ของนันทิตา จงมีสุข

2) การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยาและมานุษยวิทยา การดนตรี ของจันทร์พร นวลแฝง

3) วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ของพัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย

4) ขวัญข้าว ของบุญกอง อินตา

5) การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบายศรีสู่ภูมิภาค ของศิวพร สุกญาท่วงศ์

2.1.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 เล่ม ดังนี้

- 1) บทสູ່ขัວญัຈງหวัດเลย ของขาคฤต อนันทรารวัน
- 2) วรรณกรรมคำสູ່ขัວญัเอีसान ของบุญธรรม ทองเรีอง
- 3) การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสູ່ขัວญัเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีसान ของเจริญ มูลมา
- 4) การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสູ່ขัວญัในจังหวัดนาคระราชสีมาของกิตติภัทร อ่างบุญตา
- 5) วรรณศิลป์ในบทสູ່ขัວญัของหมอสุดจำเนียร พันทวิ ของประภาส ทิพยมาศ
- 6) พิธีสູ່ขัວญั การอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมจรโลงใจของคนในสังคมของวิทยา ภูครองหิน
- 7) การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสູตรขัວญัอีसानเพื่อการดำเนินชีวิตของพระภัทธชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)

2.1.4 ภาคใต้ จำนวน 5 เล่ม ดังนี้

- 1) ความเชื่อพิธีกรรม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอมืออง จังหวัดสงขลา ของสุรชัย ฉายศิริพันธ์
- 2) บททำขัວญัและพิธีทำขัວญัเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และถ่ายทอด ของอุมารินทร์ ตุลารักษ์
- 3) ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา ของสุทิพย์ แก้วสุข
- 4) การสืบสานประเพณี การทำขัວญัข้าว ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ของอนุชาติ ทองเกลีียง
- 5) วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำขัວญันาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ของนรวิร์ รักเถาว์

2.2 บทนิพนธ์เกี่ยวกับการสູ່ขัວญัในประเทศไทย ประเภทบทความ หนังสือ และตำรา จำนวน 25 ชุด จากกลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 33 ชุด ดังนี้

2.2.1 บทความ จำนวน 12 บทความ ดังนี้

- 1) บทสູ່ขัວญัควาย ของนเรศร์ สิงห์อุตสาหะ
- 2) การทำขัວญันาค ของพันทิพา มาลา
- 3) ขัວญัมิติทางจริยธรรมของสังคมไทย ของภคินิตย์ เพชรปราณีวงศ์
- 4) เล่าสູ່กันฟัง.....ประเพณีการเรียกขัວญัข้าวเปลือกของชาวไทยเขมรสุรินทร์ ของสารภี ภูมิประเทศ

5) การเรียกขวัญ ของย้งยง เทาประเสริฐ

6) การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน ของกฤษฎา ศรีธรรมมา

7) บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน ของพระพนม ปิยสีโล/ทองดี

8) วรรณศิลป์และสทบททำขวัญเรือของชาวภาคใต้ ของอุมารินทร์

ตุลารักษ์

9) บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินอีสาน ของทัศนาวดี

ใจสว่าง

10) “บททำขวัญ : วิถีคนสยามในมาเลเซีย” ของอิงอร จุลทรัพย์

11) วัฒนธรรมจากคำเรียกขวัญในพิธีกรรมรักษาโรคของหมอเหยา ชาวผู้ไทยของอลงกรณ์ อิทธิผล วิไลวรรณ นิษฐานันท์ และสุรสิทธิ์ ไทยรัตน์

12) พิธีสู่ขวัญ ของศรีกรม ชมแล้ว

2.2.2 หนังสือและตำรา จำนวน 13 เล่ม ดังนี้

1) วัฒนธรรมล้านนาไทย ของมณี พยอมยงค์

2) ฮีต-คองอีสานและปฎิณกะคติ ของบัวศรี ศรีสูง

3) ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย ของเอกวิทย์ ณ ถลาง

4) ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี ของพระอริยานุวัตร
 เขมจารีเถระ

5) มุลมั่งดั้งเดิม ของ สีน้า จันท์เพ็ญ

6) ประเพณีอีสานและเกร็ดโบราณคดีอีสาน ของบุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล

7) วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา

ของรศ.วิมล ตำศรีและไพรินทร์ ลุยแก้ว

8) ตำรามรดกอีสาน ของสวิง บุญเจิม

9) วิถีชีวิตชาวใต้ประเพณีและวัฒนธรรม ของประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์

10) บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด ของอุมารินทร์ ตุลารักษ์

11) ประเพณีทำขวัญและแหล่งต่าง ๆ ของคณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียงใหม่

12) ประเพณีพิธีกรรมการทำนาโบราณล้านนา ของสนั่น ธรรมธิ

13) ตำราสูตรขวัญโบราณต่าง ๆ ของ จ.เปரியัญ

3. ขอบเขตด้านเวลา

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา ปี พ.ศ. 2524 ถึง ปีพ.ศ. 2556 เป็นเวลา 32 ปี

3.2 ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2559 เป็นเวลา 2 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาด้านบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่

1.1.1 แบบบันทึกกระบวนการศึกษาวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือดังนี้

1) แบบบันทึกวัตถุประสงค์การวิจัย ใช้บันทึกข้อมูลวัตถุประสงค์ ชื่อเรื่อง ผู้วิจัย ลักษณะวัตถุประสงค์การวิจัย และปีพ.ศ.งานวิจัย

2) แบบบันทึกระเบียบวิธีวิจัย ใช้บันทึกข้อมูลปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย และระเบียบวิธีวิจัย

3) แบบบันทึกเนื้อหาการวิจัย ใช้บันทึกปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย และผลการศึกษาด้านบทนิพนธ์

1.1.2 แบบบันทึกเนื้อหาสาระบทนิพนธ์การสู่ขวัญ

1) แบบบันทึกเนื้อหาสาระงานวิจัย ใช้บันทึกประเภทการสู่ขวัญ ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย และเนื้อหางานวิจัย

2) แบบบันทึกเนื้อหาสาระบทความ ใช้บันทึกประเภทการสู่ขวัญ ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนบทความ และเนื้อหาบทความ

3) แบบบันทึกเนื้อหาสาระหนังสือและตำรา ใช้บันทึกประเภทการสู่ขวัญ ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และเนื้อหาหนังสือและตำรา

1.2 แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย มีดังนี้

1.2.1 แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ของทัลคอตต์ พาร์สัน (ค.ศ.1902 – 1979) แนวคิดที่ใช้สังเคราะห์ครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับประเด็นในการศึกษากระบวนการวิจัย บทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ใช้ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมของทัลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parson) (ค.ศ. 1902 – 1979) คือ แนวความคิดเรื่องระบบการกระทำ ระบบการกระทำเกิดขึ้นจากการที่ผู้กระทำแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ดำรงอยู่ สถานภาพและบทบาทเหล่านี้ จะประสานสัมพันธ์กันในรูปแบบของระบบต่าง ๆ อันเป็นระบบการกระทำระหว่างกัน (System of Interaction) ประกอบด้วยผู้กระทำจำนวนมาก ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทที่รวมกัน เรียกว่า ระบบสังคม แต่การตัดสินใจในการกระทำทางสังคมของบุคคลก็ยังคงเป็นเช่นเดิม คือ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกวิธีการไปสู่เป้าหมาย ภายใต้กฎระเบียบหรือบรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดต่างๆ และจะต้องนำสภาพการณ์ต่างๆ เข้ามาพิจารณาด้วย ที่สำคัญคือระบบย่อยของสังคม ความต้องการจำเป็นเชิงหน้าที่ แบบแผนต่างๆ ของตัวแปร กระบวนการทางสังคม และลักษณะที่สำคัญของระบบสังคม

1.2.2 การคิดเชิงสังเคราะห์ ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549)

แนวคิดเกี่ยวกับประเด็นในการศึกษาเนื้อหาสาระบทนิพนธ์การสู่ขวัญ ในประเทศไทยใช้แนวคิดเชิงสังเคราะห์ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) การสังเคราะห์ คือ การผสมผสานกันอย่างกลมกลืนของส่วนประกอบต่าง ๆ จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์ และคุณสมบัติเฉพาะ ส่วนลักษณะของการสังเคราะห์ ดังนี้

1. การสังเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นการวิพากษ์เรื่องราว หรือประเด็นต่าง ๆ ให้ได้ข้อสรุปบางประการที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในสิ่งที่ต้องการและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การสังเคราะห์เชิงสร้างสรรค์เป็นการนำแนวคิดต่าง ๆ หรือประเด็นต่าง ๆ ที่ได้รับมาจัดรูปแบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผลเกิดเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน และเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้งานตามวัตถุประสงค์

แนวคิดเชิงสังเคราะห์ที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้เป็นแนวทางสำหรับ การวิเคราะห์บทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งเนื้อหา และกรอบแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดเชิงสังเคราะห์ ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาข้อมูล เป็นเวลา 2 ปี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยบทสู่ขวัญในประเทศไทย

2.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับบทสູ່ขวัญในประเทศไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2556

2.3 ผู้วิจัยได้รวบรวมบทความที่เกี่ยวกับบทสູ່ขวัญในประเทศไทย ที่ได้รับการตีพิมพ์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2553

2.4 ผู้วิจัยได้รวบรวมหนังสือ/ตำราที่เกี่ยวกับบทสູ່ขวัญในประเทศไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2517 ถึง พ.ศ. 2554

2.5 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสູ່ขวัญในประเทศไทย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า มี 2 ข้อ คือ

3.1 การสังเคราะห์กระบวนการศึกษาวิจัยและบทนิพนธ์การสູ່ขวัญในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการสังเคราะห์ครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมของทัลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parson) (ค.ศ. 1902 – 1979) ในการศึกษา ดังนี้

3.1.1 ศึกษาจุดประสงค์ของบทนิพนธ์การสູ່ขวัญในประเทศไทย

3.1.2 ศึกษากระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสູ່ขวัญในประเทศไทย

3.1.3 ศึกษาผลการศึกษาบทนิพนธ์การสູ່ขวัญในประเทศไทย

3.2 การสังเคราะห์เนื้อหาสาระบทนิพนธ์ประเภทงานวิจัย บทความ หนังสือ/ตำรา เกี่ยวกับการสູ່ขวัญในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้การคิดเชิงสังเคราะห์ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) ในการแบ่งกลุ่ม ได้ดังนี้

3.2.1 การสູ່ขวัญคน

3.2.2 การสູ່ขวัญสัตว์

3.2.3 การสູ່ขวัญพืช

3.2.4 การสູ່ขวัญสถานที่และสิ่งของ

4. การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ดังนี้

4.1 กระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสູ່ขวัญ

4.2 เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสູ່ขวัญ

4.3 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทนิพนธ์การสู่วัณในประเทศไทย หมายถึง งานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา ที่เกี่ยวกับบทสู่วัณในประเทศไทย ซึ่งเป็นพิธีกรรมการเชิญขวัญให้กลับมาอยู่ประจำที่ในตัวเจ้าของขวัญ ประกอบด้วยบทสู่วัณ.4 ประเภท คือ บทสู่วัณเกี่ยวกับคน บทสู่วัณเกี่ยวกับสัตว์ บทสู่วัณพืช และบทสู่วัณเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ

สถานภาพการศึกษาและวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาวิจัยในด้านวัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย และผลการศึกษา จากบทนิพนธ์ประเภทงานวิจัยและเนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่วัณจากบทนิพนธ์ ประเภทงานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกระบวนการศึกษาวิจัยและบทนิพนธ์การสู่วัณในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบเนื้อหาสาระของการสู่วัณจากบทนิพนธ์ในประเทศไทย
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อยอดบทสู่วัณ
4. เป็นข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการสู่วัณของไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางและกำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัย ได้ประมวลไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับการสู่ขวัญ
2. องค์ความรู้เกี่ยวกับบทนิพนธ์
3. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้เกี่ยวกับการสู่ขวัญ

สำหรับองค์ความรู้เกี่ยวกับบทสู่ขวัญซึ่งได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้ประมวลไว้ 4 ประเด็น คือ ความหมายของขวัญและบทสู่ขวัญ, ความเป็นมาของการสู่ขวัญ, ประเภทของการสู่ขวัญ และความสำคัญของบทสู่ขวัญ

1. ความหมายของขวัญ และการสู่ขวัญ

พิธีสู่ขวัญ บางที่เรียกว่า "พิธีบายศรี" หรือ "บายศรีสู่ขวัญ" เป็นการเรียกขวัญให้มาอยู่กับตัว เป็นได้ทั้งการแสดงความชื่นชมยินดี และเป็นการปลอบใจให้เจ้าของขวัญจากคณะญาติมิตรและบุคคลทั่วไป นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า ขวัญ ดังนี้

ขวัญ หมายถึง จุดรวมของผม หรือขน ที่ขึ้นเวียนเป็นกันหอย และเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น เป็นนามธรรม มิ่งมงคล สิริ ความดี เช่น ขวัญข้าว ขวัญเรือน สิ่งที่ไม่มีตัวตน เชื่อกันว่ามีอยู่ประจำชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมา (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 132)

ขวัญ หมายถึง สิ่งสถิตอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ไม่ว่าจะระบุส่วนใดขึ้นมาก็มีขวัญได้ทั้งสิ้น เช่น ขวัญหูขวัญตา ขวัญแก้ม ฯลฯ นอกจากนั้น ขวัญยังเป็นสิ่งที่สามารถเข้าออกจากร่างกายได้ในขณะที่เจ้าของขวัญยังมีชีวิตอยู่ และถ้าขวัญออกจากร่างกายไปด้วยเหตุใดก็ได้แล้วแต่ เจ้าของขวัญจะไม่สบาย ต้องทำพิธีเรียกขวัญให้ขวัญกลับมา (วิไลวรรณ ฆนิษฐานันท์. 2525 : 14)

ขวัญ หรือ ขวน คือ สิ่งที่เป็นมิ่งมงคล สถิตอยู่กับชีวิตมนุษย์ สัตว์ พืช รวมทั้ง
สิ่งของเครื่องใช้ (ธวัช ปุณโณทก. 2542 : 560-568)

ขวัญ หมายถึง สิ่งที่เป็นที่รักที่บูชา เช่น เรียกลูกที่รักว่า ลูกขวัญ เรียกเมียที่รักว่า
เมียขวัญ (ปรีชา พิณทอง. 2530 : 238)

ขวัญ หมายถึง ของที่ไม่มีตัวตนเห็นไม่ได้จับต้องไม่ได้ เชื่อว่าคล้ายจิตหรือ
วิญญาณ ซึ่งแฝงอยู่ในตัวตนของคนและสัตว์ตั้งแต่เกิดมา และจะต้องอยู่ประจำตัวตลอดเวลา
ตกใจ เสียใจ ป่วยไข้ ขวัญจะหนี อาจทำให้ถึงตายได้ จึงต้องมีการเรียกขวัญ สูตรขวัญเพื่อให้ขวัญ
กลับมาอยู่ตัวตน จะได้สบาย
(มนัส สุขสาย. 2526 : 1)

ขวัญเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน มีอยู่ทั้งในตัวคน สัตว์ พืช และสิ่งของ ตั้งแต่เกิด สิ่งที่เป็น
ที่รักที่บูชา ถ้าขวัญยังอยู่กับคนหรือสิ่งนั้น ๆ ก็จะทำให้มีความสุขสบาย แต่ถ้าขวัญหายหรือออกจากร่าง
ออกจากสิ่งนั้น อาจทำให้ได้รับอันตรายหรือผลร้ายต่าง ๆ การทำพิธีเชิญขวัญจึงเป็นพิธีกรรม
อย่างหนึ่ง ที่คนโบราณอีสานทำกันมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ และทำกันมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้
นักวิชาการได้ให้ความหมายของการสู่ขวัญ ดังนี้

สู่ขวัญ หมายถึง การประกอบพิธีทำขวัญหรือเรียกขวัญเข้ามาอยู่กับตัว
(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 1280)

สู่ขวัญ หรือ สูดขวัญ หมายถึง การประกอบพิธีเพื่อเป็นกำลังใจให้คน ๆ นั้นได้รับ
ความสุข ความสำเร็จในชีวิตการงาน (พระครูสุเทพสารคุณ และคณะ. 2544 : 308)

สู่ขวัญ หมายถึง การให้ขวัญและกำลังใจแก่คนและเสริมสิริมงคลแก่สิ่งต่าง ๆ
(สวิง บุญเจิม. 2545 : 388)

การสู่ขวัญ หมายถึง การเรียกขวัญให้คืนมาสู่ผู้เป็นเจ้าของขวัญ (สิน้ำ จันทรเพ็ญ
และคณะ. 2541 : 81)

สรุปว่า การสู่ขวัญ เป็นการประกอบพิธีเรียกขวัญให้มาอยู่กับเจ้าของขวัญ ซึ่งมีอยู่
ทั้งในตัวคน สัตว์ พืช และสิ่งของ ตั้งแต่เกิด เป็นสิ่งที่รักที่บูชา เพื่อเป็นการเสริมสิริมงคลให้มี
ความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบาย ถ้าขวัญยังอยู่กับคนหรือสิ่งนั้น ๆ ก็จะทำให้มีความสุขสบาย แต่ถ้าขวัญหายหรือ
ออกจากร่าง ออกจากสิ่งนั้น อาจทำให้ได้รับอันตรายหรือผลร้ายต่าง ๆ

2. ความเป็นมาของการสู่ขวัญ

พิธีสู่ขวัญ หรือที่เรียกว่าการบายศรีสู่ขวัญ เป็นประเพณีดั้งเดิมเก่าแก่นิยมกระทำ
สืบเนื่องต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน ถือว่าเมื่อจัดพิธีนี้แล้วจะเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เป็นกำลังใจใน
การที่จะประกอบคุณงามความดีต่อไป และจะทำให้มีความสุขความเจริญในชีวิตต่อไป มนัส
สุขสาย (ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า เดิมนั้นการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่จัดในหมู่ของ

เจ้านายผู้ใหญ่ จึงเรียกว่า บาศรี เพราะ บา ได้แก่ เจ้าขุนมูลนาย เช่น ชาวอีสานมักเรียกเจ้านายว่า บาคาน บาไทท้าว หรือบ่าวท้าว เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากวรรณกรรมอีสานเรื่องการะเกดสินไชย หรือแม่แตงในหนังสือเขตพน ที่ไปสืบศาสนาในกรุงสวตถ์ก็มีการเรียกขุนไทว่า บาเหมือนกัน ศัพท์คำว่า บาศรี ก็คือ การทำสิริมงคลหรือความดีให้กับชนชั้นผู้ดีหรือสิริแบบอย่างที่ทำให้กับผู้ดี ในสมัยต่อมาจึงนิยมแพร่หลายไปยังกลุ่มชาวบ้านที่เป็นสามัญชน ดังนั้นการประกอบพิธีอันก่อให้เกิดสิริมงคลนี้จึงเรียกว่า การบาศรีสู่ขวัญ ซึ่งเป็นศัพท์ดั้งเดิม

สีน้า จันทรเทัญ และคณะ (2541 : 80) ได้แสดงทรรศนะไว้ว่า บายศรีนั้นมีข้อสันนิษฐานว่าได้ประดิษฐ์ขึ้นมาจากคติความเชื่อของพราหมณ์ พิจารณาจากการนำใบตองมาประดิษฐ์บายศรี เนื่องด้วยใบตองนั้นเป็นของสะอาดบริสุทธิ์ไม่มีมลทินของอาหารเก่าให้เปดเปื้อนเหมือนการใช้ถ้วยชาม จึงนำใบตองมาทำเป็นกระถางสำหรับใส่อาหารในพิธีการต่าง ๆ รวมทั้งพิธีบายศรีและอีกประการหนึ่งคือ รูปร่างลักษณะของบายศรีที่ได้จำลองเขาพระสุเมรุ ซึ่งเป็นที่สถิตของพระอิศวร ตลอดจนเครื่องสังเวชนันมีความเชื่อมาจากคติพราหมณ์ เช่น ไข่แดงกวาง มะพร้าว รวมถึงพิธีการ เช่น การเวียนเทียน การเจิม และพิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ พราหมณ์เป็นผู้ประกอบพิธีทั้งสิ้น สอดคล้องกับพระครูสุเทพสารคุณ และคณะ (2544 : 309) ที่ได้กล่าวว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นพิธีที่สำคัญที่เกี่ยวกับขวัญและจิตใจ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น ดังนั้นวิถีการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างจึงมักจะมีการสู่ขวัญควบคู่กันไปเสมอ การสู่ขวัญจะช่วยให้เกิดสิริมงคล ชีวิตอยู่ด้วยความราบรื่น จิตใจเข้มแข็ง โชคดียิ่งขึ้น ปิดเป่าสิ่งที่ไม่ดี หายจากสรรพเคราะห์ทั้งปวง เป็นการเรียกร่องพลังทางจิต ช่วยให้มีพลังใจที่เข้มแข็งสามารถฟันฝ่าภัยพิบัติต่าง ๆ ได้ การสู่ขวัญช่วยทำให้เกิดมงคล ทำให้ดำรงอยู่ด้วยความสุข ราบรื่น มีโชคลาภมากขึ้น และอาจลดบันดาลให้ผู้ใดที่เคราะห์ร้ายพ้นจากสรรพเคราะห์ทั้งปวงด้วยมูลเหตุแห่งการสู่ขวัญนี้เอง

ประวัติความเป็นมาของพิธีบายศรีนั้นไม่มีหลักฐานแน่นอน แต่มีข้อสันนิษฐานว่าน่าจะมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยเชื่อว่าบายศรีนี้น่าจะได้คิดมาจากพราหมณ์ซึ่งเข้ามาทางเขมร เพราะคำว่า “บาย” เป็นภาษาเขมรแปลว่า ข้าวสุก ส่วนคำว่า “ศรี” มาจากภาษาสันสกฤตตรงกับภาษาบาลีว่า “สิริ” แปลว่า มิ่งขวัญ พิธีบายศรีสู่ขวัญ ยังไม่มีผู้ใดยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าเป็นมาอย่างไร ผู้ที่ทำขวัญหรือที่เรียกว่าหมอขวัญ ก็ไม่สามารถบอกได้ว่าเริ่มมีการทำขวัญตั้งแต่เมื่อใด เพียงแต่สันนิษฐานว่าเห็นจะมีมาตั้งแต่สมัยติดำบรรพ์ โดยความเชื่อของคนไทยเชื่อกันว่าบรรดาคนทั้งหลายที่เกิดมาในโลกมีธรรมชาติอย่างหนึ่งเรียกกันว่า “ขวัญ” จะมีประจำกายของทุกคน มีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษา ขวัญเป็นเหมือนผีเลี้ยงที่คอยดูแลประคับประคองชีวิต ติดตามเจ้าของไปทุกหนทุกแห่ง

ปรีชา พิณทอง (2530 : 238) ได้กล่าวถึงมูลเหตุของการสู่ขวัญ กล่าววามาจากเหตุ 2 ประการ คือ

1. การสู่ขวัญในเหตุดี หมายถึง การประกอบพิธีสู่ขวัญเนื่องจากได้รับโชคลาภหรือได้รับสิ่งที่พึงพอใจ เช่น ไปค้าขาย หรือไปทำงานได้เงินทองมามาก เจ้านายผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือมาเยี่ยมได้เลื่อนยศ บวชนาค แต่งงาน หรือจากบ้านไปนานกลับมาเยี่ยมบ้าน ฯลฯ หรือถ้าเป็นสัตว์ สิ่งของ จะประกอบพิธีสู่ขวัญ เมื่อได้สัตว์หรือสิ่งของนั้นมาใหม่หรือใช้งานเสร็จไปตอนหนึ่ง ๆ การประกอบพิธีสู่ขวัญในลักษณะเช่นนี้ ถือเป็นสิริมงคล ทำให้ชีวิตดำรงอยู่ด้วยความสุข

2. การสู่ขวัญในเหตุไม่ดี หมายถึงการประกอบพิธีสู่ขวัญเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์หรือไล่สิ่งที่เป็นเสนียดจัญไร ภัยพิบัติออกไป เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย หรือหายจากเจ็บป่วยเคราะห์ร้ายได้รับอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่ง เสียทรัพย์สินเงินทอง มีถ้อยความ สัตว์หรือสิ่งของหายไปแล้วได้คืนมา เป็นต้น เมื่อเกิดเหตุดังกล่าวก็จะทำพิธีสู่ขวัญ เพื่อเรียกขวัญให้กลับมาอยู่กับเจ้าของเพื่อให้เกิดความสุขสบาย หรือหายจากเคราะห์ร้ายต่าง ๆ ส่วนสัตว์หรือสิ่งของก็จะหายจากภัยพิบัติทั้งปวง

จากมูลเหตุแห่งการสู่ขวัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการประกอบพิธีสู่ขวัญทั้งในเหตุดี และเหตุไม่ดี ต่างก็มีความต้องการอย่างเดียวกันคือ เรียกขวัญหรือเชิญขวัญให้กลับมา รวมกันอยู่ในตัวเจ้าของขวัญเพื่อความสุข ความเจริญของเจ้าของขวัญ จึงพอสรุปจุดมุ่งหมายของการสู่ขวัญได้ ดังนี้

1. สู่ขวัญเพื่อฉลองขวัญ เป็นการสู่ขวัญในเหตุดี เพื่อแสดงความชื่นชมยินดี เช่น สู่ขวัญพระสงฆ์ เถราก็เชก สู่ขวัญเจ้านาย สู่ขวัญนาค สู่ขวัญแต่งงาน ฯลฯ
2. สู่ขวัญเพื่อปลอบใจ เป็นการสู่ขวัญเพื่อให้กำลังใจแก่เจ้าของขวัญ ในโอกาสที่ผ่านเหตุร้ายมา เช่น ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย ซึ่งอยู่ในระยะฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ หรือมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง บุคคลเหล่านี้จะได้รับการสู่ขวัญเพื่อปลอบใจ เช่น สู่ขวัญคนป่วย สู่ขวัญแม่อกกรรม สู่ขวัญหลวง ฯลฯ
3. สู่ขวัญเพื่อผูกขวัญ เป็นการสู่ขวัญเพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่สัตว์ วัตถุ สิ่งของ ที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของ เช่น สู่ขวัญควาย สู่ขวัญบ้าน สู่ขวัญเกวียน สู่ขวัญเรือ ฯลฯ
4. สู่ขวัญเพื่อรับขวัญเป็นการสู่ขวัญในโอกาสที่มีผู้มาสู่ หรือได้รับสิ่งใหม่ ๆ เช่น สู่ขวัญขุนนางหรือข้าราชการได้เลื่อนยศ สู่ขวัญรับน้องใหม่ สู่ขวัญบ้านใหม่ ฯลฯ

สรุปว่า พิธีสู่ขวัญ หรือที่เรียกว่าการบาศรีสู่ขวัญ เป็นประเพณีดั้งเดิมเก่าแก่นิยมกระทำสืบเนื่องต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน ถือว่าเมื่อจัดพิธีนี้แล้วจะเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตมูลเหตุของการสู่ขวัญ มาจากเหตุ 2 ประการ คือ การสู่ขวัญในเหตุดี และการสู่ขวัญในเหตุไม่ดี โดยมี

จุดมุ่งหมายของการสู่วัย 5 ประการ คือ สู่วัยเพื่อฉลองขวัญ สู่วัยเพื่อปลอบใจ สู่วัยเพื่อรับขวัญ และสู่วัยเพื่อผูกขวัญ

3. ประเภทของการสู่วัย

สำหรับประเภทของการสู่วัยนั้นมีนักวิชาการได้แบ่งไว้หลายคนในที่นี้นำเสนอเฉพาะของ บุญธรรม ทองเรือง (2536 : 76) ได้แบ่งการสู่วัยออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะและโอกาสที่ใช้ ดังนี้

3.1 การสู่วัยคน เป็นเรื่องเกี่ยวกับขวัญหรือจิตใจ อันจะก่อให้เกิดขวัญหรือกำลังใจดีขึ้น วิธีการดำเนินชีวิตของชาวร้อยเอ็ด มักจะมีการสู่วัยควบคู่กันเสมอ เพื่อเรียกร่องหรือระดม พลังทางจิตใจ นอกจากนี้เนื้อหาในบทสูตรขวัญบางบทได้มีการสอดแทรกคติธรรมและแนวทาง ในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มต่าง ๆ ของสังคม การสู่วัยมีหลายประเภท ดังนี้

3.1.1 การสู่วัยพระสงฆ์เถรภิเสก เป็นพิธีสู่วัยพระสงฆ์ในเถรภิเสกหรือพิธีตบแต่งซึ่งเป็นพิธีเลื่อนสมณศักดิ์แด่พระสงฆ์ตามประเพณีอีสาน เพื่อนเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติคุณและเป็นการถวายกำลังใจแด่พระภิกษุสามเณรผู้กระทำความดี เพื่อที่จะทำความดียิ่งขึ้น และเป็นการชักนำให้ภิกษุสามเณรรู้อื่นเห็นผลของการกระทำความดี จะได้กระทำความดีเป็นแบบอย่างต่อไป

3.1.2 การสู่วัยแม่มาน การสู่วัยประเภทนี้เป็นการสู่วัยหญิงที่มีครรภ์ใกล้คลอด เนื่องในสมัยโบราณจะมีผู้หญิงที่เสียชีวิตจากการคลอดบุตรจำนวนมาก ผู้หญิงเหล่านี้จะมีความหวาดหวั่น หวาดกลัว ในการคลอดบุตร การจัดพิธีสู่วัยเพื่อให้กำลังใจปลอบประโลมใจให้ผู้หญิงมีกำลังใจในการคลอดบุตรต่อไป ปัจจุบันการสู่วัยแม่มานลดความนิยมลงไปมาก เนื่องจากความเจริญทางการแพทย์แผนใหม่ทำให้ผู้หญิงเสียชีวิตจากการคลอดบุตรมีจำนวนน้อยลงการสู่วัยแม่มานจะปรากฏในบางท้องที่ในแถบชนบทที่ห่างไกลเท่านั้น

3.1.3 การสู่วัยแม่ออกกรรม พิธีสู่วัยนี้จัดทำขึ้นให้แก่ผู้หญิงที่คลอดบุตรหลังการอยู่ไฟ ชาวอีสานเห็นว่า สตรีที่คลอดบุตรจะมีร่างกายที่ไม่แข็งแรง อ่อนเพลีย ขาดภูมิคุ้มกัน เนื่องจากคลอดบุตรและหลังการคลอดบุตร ญาติผู้ใหญ่จึงมีพิธีการสู่วัยขึ้น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นการแสดงความรัก ความห่วงใย เอาใจใส่จากบิดา มารดา สามี และญาติพี่น้องเพื่อเป็นกำลังใจให้หญิงคลอดบุตรมีกำลังใจในการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง หมอสู่วัยจะสู่วัยแม่ และเด็กให้มาอยู่กับตัว อยู่พร้อมหน้ากันทั้งพ่อ แม่ และลูก ตลอดจนอวยพรให้มีความสุข

3.1.4 การสู่วัยเด็กน้อย เด็ก ๆ มักตกใจง่าย ถ้ามีใครหลอกหรือเห็นอะไรที่น่ากลัว ก็จะต้องใจมาก พ่อแม่เชื่อว่าเมื่อเด็กตกใจขวัญจะออกจากร่าง ส่งผลให้เด็กร้องไห้ไม่สบาย จึงจำเป็นต้องทำพิธีสู่วัยให้

3.1.5 การสู่วัณคนธรรมา คนธรรมา นั้น เมื่อไปค้าขายได้ลาภ หรือได้เลื่อนยศตำแหน่ง ก็ทำการสู่วัณให้ บางทีฝันไม่ดี หรือเจ้านายมาเยี่ยมก็มีการสู่วัณเพื่อให้เกิดสิริมงคล

3.1.6 การสู่วัณหลวง เวลาพ่อแม่หรือผู้เฒ่าผู้แก่เกิดมีอาการเจ็บป่วย ชาวบ้านจะรักษาด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ถ้ายังไม่หาย ลูกหลานจะทำพิธีสู่วัณให้เป็นเวลา 3 คืน เชื่อว่า โรคภัยไข้เจ็บหรืออาการป่วยจะหายได้ สิ่งของที่ใช้ในพิธีนี้ก็เหมือนสู่วัณธรรมดา แตกต่างตรงที่ต้องเพิ่มรูปเทียนให้ เท่ากับอายุของผู้ป่วย ให้สวดเวลากลางคืนประมาณ 3-4 ทุ่ม

3.1.7 การสู่วัณนาค เป็นการสู่วัณในพิธีบวชนาคตามประเพณี ของพุทธศาสนิกชนชาวไทย มักจะทำพิธีสู่วัณในวันรุ่งขึ้นก่อนบวชพระเป็นการเชิญขวัญให้มาอยู่กับตัวเพื่อเตือนสติ สั่งสอนถึงบุญคุณของบิดามารดาแสดงอาณิสสของการอุปสมบท มุ่งสงเคราะห์ตนเองและผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ สุดท้ายให้พรนาค

3.1.8 การสู่วัณน้อยก่อนแต่งงาน (กินดอง) มักกระทำที่บ้านเจ้าบ่าวก่อนจะมีพิธีแต่งงาน พ่อแม่เจ้าบ่าวและญาติของเจ้าบาวนิยมสู่วัณให้กับลูกของตนก่อน แล้วจึงนำพาขวัญไปรวมกัน ที่บ้านเจ้าสาว พาขวัญก่อนพิธีแต่งงาน เรียกพาขวัญน้อย

3.1.9 การสู่วัณบ่าวสาวเวลาแต่งงาน ก่อนที่หนุ่มสาวจะอยู่กินร่วมกัน เป็นสามีภรรยา จะต้องจัดให้มีพิธีแต่งงาน หรือชาวอีสานเรียกว่า “กินดอง” เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลกับคู่บ่าวสาว จึงต้องจัดให้มีการสู่วัณขึ้น ส่วนใหญ่มักกระทำที่บ้านเจ้าสาว

3.1.10 การสู่วัณคนป่วย คนเจ็บไข้นาน ๆ หรือชาวบ้านเรียกว่า “ป่วยปี” เชื่อว่ามีสาเหตุ มาจากขวัญออกจากร่างกาย จึงเกิดอาการเจ็บป่วย เมื่อหายป่วยแล้วแต่ร่างกายยังไม่แข็งแรง ถือว่า ขวัญหนีเนื้อหนีคิง (ขวัญไม่อยู่กับเนื้อกับตัว) จึงจำเป็นต้องสู่วัณให้เพื่อเรียกขวัญให้มาอยู่กับร่าง จะทำให้คนป่วยแข็งแรง หายจากการเจ็บป่วย

3.1.11 การสู่วัณพา ถ้าผู้ใดเจ็บไข้ได้ป่วย กินไม่ได้นอนไม่หลับ และได้ทำการสู่วัณ คนป่วยให้แล้ว แต่โรคภัยไข้เจ็บยังไม่หาย ก็จะทำพิธีสู่วัณพาให้อีกครั้งหนึ่ง

3.2 การสู่วัณสัตว์ การสู่วัณสัตว์เป็นการระลึกถึงบุญคุณของสัตว์ ที่ช่วยมนุษย์ ในการทำมาหากินรวมไปถึงการขอมาที่ได้คำว่า เหยียนตี ในระหว่างการทำงาน ที่สำคัญ ได้แก่

3.2.1 การสู่วัณควายและวัว (วัว) ควายและวัวเป็นสัตว์ที่มีคุณแก่คนมาก เพราะเป็นแรงงานหลักในการทำนา ทำไร่ ชาวบ้านถือว่าคนได้กินข้าวเพราะสัตว์เหล่านี้ ดังนั้น ก่อนที่จะลงมือทำนา ครั้งแรกหรือเลิกทำนาแล้ว เจ้าของมักทำพิธีสู่วัณให้ เพื่อเป็นการรำลึกถึงบุญคุณ และขอมาที่ได้ คำว่า เหยียนตีระหว่างทำงานร่วมกัน พาขวัญจัดให้มีน้ำอบ น้ำหอม และหญ้า

3.2.2 การสู่วัวม้อน (ตัวหมอน) ม้อนเป็นสัตว์ตัวอ่อนที่ชักโยออกจากรังใหม่ ชาวบ้านสามารถนำมาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม ม้อนเป็นสัตว์ที่มีคุณแก่คน เพราะไหมสามารถทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม เมื่อชาวบ้านลงมือเลี้ยงม้อน หรือหลังจากการชักโยม้อนเสร็จเป็นรังใหม่แล้วจะจัดให้มีการสู่วัวขึ้น เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้เลี้ยงม้อนทำให้ผู้เลี้ยงขายเส้นไหมได้เงินทอง และเชื่อว่าการสู่วัวให้ม้อนจะส่งผลให้ม้อนมีหนังกางตั้งเปือกฟ้าว (เหมือนเปลือกมะพร้าว) พาชวัวมีข้าวต้มและใบม้อน

3.3 การสู่วัวสิ่งของ การสู่วัวสิ่งของเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อถือที่ว่า สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชีวิตของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการสู่วัวให้กับสิ่งของเหล่านี้เพื่อเป็นการสำนึกในบุญคุณ ชาวบ้านเชื่อว่าการสู่วัวสิ่งของจะทำให้ผู้เป็นเจ้าของมีความสุข มีลาภ เป็นสิริมงคลแก่เจ้าของต่อไป ซึ่งการสู่วัวสิ่งของแยกได้ดังนี้

3.3.1 การสู่วัวเฮือน คือ การนำเอาพิธีและขั้นตอนการสร้างบ้านเรือนมาพูดในที่ประชุม เพื่อให้คนที่มาในพิธีรู้จักสร้างบ้านให้เป็นสิริมงคล ถ้าบ้านเรือนทำไม่ถูกแบบก็จะนำแต่ความไม่เป็นมงคลมาให้

3.3.2 การสู่วัวเวียน เกวียน เป็นพาหนะใช้สำหรับลากเข็น การสู่วัวเวียนก็เพื่อให้เป็นสิริมงคลและมั่นคง และสอนให้เจ้าของรู้จักใช้ให้เป็นประโยชน์

3.3.3 การสู่วัวข้าว มักทำกันในเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ชาวบ้านเชื่อว่า “กินบ่กจกบ่ลง” (กินเท่าไรไม่รู้จักหมด) ชาวบ้านจะสู่วัวข้าวก่อนทำพิธีเปิดแล้า (ยุ้ง) ข้าวนำมากิน จะทำการสู่วัวก่อน เพื่อเป็นสิริมงคล จะทำให้สามารถผลิตข้าวในปีต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ ไม่เกิดภาวะอดอยาก (ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม)

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การสู่วัวเป็นพิธีกรรมที่กระทำสืบต่อกันมานาน แบ่งเป็นการสู่วัวตามลักษณะและโอกาสที่ใช้ คือ การสู่วัวคน เป็นเรื่องเกี่ยวกับขวัญหรือจิตใจ อันจะก่อให้เกิดขวัญหรือกำลังใจดีขึ้น การสู่วัวสัตว์ เป็นการระลึกถึงบุญคุณของสัตว์ที่ช่วยมนุษย์ในการทำมาหากินรวมไปถึงการขอขมาที่ได้คำว่า เขียนตี ในระหว่างการทำงาน และการสู่วัวสิ่งของ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อที่ว่า สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชีวิตของมนุษย์ เพื่อเป็นการสำนึกในบุญคุณ ทำให้ผู้เป็นเจ้าของมีความสุข เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของต่อไป

4. ความสำคัญของบทสู่วัว

ขวัญเป็นสิ่งมงคล เป็นสิ่งที่อยู่กับตัวทำให้สุขสบาย ถ้าขวัญหายไป จำเป็นที่จะต้องเรียกขวัญให้กลับมา โดยทำพิธีเรียกขวัญหรือพิธีสู่วัว มีหมอขวัญเป็นผู้ทำพิธีด้วยบทสู่วัวที่ใช้ถ้อยคำอย่างสละสลวย และไพเราะอ่อนหวาน สอดแทรกเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการสู่วัว บทสู่วัวจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของพิธี เป็นสื่อที่ทำให้ขวัญรู้ว่ามี

ผู้เรียกให้ขวัญกลับไปหาเจ้าของขวัญ เป็นสิ่งที่ทำให้รู้ว่าขวัญมีความสำคัญต่อเจ้าของและต่อครอบครัว และขวัญไม่ควรอยู่ในที่อื่นใดที่ไม่ใช่ตัวเจ้าของขวัญ วิไลวรรณ วนิชฐานันท์ (2525 : 19-20) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของบทสวดขวัญอยู่ที่ “ความเข้าใจ” ในภาษาที่จะทำให้ขวัญกลับมาเมื่อได้ยินว่ามีการเรียก โดยแบ่งความสำคัญของบทสวดขวัญได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านแรกเป็นความสำคัญที่มีต่อ“ขวัญ” โดยตรง คือ เป็นความพยายามที่จะเชิญ “ขวัญ” ให้กลับมาอยู่กับเจ้าของโดยผ่านบทสวดขวัญ จึงต้องใช้ภาษาที่จะทำให้ “ขวัญ” เข้าใจ และใช้น้ำเสียงที่ไพเราะอ่อนหวาน ส่วนด้านที่สองมีความสำคัญต่อเจ้าของขวัญ เจ้าของสัตว์ เจ้าของสิ่งของที่เชื่อว่า มีขวัญประจำอยู่เพราะถือว่าเป็นการรวบรวมพลังใจให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะเดินทางไปสู่อีกชีวิตต่อไป ส่วนความสำคัญอีกด้านนั้น เป็นความสำคัญต่อการศึกษาวินัยชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม และความรู้ความสามารถของชาวบ้าน ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของบทสวดขวัญ

สาร สารทัศนานันท์ (2527 : 20) ได้ให้ความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญไว้ว่าเป็นพิธีที่สำคัญของชาวอีสาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขวัญและจิตใจ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น การดำเนินชีวิตของชาวอีสานแทบทุกอย่าง จึงมีการบายศรีสู่ขวัญควบคู่กันไปเสมอ เป็นการเรียกพลังทางจิต ช่วยให้มีพลังใจที่เข้มแข็ง สามารถฟันฝ่าภัยพิบัติต่าง ๆ ได้ การสู่ขวัญช่วยทำให้เกิดมงคล ทำให้ดำรงอยู่ด้วยความสุขราบรื่น มีโชคลาภมากขึ้น และอาจดลบันดาลให้ผู้ที่เราหวั่นไหวพ้นจากสรรพเคราะห์ทั้งปวง ด้วยมูลเหตุแห่งการสู่ขวัญนี้เอง การประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญของชาวอีสาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขวัญและจิตใจ ช่วยก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น ซึ่งชาวอีสานเห็นความสำคัญทางจิตใจเป็นอย่างมาก ดังนั้นวิถีการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างจึงมักจะมีการสู่ขวัญควบคู่กันไปเสมอ

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ขวัญเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน มีอยู่ทั้งในตัวคน สัตว์ พืช สถานที่และสิ่งของ ตั้งแต่เกิด สิ่งที่เป็นที่รักที่บูชา ถ้าขวัญยังอยู่กับคนหรือสิ่งนั้น ๆ ก็จะทำให้สุขสบาย แต่ถ้าขวัญหายหรือออกจากร่าง ออกจากสิ่งนั้น อาจทำให้ได้รับอันตรายหรือผลร้ายต่าง ๆ จึงได้มีการประกอบพิธีเรียกขวัญให้มาอยู่กับเจ้าของขวัญ เพื่อเป็นการเสริมสิริมงคลให้มีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย มูลเหตุของการสู่ขวัญ มาจากเหตุ 2 ประการ คือ การสู่ขวัญในเหตุดี และการสู่ขวัญ ในเหตุไม่ดี โดยมีจุดมุ่งหมายของการสู่ขวัญ 5 ประการ คือ สู่ขวัญเพื่อฉลองขวัญ สู่ขวัญเพื่อปลอบใจ สู่ขวัญเพื่อรับขวัญ และสู่ขวัญเพื่อผูกขวัญ แบ่งเป็นการสู่ขวัญตามลักษณะและโอกาสที่ใช้ คือ การสู่ขวัญคน การสู่ขวัญสัตว์ การสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของ

องค์ความรู้เกี่ยวกับบทนิพนธ์

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับบทสุชวัญ และได้ประมวลไว้เป็น 2 ประเด็น คือ ความหมายของบทนิพนธ์ และประเภทของบทนิพนธ์ ดังนี้

1. ความหมายของบทนิพนธ์

บทนิพนธ์ เป็นผลงานที่เขียนขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า นอกจากนั้นยังมีผู้รู้ได้ให้ความหมายของบทนิพนธ์ไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 602) ได้ให้ความหมายไว้โดยแยกเป็น 2 คำ ดังนี้

คำว่า บท หมายถึง ข้อความเรื่องหนึ่ง ๆ หรือตอนหนึ่ง ๆ คำที่เป็นศัพท์หนึ่ง ๆ เรื่องความตอนหนึ่ง ๆ และคำว่า นิพนธ์ หมายถึง เรื่องที่แต่งขึ้น, ร้อยกรองถ้อยคำ แต่งหนังสือ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542 : 589) ดังนั้นบทนิพนธ์จึงหมายถึง หนังสือที่แต่งขึ้นเป็นตอนหนึ่ง ๆ หรือเรื่องหนึ่ง ๆ นอกจากนั้นคู่มือการเขียนบทนิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2545 : 1) ได้กล่าวถึงบทนิพนธ์ว่า หมายถึง บทที่เป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบที่นำมาเรียบเรียงแล้วเขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย พิมพ์ตามรูปแบบที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้อย่างมีแบบแผน

จึงสรุปได้ว่า บทนิพนธ์ คือ หนังสือที่แต่งขึ้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้จากการค้นคว้าอย่างละเอียด มีระบบแล้วนำมาเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่เพื่อทำให้ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า

2. ประเภทของบทนิพนธ์

บทนิพนธ์ เป็นผลงานที่เขียนขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า แบ่งได้เป็น 6 ประเภท คือ

2.1 รายงาน (Report) คือ ผลงานการเรียบเรียงจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่คุณสอนกำหนดให้ หรือผู้เรียนเลือกเรื่องเองตามความสนใจ รายงานอาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ส่วนความยาวของรายงานขึ้นอยู่กับขอบเขตของเรื่องและเวลาที่กำหนดในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งปกติจะกำหนดระยะเวลาศึกษาค้นคว้า และเรียบเรียงต่ำกว่า 1 ภาคเรียน

2.2 ภาคนิพนธ์ (Term Paper) คือ ผลงานการเรียบเรียงจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเช่นเดียวกับรายงาน แต่มีความกว้างขวางและลึกซึ้งกว่ารายงาน ปกติจะกำหนดระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียง 1 ภาคเรียน

2.3 การศึกษาค้นคว้าอิสระ (Independent Study) และการศึกษาปัญหาพิเศษ (Study Problem) หมายถึง บทนิพนธ์ กรณีศึกษา สิ่งประดิษฐ์ หรือการวิเคราะห์พัฒนา

ระบบงานที่ใช้วิธีการวิจัย ที่นักศึกษาในระดับปริญญาตรีสายวิทยาศาสตร์บางสาขาวิชาที่ต้องการให้นักศึกษาในหลักสูตรนั้น ๆ ได้ศึกษาเรียนรู้ถึงวิธีการศึกษาปัญหาพิเศษ (Study Problem) ซึ่งเป็นการฝึกให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปเป็นพื้นฐาน ในการทำวิจัยต่อไปได้ จึงบรรจุวิชาปัญหาพิเศษนี้ไว้ในหลักสูตรด้วย และระดับบัณฑิตศึกษา แผน ข แต่ละคนจะทำเพื่อเป็นงานส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา โดยทั่วไปในการศึกษาค้นคว้าอิสระ และการศึกษาปัญหาพิเศษ มีเนื้อหาสาระที่แสดงความริเริ่มของนักศึกษา โดยมีขอบข่าย ปริมาณ คุณภาพ และความลึกซึ้งของเนื้อหาสูงกว่าภาคนิพนธ์ แต่น้อยกว่าวิทยานิพนธ์

2.4 วิทยานิพนธ์ (Thesis or Dissertation) หมายถึง บทนิพนธ์ที่ใช้

กระบวนการวิจัยที่แสดงถึงความริเริ่มในการประมวลความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาแผน ก(2) ซึ่งแต่ละคนจะต้องทำ นับเป็นงานสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก โดยทั่วไปวิทยานิพนธ์ เป็นผลงานวิชาการที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงถึงความริเริ่มของนักศึกษา โดยมีขอบข่าย ปริมาณ คุณภาพมาตรฐาน และความลึกซึ้งของเนื้อหาสาระสูงกว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาปัญหาพิเศษ และภาคนิพนธ์ (คู่มือการเขียนบทนิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545 : 1)

2.5 บทความ หมายถึง รูปแบบการเขียนประเภทหนึ่ง ที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารข้อเท็จจริง และหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยเนื้อหานำเสนอจากข้อเท็จจริง ไม่ใช่เรื่องแต่งหรือคิดขึ้นเองจากจินตนาการ เป็นงานเขียนที่เผยแพร่ในสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ผลการวิจัย เผยแพร่ความรู้ การวิเคราะห์ทางการศึกษา การวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

2.6 หนังสือ/ตำรา หมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ไปสู่วงวิชาการและ/หรือผู้อ่านทั่วไป (ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ และนายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ, 2548)

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมของทัลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parson) ความหมายของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม และลักษณะ ประเภทของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม การคิดเชิงสังเคราะห์ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) เป็นการวิเคราะห์โดยแบ่งสาระสำคัญเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดและสาระสำคัญของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมของของทัลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parson) (ค.ศ.1902 – 1979)

1.1 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เป็นที่นิยมใช้กันในมิติของสาขาวิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา โดยมีผู้วางรากฐานสำคัญคือ (Emile Durkheim, Bronislaw Malinowski และ A.R. Radcliffe – Brown Malinowski) เสนอทฤษฎีหน้าที่นิยมอย่างเป็นสากลว่า วัฒนธรรมตอบสนองความต้องการจำเป็นของปัจเจกบุคคล 3 ด้าน คือ

1.1.1 ความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัยและ เครื่องใช้ดำรงชีวิตที่จำเป็น

1.1.2 ความต้องการด้านสังคมและจิตใจ เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานที่ให้ร่างกาย ได้รับความจำเป็นพื้นฐานได้ เช่น การแบ่งงานกันทำ การแจกจ่ายอาหาร การผลิตสินค้าและการ ควบคุมทางสังคมด้วยกลไกที่มีประสิทธิภาพ

1.1.3 ความต้องการเพื่อความมั่นคงทางจิตใจ เช่น ความสงบทางใจ ความกลมกลืนทางสังคมและการมีระบบสังคมที่ตอบสนองได้ เช่น ความรู้ กฎหมาย ศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น ทั้งนี้หน้าที่ของวัฒนธรรมเป็นหลักการสำคัญในการใช้วิเคราะห์พฤติกรรม ของมนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาระบบวัฒนธรรมทั้งหมด

1.2 ความหมายของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของคนในสังคมใน รูปแบบบูรณาการซึ่งต้องศึกษาหน้าที่ของโครงสร้างของสังคม เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบของ สังคม แล้วจะทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจการปรับเปลี่ยนของสังคมและการรักษาสมดุลของสังคม นิยพรรณ วรณศิริ (2550 : 98 -99) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิด 2 ส่วน คือ

1.2.1 โครงสร้าง (Structure) หมายถึง ส่วนประกอบของสังคม แต่ละ โครงสร้างจะทำหน้าที่สัมพันธ์กัน ถ้าขาดโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่งก็จะล่มสลายลง โครงสร้างจึง เป็นลักษณะที่สานความคิดแนวปฏิบัติให้อยู่ในระบบเดียวกัน

1.2.2 หน้าที่ (Function) หมายถึง การกระทำทั้งทางกาย วาจา และทาง จิตใจ แล้วนำไปสู่การแสดงออกทางกาย เช่น การทำงาน การเล่น การเรียน การเขียน การอ่าน เป็นต้น

1.3 ลักษณะและประเภทของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าโครงสร้างของสังคมเป็นสิ่ง สำคัญที่สุดของสังคมโครงสร้างแต่ละส่วนของสังคมจะมีหน้าที่ของตนเองและประสานสัมพันธ์กับ โครงสร้างอื่น ๆ มีลักษณะสำคัญของสังคมทุกสังคมต้องมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยหน่วยต่าง ๆ

ในแต่ละหน่วยของสังคมต่างทำหน้าที่ประสานกันแต่ละหน่วยของสังคมต่างปฏิบัติหน้าที่เพื่อความคงอยู่ของสังคม แต่ละหน่วยต่างยึดระบบค่านิยมเป็นแนวในการปฏิบัติหน้าที่

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการศึกษาหน้าที่อันหลากหลายของแต่ละหน่วยในสังคมตั้งที่สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550 : 55-57) ได้แบ่งการศึกษาหน้าที่นิยมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทของหน้าที่ตามแนวคิดตะวันตก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 หน้าที่แจ้ง (Manifest Function) คือ การกระทำใด ๆ ที่ตั้งใจก่อให้เกิดผล เช่น ไปโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือ ไปสำนักงานเพื่อทำงาน เป็นต้น

1.2 หน้าที่แฝง (latent Function) คือ หน้าที่ที่ไม่ได้ตั้งใจไว้แต่แรกหรือเป็นเป้าหมายรอง แต่ในทางปฏิบัติอาจเกิดผลเป็นเป้าหมายหรือหน้าที่แจ้งได้ในภายหลัง เช่น ไปมหาวิทยาลัยแล้วได้เพื่อนด้วย ไปทำงานแล้วได้เพื่อนด้วย เป็นต้น

2. ประเภทของหน้าที่ตามแนวคิดแบบไทย ซึ่งได้แนวคิดจากพระพุทธศาสนา และบางส่วนก็ได้แนวคิดตะวันตก การแบ่งประเภทแนวคิดไทยนั้นทำได้ 3 แบบ คือ

2.1 แบ่งหน้าที่ออกเป็น 2 ประเภท คือ หน้าที่ดี (กรรมดี-กุศลกรรม) หน้าที่ชั่ว (กรรมไม่ดี-อกุศลกรรม)

2.2 แบ่งหน้าที่ออกเป็น 3 ประเภท คือ กายกรรม (การกระทำทางกาย) วาจกรรม (กรรมที่เกิดจากวาจา) มโนกรรม (กรรมที่เกิดจากใจ)

2.3 แบ่งตามจำนวนของสถาบันสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบโครงสร้างสังคม

นักสังคมวิทยารุ่นหลังได้พัฒนาทฤษฎีบทบาทและหน้าที่ต่อมาและข้อสมมติพื้นฐานของทฤษฎีบทบาทและหน้าที่ในยุคใหม่ ดังที่ สุรพงษ์ ลือทองจักร (2552 : 167) ได้สรุปไว้ดังนี้

สังคมเป็นระบบที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ประสานสอดคล้องกับระบบต่าง ๆ ของสังคมมีแนวโน้มที่จะดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงเพราะแต่ละระบบมีกลไกสำหรับควบคุมสมาชิกอยู่ภายในตัวของมันเอง ส่วนต่าง ๆ ของสังคมอาจมีหน้าที่ในทางลบหรือผลเสีย (Disfunction) ต่อสังคมแต่สังคมจะมีการปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาได้เองในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเป็นไปทีละเล็กทีละน้อย ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางสังคมเกิดจากการที่สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมมีค่านิยมร่วมกันระบบค่านิยมเป็นส่วนที่ดำรงอยู่อย่างมั่นคงที่สุดในระบบสังคม

สรุปสาระสำคัญได้ว่า สังคมจะประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นระบบย่อย ๆ หลายระบบ แต่ละระบบจะมีหน้าที่ของตนเองแตกต่างกันออกไป ซึ่งทำหน้าที่ที่ต่างกันนี้จะก่อให้เกิดความสมดุลในสังคมนั้น ๆ แต่ถ้าโครงสร้างที่เป็นระบบย่อย ๆ ใดเกิดความบกพร่องในการปฏิบัติ

หน้าที่ จะทำให้สังคมนั้นขาดความสมดุล ระบบย่อยทั้งหมดก็จะต้องปรับตัวเข้าหากันใหม่ เพื่อให้เกิดความสมดุลดั้งเดิม ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง และปรับตัวอยู่เสมอ การปรับตัวนี้เป็นการใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อควบคุมสังคม ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ตามแนวความคิดของทาลคอตต์ พาร์สัน คือการนำแนวความคิดเกี่ยวกับองค์การทางสังคมมาเป็น พื้นฐานของระบบสังคมเพื่อควบคุมการกระทำในลำดับขั้นของข่าวสารในการควบคุมระบบย่อย เพราะสังคมจะประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นระบบย่อย ๆ หลายระบบ แต่ละระบบจะมีหน้าที่ ของตนเองแตกต่างกันออกไป ซึ่งทำหน้าที่ที่ต่างกันนี้จะก่อให้เกิดความสมดุลในสังคมนั้น ๆ และ รวมกันเป็นองค์การด้วยความสมัครใจ

2. แนวคิดเชิงสังเคราะห์

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำการคิดเชิงสังเคราะห์ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) มาเป็นแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

2.1 ความหมายการคิดเชิงสังเคราะห์

คำว่า สังเคราะห์ ในภาษาไทยนั้นมักจะใช้กันในวงแคบ เช่นในกลุ่มวิทยาศาสตร์ นักเคมี นักวิชาการ โดยมักจะให้ความหมายของคำว่าสังเคราะห์ในความหมายของสารประกอบ ทางเคมี ที่มาทำปฏิกิริยากันมากกว่าที่จะใช้ในความหมายอื่น ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 1159) ได้ระบุความหมายไว้ว่า การทำให้ธาตุมีปฏิกิริยาเคมีกันเป็นสารประกอบ ทำให้สารประกอบมีปฏิกิริยาเคมีกัน เป็นสารประกอบอื่น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549 : 5) ได้ให้ความหมายว่า การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการคิดที่ดึงองค์ประกอบต่าง ๆ มาหลอมรวมหรือถักทอภายใต้โครงร่าง ใหม่อย่างเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการผสมผสานรวมกันอย่างกลมกลืนของ ส่วนประกอบ ต่าง ๆ จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะ

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2557 : 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสังเคราะห์ เป็นการรวบรวมส่วนประกอบย่อยเข้าด้วยกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และได้รูปแบบหรือ โครงสร้างใหม่

สรุปได้ว่า การสังเคราะห์ หมายถึง การผสมผสานรวมกันอย่างกลมกลืนของ ส่วนประกอบต่าง ๆ จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะ

2.2 ลักษณะของการคิดเชิงสังเคราะห์

การคิดเชิงสังเคราะห์ เป็นการคิดที่ต้องออกแรงทั้งในด้านการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด ซึ่งอาจจะมีจำนวนมากและกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั่วไป เมื่อได้ข้อมูลเหล่านั้นมาแล้วจะต้องออกแรงดึงแนวคิดจากส่วนประกอบเหล่านั้น คัดเฉพาะส่วนที่

เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราคิด และไม่เพียงการดึงแนวคิดจากแหล่งต่าง ๆ มากองรวมกันเท่านั้น แต่ยังต้องนำมารวมโดยอยู่ภายใต้โครงสร้างเดียวกันที่กำหนดขึ้น เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ต้องการการสังเคราะห์ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีรูปลักษณ์ใหม่ คุณสมบัติใหม่แตกต่างไปจากเดิมที่มีอยู่เป็นเหมือนการทำให้ศักยภาพที่ซ่อนอยู่ปรากฏเมื่อนำมารวมกับศักยภาพของสิ่งอื่นๆ ซึ่งหากไม่ได้นำมารวมกันจะไม่เกิดการใช้ศักยภาพในทิศทางใหม่ การสังเคราะห์จึงทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่ทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งที่มีคุณสมบัติใหม่ที่เฉพาะเจาะจง และสามารถใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้ดีกว่าการหยิบแต่ละสิ่งมาใช้อย่างแยกจากกัน การคิดเชิงสังเคราะห์ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) ในที่นี้อาจจัดประเภทในเบื้องต้นได้เป็น 2 ลักษณะได้แก่

2.2.1 การคิดเชิงสังเคราะห์เชิงวิพากษ์ เป็นการวิพากษ์เรื่องราวต่างๆ หรือประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปบางประการที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้ในสิ่งที่เราต้องการต่อไปและตอบวัตถุประสงค์ที่เราตั้งไว้

2.2.2 การคิดเชิงสังเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ เป็นการนำแนวความคิดต่างๆ หรือประเด็นต่าง ๆ ที่ได้รับมาจัดรูปความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างสมเหตุสมผล กลายเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือมีความใหม่สำหรับเราเหมาะสมแก่การนำมาใช้งานบางอย่างตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การคิดเชิงสังเคราะห์จะช่วยให้เราสามารถจัดระบบระเบียบข้อมูลที่กระจัดกระจายในความคิดของเราได้อย่างเหมาะสม ทำให้ย่นระยะเวลาในการคิด ความคิดของเราจะมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นไม่คลุมเครืออีกทั้งยังสามารถช่วยให้เราได้สิ่งใหม่ ๆ และนำมาใช้บริบทชีวิตจริงได้ เกิดความรอบคอบในแนวทางปฏิบัติเนื่องจากการคิดเชิงสังเคราะห์ที่มีข้อมูลอย่างครบถ้วนรอบด้าน ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการคิดจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย อันจะทำให้เราสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ทั้งต่อสังคมและตัวของเราได้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 วัตถุประสงค์ของการคิดเชิงสังเคราะห์

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำแนวการคิดเชิงสังเคราะห์ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) มาเป็นแนวคิดในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.3.1 เพื่อช่วยหาทางออกของปัญหาโดยไม่ต้องเริ่มจากศูนย์

การคิดเชิงสังเคราะห์จะช่วยให้เราไม่ต้องคิดสิ่งต่าง ๆ ราวกับว่าสิ่งนั้นไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนแต่สามารถนำสิ่งที่คนอื่นคิดหรือได้ปฏิบัติมาแล้วมาใช้ประโยชน์โดยดูจากเรื่องเดียวกันในหลายๆ ที่ หลายๆ แห่ง ทั้งที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงและที่เกี่ยวข้องกันโดยอ้อมเอามาผสมผสานกันเป็นทางออกของปัญหา

2.3.2 เพื่อช่วยให้มีความเข้าใจที่คมชัดและครบถ้วนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ

2.3.3 เพื่อช่วยขยายขอบเขตความสามารถของสมอง เนื่องจากสมองมีข้อจำกัดด้านความจำ ขอบเขตความทรงจำจึงจำกัดอยู่ในเรื่องที่เรามีความสนใจ เรื่องที่คนส่วนใหญ่ให้คุณค่าหรือเรื่องที่เราเคยมีประสบการณ์มาก่อนซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ดีแต่ข้อด้อยคือ ทำให้เราไม่เก็บทุกๆ เรื่องที่ควรรู้ได้ทั้งหมด ความทรงจำที่จำกัดจึงอาจนำเราไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด อันเนื่องจากการคิดบนพื้นฐานที่ไม่ครบถ้วน ด้วยเหตุนี้วิธีการที่ดีกว่าคือนอกจากเราจะนำความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเรื่องนั้น ๆ อันใดอันหนึ่งที่มีอยู่ในสมองออกมาใช้ เราควรพยายามดึงลึ้นชักความจำอื่นที่อาจเกี่ยวข้องทางอ้อมกับประเด็นนั้น ๆ รวมถึงการพยายามสืบเสาะแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ภายนอกนำมาสังเคราะห์เข้าด้วยกันเพื่อทำให้เราได้แนวทางการแก้ไขปัญหามีความครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถนำมาใช้การได้จริงและประสบความสำเร็จในที่สุดอันจะทำให้เราเอาชนะขีดความจำกัดของสมองได้อย่างแท้จริง

2.3.4 ข้อมูลที่สังเคราะห์จะเป็นประโยชน์ในการติดต่อยอดความรู้

2.3.5 เพื่อช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่

การคิดเชิงสังเคราะห์สามารถแบ่งรูปแบบการคิดได้เป็น 2 ลักษณะ

1) การคิดเชิงสังเคราะห์เพื่อการสร้าง “สิ่งใหม่” ซึ่งเป็นการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของเรา

2) การคิดเชิงสังเคราะห์เพื่อการสร้าง “แนวคิดใหม่” อันเป็นการพัฒนาและคิดค้นแนวความคิดใหม่ ๆ ในประเด็นต่าง ๆ ตามที่เราตั้งวัตถุประสงค์เอาไว้

การคิดเชิงสังเคราะห์ที่ดี จะทำให้สามารถพัฒนาความคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน องค์กร ครอบครัวและตัวของเราซึ่งในแต่ละรูปแบบของการคิดจะมีวิธีการหรือเทคนิคการฝึกฝนที่แตกต่างกันออกไป

กล่าวโดยสรุปการคิดเชิงสังเคราะห์เป็นมิติการคิดที่ต้องอาศัยความสามารถในการรวบรวมข้อมูลและทักษะในการตั้งประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะมีเป็นจำนวนมากและกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ แต่คัดสรรมาเฉพาะส่วนที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่จะคิดนำมาหลอมรวม/ถักทอ/ผสมผสาน ให้อยู่ภายใต้โครงร่างเดียวกันเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสู่ขวัญเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) งานวิจัยเกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรม 2) งานวิจัยเกี่ยวกับบทสู่ขวัญ 3) งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหมอสู่ขวัญ ดังนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับประเภทพิธีกรรม

นิตินันท์ พันทวี (2544 : 288) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาพิธีกรรมท้องถิ่นในฐานะทุนวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาเชิงวิเคราะห์คุณค่าพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญของชุมชน
- 2) ศึกษาเชิงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าพิธีกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชนของชาวบ้าน
- 3) สร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมท้องถิ่นในฐานะทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญของชุมชน ประกอบด้วย 1) คุณค่าในตัวพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ หมายถึง คุณค่าในองค์ประกอบของพิธีกรรม อันได้แก่ ผู้นำพิธีกรรม ผู้ร่วมพิธีกรรม บทสู่ขวัญ วัสดุสิ่งของหรือเครื่องสังเวย เวลาและสถานที่ ในฐานะเป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายแห่งความดีงาม 2) คุณค่าของพิธีกรรมที่เกิดขึ้นต่อบุคคล ได้แก่ สมาธิ ความสบายใจ ความกตัญญูต่อบุคคล ความอ่อนน้อมถ่อมตนมีสัมมาคารวะ และความมีน้ำใจงาม 3) คุณค่าของพิธีกรรมที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ประกอบด้วย คุณค่าในฐานะเป็นกระบอกเสียงสะท้อนวัฒนธรรมทางภาษาและให้ความบันเทิงแก่ชุมชน คุณค่าในฐานะที่ทำหน้าที่ควบคุมรักษาแบบทางสังคมของชุมชน ใช้เป็นทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ถูกต้องสร้างสรรค์ และสอดคล้องกันระหว่างคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ คนกับสิ่งแวดล้อม คนกับคน และคนสร้างทัศนคติต่อตนเองพร้อมกันกับความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชนซึ่งเป็นการสร้างพลังชุมชน ในการพัฒนาให้เกิดดุลยภาพโดยใช้ปัญญาเป็นตัวเชื่อม

เจริญ มุลมา (2544 : 195) ศึกษาเรื่อง “การอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประวัติความเป็นมา ลักษณะ ความสำคัญ และปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีบายศรีสู่ขวัญในชุมชนอีสาน ผลการศึกษาพบว่า ประเพณีบายศรีสู่ขวัญในภาคอีสานเกิดจากการยอมรับลัทธิพราหมณ์ - ฮินดูของคนอีสานโบราณและผสมผสานพิธีกรรมกับพระพุทธศาสนาอย่างกลมกลืน ในการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาประเพณีบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน ต้องจัดให้มีการสร้างความเข้าใจ ความตระหนักและการเห็นคุณค่าของการบายศรีสู่ขวัญแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ควรมุ่งเน้นไปที่ความเข้มแข็งของชุมชน

4 ประการ คือ ชาวบ้านเข้าใจ เห็นคุณค่า มีความเอื้ออาทร และสามัคคี รวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการบายศรีสู่ขวัญในเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการที่ดี ภายใต้งบเงื่อนไขสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและความภาคภูมิใจในความเป็นคนอีสานของชาวอีสาน

สมพงษ์ จิตอารีย์ (2545 : 144) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาบาทสู่ขวัญของชาวไทลื้ออำเภอบัว จังหวัดน่าน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิเคราะห์บาทสู่ขวัญ บทบาทและหน้าที่ของพิธีสู่ขวัญในบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ ผลการศึกษาพบว่า ประเภทของ

บทสวดวิญญูไทลื้อแบ่งตามโอกาสและวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบพิธี แยกได้เป็น 4 ประเภท คือ บทสวดวิญญูในพิธีเปลี่ยนผ่าน บทสวดวิญญูที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล บทสวดวิญญูสำหรับบุคคลที่สำคัญในชุมชนและบทสวดวิญญูเกี่ยวกับการเกษตร บทบาทและหน้าที่ของพิธีสวดวิญญูที่มีต่อชุมชนไทลื้อสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) เป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ สร้างขวัญกำลังใจ และความเชื่อมั่น 2) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคี การรวมพลังให้ชุมชนเป็นปึกแผ่น 3) เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ปลูกฝังค่านิยมและพฤติกรรมทางจริยธรรมที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น และ 4) ทำให้เกิดความสืบเนื่องและความมั่นคงทางวัฒนธรรม

วีรชาติ เขื่อนรัตน์ (2549 : 66) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในพิธีสวดวิญญูควายของราษฎรบ้านชนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจของราษฎรบ้านแม่ชนินเหนือ 2) ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ชนินเหนือในการเข้าร่วมพิธีการสวดวิญญูควาย 3) ปัญหา อุปสรรคในการเข้าร่วมในพิธี ตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีต่อพิธีสวดวิญญูควาย ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านชนินเหนือรู้จักและได้เข้าร่วมพิธีสวดวิญญูควายในรอบ 4 ปี ที่ผ่านมา ในด้านการริเริ่มค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาในระดับน้อย มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกิจกรรมในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับน้อย ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดพิธีสวดวิญญูควาย คือ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสถานที่ และปัญหาด้านการดำเนินงาน

ศิวพร สุกุณาท่วงศ์ (2551 : 195) ศึกษาเรื่อง “การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน และภาคกลาง โดยนำกระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน คือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ ผลงานวิจัย พบว่า ขั้นตอนที่ 1 การบ่งชี้ความรู้ เป็นการเก็บรวบรวมความรู้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ ทำให้ทราบว่าบายศรีสู่ภูมิภาคกลางได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) ภาคใต้ได้รับมาจากศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) และประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ภาคอีสานได้รับมาจากศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) และประเทศลาว ภาคเหนือ ได้รับมาจากภาคกลาง ขั้นตอนที่ 3

การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ทำให้ค้นพบเพิ่มเติมว่าสามารถแบ่งการบายศรี โดยดูจากรูปแบบได้เป็น 2 ประเภท คือ บายศรีแบบดั้งเดิมและบายศรีแบบประยุกต์ ขั้นตอนที่ 4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า ที่มาขององค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์(ฮินดู) ดอกไม้ที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้ดอกไม้ที่แสดงถึงความหมายที่เป็นสิริมงคลมีกลิ่นหอม หาได้ง่ายเป็นดอกไม้พื้นบ้านของส่วนภูมิภาค

ไปไม้ที่ใช้ในการบายศรี ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง จะใช้ใบตองตานี ภาคใต้ จะใช้ใบพลู
 ขั้นตอนที่ 5 การเข้าถึงความรู้ เปิดให้ความรู้ที่ ศูนย์การเรียนรู้ ณ บ้านบายศรี เลขที่ 140 / 48
 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และจากเว็บไซต์ให้ความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง
 บายศรีโดยใช้ชื่อเว็บไซต์ www.baanbaisri.com ขั้นตอนที่ 6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้
 โดยเปิดการเรียนการสอน ในสถานที่และนอกสถานที่ที่เป็นวิทยากรในโอกาสต่างๆ ผลที่ได้รับทำให้
 เกิดการประยุกต์ใช้วัสดุจากวัสดุธรรมชาติ เป็นวัสดุสำเร็จรูป ส่วนขนาดมีขนาดเล็ก และ
 ขนาดใหญ่เท่ากับบายศรีที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ การเปลี่ยนจากวัสดุประสังค์เดิมที่เคยใช้ใน
 พิธีกรรมเปลี่ยนมาเป็น ของฝาก ของที่ระลึก ของขวัญและของชำร่วย ซึ่งเป็นเพิ่มมูลค่าแต่ยัง
 คงไว้ซึ่งคุณค่าเดิม ขั้นตอนที่ 7 การเรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์กับ
 ศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มอาชีพ ช่างราชการ นักเรียน นักศึกษา หน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัย ทำให้
 เกิดการเผยแพร่ความรู้ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และประหยัด
 สามารถทำได้

นรวิรี รักถาวร (2553 : 63) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำ
 ขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ภาพสะท้อน
 สังคมที่ปรากฏในบททำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากหม่อมทำขวัญนาค
 จำนวน 5 สำนวน ผลการศึกษาพบว่า บททำขวัญนาค ได้สะท้อนภาพสังคมทั้ง 4 ด้าน ดังนี้
 ครอบครัว ความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยม ปรากฏภาพสะท้อนสังคม
 ด้านค่านิยมมากที่สุด โดยเฉพาะค่านิยมเรื่องความกตัญญูกตเวที ภาพสะท้อนสังคมทั้ง 4 ด้าน
 มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน คือ วิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ผ่างไปด้วยค่านิยม และ
 ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ทั้งทางศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ ซึ่งค่านิยม ความเชื่อเหล่านั้นจะ
 ถูกถ่ายทอดออกมาในลักษณะของพฤติกรรม พิธีกรรม และค่านิยมของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี
 โดยเฉพาะค่านิยมของลูกผู้ชายที่ต้องการบวชเพื่อตอบแทนพระคุณของบิดา มารดา และเพื่อสืบ
 ทอดพระพุทธศาสนา

วิทยา ภูครองหิน (2553 : 298) ศึกษาเรื่อง “พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์และสืบสาน
 พิธีกรรมจรโลงใจของคนในสังคม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประวัติความเป็นมาของ
 พิธีกรรมสู่ขวัญในสังคมอีสาน ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาพิธีกรรมการสู่ขวัญของสังคมอีสาน และ
 เพื่ออนุรักษ์สืบสานพิธีกรรมการสู่ขวัญเพื่อจรโลงใจของคนในสังคมอีสาน ผลการวิจัยพบว่า
 จากประวัติความเป็นมาของพิธีกรรมการสู่ขวัญในสังคมอีสานทั้ง 6 หมู่บ้าน ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่า
 พิธีการสู่ขวัญเป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ยุคสมัยใดไม่อาจทราบได้รู้แต่เพียงว่าบรรพบุรุษ
 ที่นับถือทั้งพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และความเชื่อเรื่องเรื่องผีเป็นผู้สร้างพิธีกรรมนี้
 จนกลายเป็นพฤติกรรมทางสังคมอันละเอียดอ่อนซึ่งแสดงออกถึงความเชื่อและเป็นประเพณี

สำคัญอย่างหนึ่งของชาวอีสาน มาตั้งแต่ยุคโบราณถึงปัจจุบัน ตามปกติแล้วพิธีสู่ขวัญทำกันแทบทุกโอกาส ทั้งในช่วงเวลาแห่งความโชคดีและโชคไม่ดี ชาวอีสานถือว่าเป็นประเพณีเรียกขวัญให้มาอยู่กับตัว พิธีสู่ขวัญนี้เป็นได้ทั้งการแสดงความชื่นชมยินดี และเป็นการปลอบใจให้เจ้าของขวัญจากคณะ ญาติมิตรและบุคคลทั่วไป การอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมจรรโลงใจของคนในสังคมอีสานของคนในสังคมอีสานชาวอีสาน มีการถ่ายทอดสืบสานพิธีกรรมอยู่ 4 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 ถ่ายทอดสืบสานจากครอบครัวหรือเครือญาติ ลักษณะที่ 2 การสืบสานเรียนรู้พิธีพิธีกรรมการสู่ขวัญในวัดและชุมชนลักษณะที่ 3 เป็นการสืบสานเรียนรู้พิธีกรรมการสู่ขวัญจากหมอสู่ขวัญผู้มีอาวุโสลักษณะที่ 4 การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. งานวิจัยเกี่ยวกับบทสู่ขวัญ

ชาคริต อนันทรารวัน (2524 : 83) ศึกษาเรื่อง “บทสู่ขวัญจังหวัดเลย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ความเชื่อทางศาสนาและวิถีธรรม ค่านิยม ภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีอันปรากฏอยู่ในบทสู่ขวัญ ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อถือของชาวจังหวัดเลยที่ปรากฏในบทสู่ขวัญ เชื่อในผีแถน ผีดำ พระอินทร์ พระพรหม ผสมผสานกับพุทธศาสนา ในด้านจริยธรรมพบว่า ชาวเลยมีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ร่วมมือสามัคคีกันอย่างดี ในด้านค่านิยมและข้อห้าม ชาวเลยมีค่านิยมทางความร่ำรวย ความเป็นเจ้านายใหญ่โต ความสุขสบายและชอบสนุกสนาน นิยมผู้มีปัญญาและอายุยืน รวมทั้งการเชื่อฟังคำสอนของผู้ใหญ่ ในด้านข้อห้ามห้ามประพฤติกรรมนอกศีลธรรม ข้อห้ามฆ่าเมียและเด็กเพื่อให้อยู่ในความสงบสุข ปลอดภัยด้านภาษาและวัฒนธรรม เป็นลักษณะร้ายยาวใช้คำซ้ำหลายประเภท ด้านวัฒนธรรมมีความร่วมมือกันทางสังคมและกิจกรรมที่ต้องใช้คนมาก

ศีกฤทธิ พันธ์วิไล (2527 : 357) ศึกษาเรื่อง “บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา ภาษาและวรรณศิลป์ ตลอดจนคุณค่าด้านความเชื่อกับค่านิยมทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า จากการวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษา แสดงว่าบทสู่ขวัญ มี 7 ประเภท ได้แก่ บทสู่ขวัญคนเจ็บป่วย นาค บ่าวสาว ขึ้นเรือนใหม่ ข้าว ช้าง และบทสู่ขวัญควาย บทสู่ขวัญแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยและกลอน มีการดำเนินเรื่องเป็นตอน ๆ การใช้ภาษาในบทสู่ขวัญ มีวรรณศิลป์ ใช้คำที่ความหมายดี ใช้เสียงสัมผัส ใช้สำนวนเปรียบเทียบ และการพรรณนาหรือบรรยายที่เห็นภาพพจน์และ นาฏการ ในด้านคุณค่าแสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ ผี อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ลางสังหรณ์ ความมงคลและอับมงคล ด้านค่านิยม ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที การเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ความโอบอ้อมอารี เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยชี้แนวทางและหลักจริยธรรมในการดำเนินชีวิตให้แก่คนในท้องถิ่น

บุญธรรม ทองเรือง (2536 : 336) ศึกษาเรื่อง “วรรณกรรมคำสุ่ขวัญอีสาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์องค์ประกอบทางวรรณกรรมในด้านรูปแบบคำประพันธ์ ขนบนิยมในการแต่ง การใช้ภาษา และเนื้อหาสาระที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง วรรณกรรมคำสุ่ขวัญกับวิถีชีวิตชาวอีสาน ผลการศึกษาพบว่า ด้านรูปแบบคำประพันธ์นิยมแต่ง ด้วยคำประพันธ์ประเภทร่ายยาว มีจำนวนคำตั้งแต่ 3 ถึง 15 คำ บทหนึ่งจะมีกวีวรรคก็ได้จนจบใจความตอนนั้น ๆ ขนบนิยมในการแต่ง การขึ้นต้นนิยมขึ้นต้นด้วยคำว่า “ศรี ศรี” นอกจากนั้น จะขึ้นต้นด้วยภาษาบาลี หรือคำบาลีสั้น ๆ การลำดับเรื่องมี 4 ส่วน คือ ส่วนอารัมภบท ส่วนขยาย ส่วนเนื้อหา และส่วนลงท้าย ในด้านการใช้ภาษาพบว่า เป็นการใช้ภาษาถิ่นอีสานเป็นพื้น มีภาษาเหนือบ้างและมีคำยืมมาจากภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาบาลี สนสกฤต ในรูปแบบของ คาคา ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมคำสุ่ขวัญพบว่า เนื้อหาวรรณกรรมสุ่ขวัญแสดงให้เห็นวิถีชีวิตชาวอีสานในด้านการนับถือศาสนา และความเชื่ออันเนื่องมาจากการนับถือศาสนา

ปิยะพันธ์ สรรพสาร (2546 : 119) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บทสุ่ขวัญของชาวกูย อำเภอสือขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์บทสุ่ขวัญของชาวกูยในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกูย อำเภอสือขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมการสุ่ขวัญของชาวกูย อำเภอสือขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ กระทำสืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน โดยได้รับอิทธิพลการจัดพิธีกรรมจากกลุ่มชาวไทยอีสาน ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ข้างเคียง โดยมี หมอขวัญเป็นผู้ประกอบพิธี ด้านเนื้อหาของบทสุ่ขวัญจัดแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ พิธีกรรม การสุ่ขวัญในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิต พิธีการสุ่ขวัญในการเช่นสรวง และพิธีการสุ่ขวัญสำหรับผู้ป่วย ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมพบว่า พิธีกรรมการสุ่ขวัญมีลักษณะของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชน 4 ด้าน คือ ด้านภาษา ด้านความเชื่อ ด้านการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ และด้านประเพณีพิธีกรรม

พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย (2546 : 178) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บททำขวัญ และ บทบาทหน้าที่ของพิธีทำขวัญในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยโซ่ง อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บททำขวัญ และบทบาทหน้าที่ของ พิธีทำขวัญในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยโซ่ง อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โครงสร้างของบททำขวัญไทยโซ่งที่สำคัญ แบ่งเป็น 9 ขั้นตอน คือ บทเริ่ม บทเชิญขวัญหรือเรียกขวัญ บทหาขวัญ บทนำขวัญ บทอาบขวัญ บทปลอบขวัญ บทปลอบแม่เข้าแม่ นาง บทปลอบเมืองขวัญ บทสอนขวัญ และบทบาทหน้าที่ของพิธีทำขวัญในสังคมไทยโซ่งแบ่ง ออกเป็น บทบาทหน้าที่ในการตอบสนองความองการทางจิตใจ สร้างความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน รักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมปลูกฝังคุณธรรมของชุมชน

วรรณกรรม ดังก้อง (2549 : 97) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บทสູ່ขวัญ จังหวัดแพร่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวเทศบาลตำบลทุ่งไ้ อําเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสູ່ขวัญ ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ดังกล่าวได้ รวบรวมข้อมูลบทสູ່ขวัญ 7 ประเภท ได้แก่ บทสູ່ขวัญคน บทสູ່ขวัญแต่งงาน บทสູ່ขวัญขึ้นบ้านใหม่ บทสູ່ขวัญนาค บทสູ່ขวัญก่อนเส้ําเต้ําไฟ(ก่อนเส้ําเต้ําไฟ) บทสູ່ขวัญวิวาเว และบทสູ່ขวัญข้าว เป็นการแสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชาวทุ่งไ้ในด้ําเน่ําต่าง ๆ ดั่งนี้ สถาบันครอบครัว เป็นครอบครัวเดี่ยว การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม ประเพณีที่ปรากฏคือ ประเพณีสູ່ขวัญ ประเพณีการเกิด ประเพณีการบวชนาค ประเพณีการแต่งงาน และประเพณีการ ปลุกเรื้อน สถาปนามิศาสตร์ที่ล้อมรอบไปด้วยทุ่งนาและป่าเขา ความเชื่อที่ปรากฏในบทสູ່ขวัญ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องขวัญ ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ความเชื่อเรื่อง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องบุพเพสันนิวาส ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อ เรื่องมงคลและอัปมงคล ค่านิยมที่ปรากฏ ได้แก่ ค่านิยมในการเคารพผู้อาวุโส การทำบุญ ความกตัญญู การศึกษา ความร้ํารวย มีอ้ํานาจ รักในเกียรติยศชื่อเสียงการแต่งกาย รักสนุก ชอบ บริโภค และค่านิยมเรื่องหน้าที่ของสามีภรรยา

พิมพา ภัคดิ์ (2550 : 77) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์บทสູ່ขวัญที่ใช้ในอําเภอ ทุ่งช้าง จังหวัดน้ําเน่ํา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เก็บรวบรวมบทสູ່ขวัญ 2) วิเคราะห์โครงสร้างและ บทบาทหน้าที่ของบทสູ່ขวัญในอําเภอทุ่งช้าง จังหวัดน้ําเน่ํา ผลการศึกษาพบว่า บทบาทหน้าที่สູ່ ขวัญของอําเภอทุ่งช้าง จังหวัดน้ําเน่ํา ที่มีต่อชุมชน สามารถสรุปได้เป็น จำแนกได้เป็น 3 ประการ ดั่งนี้ 1) บทบาทหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ สร้างขวัญก้ําลังใจและสร้างความ เชื่อแก่ผู้รับการสູ່ขวัญ 2) บทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดค่านิยมทางสังคม ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับ ความกตัญญูรู้คุณ การทำหน้าที่ของสามีภรรยา การทำหน้าที่ของสามเณร การยอมรับนับถือคนที่ มีทรัพย์สินมบัติเกียรติยศชื่อเสียง 3) บทบาทหน้าที่ในการแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม ได้แก่ วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพทำนา วิถีชีวิตเกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศ เพื่อนบ้าน วิถีชีวิตในการเลี้ยงลูก วิถีชีวิตเกี่ยวกับความเชื่อที่ว่าลูกผู้ชายต้องบวชเพื่อทดแทน บุญของพ่อแม่ วิถีชีวิตในการบริโภค วิถีชีวิตในเกี่ยวกับความเชื่อในฤกษ์ วิถีชีวิตในการเลี้ยงช้าง วิถีชีวิตในการแต่งกาย วิถีชีวิตการอาบน้ำให้บุตร และการใช้เพลงกล่อมเด็ก

พระบุญช่วย โชติวิโร (อຸ້ยวงศ์) (2553 : 95) ศึกษาเรื่อง “ศึกษาหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาในความเชื่อและพิธีกรรมการบายศรีสູ່ขวัญของชาววานรนินิวาส” โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเป็นมาของบายศรีสູ່ขวัญ ความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการ บายศรีสູ່ขวัญของชาววานรนินิวาส และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในความเชื่อ และพิธีกรรมการบายศรีสູ່ขวัญของชาววานรนินิวาส ตำบลวานรนินิวาส อําเภovanรนินิวาส จังหวัด

สกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นมาของบายศรีสู่ขวัญนั้นไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่ามีมาตั้งแต่สมัยใด แต่มีนักวิชาการได้กล่าวว่ามีมาตั้งแต่ครั้งโบราณ บายศรี เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม เป็นการแสดงออกถึง ความเคารพ ศรัทธา ของคนในอดีตที่เห็นความสำคัญของครูบาอาจารย์ คุณบิดามารดา ผ่านการแสดงออกถึงเคารพศรัทธาในตัวบุคคล ด้านความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการบายศรีสู่ขวัญของชาววนรนิวาส พบว่าเป็นความเชื่อผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิม ความเชื่อของพราหมณ์ ความเชื่อของพุทธศาสนา ซึ่งชาวตำบลวนรนิวาส ได้เชื่อถือและปฏิบัติกันมา โดยปรากฏผ่านสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ด้วยกัน ประเภทที่ 1 พิธีกรรมการบายศรีสู่ขวัญคน ประเภทที่ 2 พิธีกรรมการสู่ขวัญสัตว์ และประเภทที่ 3 พิธีกรรมการสู่ขวัญสิ่งของ

พระภิกษุชาพงษ์ สิริภโท (ก่ำชัยภูมิ) (2556 : 148) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพิธีสู่ขวัญบายศรี และบทสวดขวัญอีสาน ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสาน และเพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต ผลการศึกษาพบว่า การบายศรีสู่ขวัญ มี 3 ประเภท คือ การบายศรีสู่ขวัญคน สัตว์ และสิ่งของจากการที่ได้ทำพิธีการบายศรีสู่ขวัญ ซึ่งเป็นหลักความเชื่อการบูชาทางศาสนาพราหมณ์ และผสมผสานกับอิทธิพลในทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น บทสวดขวัญอีสาน คือ การประพันธ์คำที่ใช้ในการสู่ขวัญ เป็นท่วงทำนองภาษาพื้นเมืองอีสาน แบบร้อยกรองประเภทร่าย หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสานพบว่า หลักพุทธธรรมสอนเกี่ยวกับ คุณของพระรัตนตรัย, กฎไตรลักษณ์, เบญจศีลเบญจธรรม, ทาน, ขรവാธธรรม 4, ทิศ 6, พรหมวิหารธรรม, อคติ, หลักธรรมเรื่องอริยมรรค หรือมรรค 8 เป็นต้น การประยุกต์หลักพุทธธรรมใช้ในการดำเนินชีวิต คือในบทสวดขวัญภาคสามารถนำมาประยุกต์ด้วยหลักพุทธธรรม คือ บุคคลหาได้ยาก ๒, ไตรลักษณ์ ๓ และกัมมัฏฐาน ในบทสวดขวัญแต่งงานมีหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นประจำในการครองเรือน ได้แก่ หลักเบญจศีลเบญจธรรม รู้จักบาป รู้จักบุญ ให้รู้จักทำบุญให้ทาน ให้รู้จักรักษาศีลเข้าวัดฟังธรรมในวันพระ หลักการปฏิบัติตนเป็นสามี ภรรยาที่ดี และบทสวดขวัญผู้นำชุมชนประกอบด้วยหลักพุทธธรรม เหมาะสำหรับการนำมาประยุกต์ใช้กับการเป็นผู้นำชุมชนที่ดี มี 3 ด้านด้วยกัน คือ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารบริการสังคม โดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

3. งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหมอสู่ขวัญ

สิริพร สุวรรณศรี (2536 : 154) ศึกษาเรื่อง “ประเพณีการสู่ขวัญของชาวอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ประกอบของพิธีกรรมการสู่ขวัญ และศึกษาวิถีชีวิตที่ปรากฏในบทสู่ขวัญของชาวอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา

พบว่า อำเภอเมืองร้อยเอ็ดเป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งขึ้นในสมัยพุทธกาล ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนชาวอีสานทั่วไป และดำรงชีวิตด้วยการทำการเกษตรเป็นหลัก ประเพณีการสู่ขวัญของชาวอำเภอเมืองร้อยเอ็ด กระทำสืบเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เนื่องจากมีความเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งที่ไม่มิตัวตน แต่ทุกชีวิตและทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีขวัญอยู่ประจำถ้าขวัญ ออกจากร่างกายอาจจะทำให้เสียชีวิตได้ จึงมีพิธีสู่ขวัญ องค์ประกอบของการสู่ขวัญนั้นมี 4 อย่าง คือ หมอสูตร ผู้ถูกเรียกขวัญ เครื่องสังเวย และบทสู่ขวัญ ซึ่งมีจำนวน 7 บท ได้แก่ บทสู่ขวัญ คนป่วย บทสู่ขวัญคนธรรมดา บทสู่ขวัญบ่าวสาว บทสู่ขวัญนาค บทสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ บทสู่ขวัญข้าว และบทสู่ขวัญควายและวัว

อนุศาสตร ป้องสิริ (2547 : 104) ศึกษาเรื่อง “บทบาทหมอสู่ขวัญ : กรณีศึกษา อำเภอปากชม จังหวัดเลย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพิธีกรรมสู่ขวัญของอำเภอปากชม จังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหมอสู่ขวัญที่มีต่อสังคม 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้หมอสู่ขวัญดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมสู่ขวัญ เป็นพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อว่าร่างกายของคนประกอบด้วยขวัญ เมื่อใดที่ขวัญได้ออกจากร่างด้วยสาเหตุใด ๆ จะทำให้เจ้าของขวัญไม่สบาย เจ็บป่วย อาจถึงแก่ชีวิตได้ พิธีกรรมสู่ขวัญกระทำขึ้นทั้งเหตุดี เพื่อเป็นการรับขวัญ บำรุงขวัญ และเหตุร้ายเพื่อเรียกขวัญกลับเข้าสู่ร่าง ปัจจัยที่ทำให้พิธีกรรมสู่ขวัญ หมอสู่ขวัญยังคงดำรงอยู่เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมนั้นประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านสังคม การสืบทอดทางวัฒนธรรม ประเพณีหรือตามวิถีประเพณีของชุมชน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการศึกษา เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมในการสร้างขวัญบำรุงขวัญ รักษาสภาวะทางจิตใจให้คนในสังคมมีกำลังใจในการดำเนินตามวิถีชีวิตของตนตลอดจนเป็นการจัดการทางสังคมให้สังคมดำรงอยู่ด้วยความผาสุก

กิตติภัทร อ่างบุญตา (2549 : 106) ศึกษาเรื่อง “การดูแลรักษาสุขภาพทางจิต โดยหมอสู่ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู่ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู่ขวัญ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ รูปแบบ หน้าที่ และขบวนการของการสู่ขวัญในการดูแลรักษาสุขภาพทางจิต โดยมีรูปแบบของการใช้พิธีกรรมเป็นวิธีการดูแลรักษาสุขภาพทางจิตซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ เพราะชาวบ้านเชื่อว่า “ขวัญ” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับทุกคนและเป็นศูนย์รวมของชีวิตโดยมีหมอสู่ขวัญเป็นผู้ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมการสู่ขวัญให้กับชาวบ้าน อันเนื่องมาจากการเกิดเหตุการณ์ที่ดีและไม่ดีในชีวิต และหมอสู่ขวัญยังเป็นผู้สืบสานวัฒนธรรมการแพทย์พื้นบ้านภาคอีสานอีกด้วย

กระบวนการหรือขั้นตอนของการสู่ขวัญในการดูแลรักษาสุขภาพทางจิตมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนพิธีสู่ขวัญ ขั้นตอนพิธีสู่ขวัญ และขั้นตอนหลังพิธีสู่ขวัญ โดยที่ ขั้นตอนก่อนพิธีสู่ขวัญ เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ เช่น การหาฤกษ์ยาม การเตรียมเครื่องคาย การจัดเตรียมสถานที่ การเชิญหมอสู่ขวัญ การเชิญแขกผู้ร่วมงาน เป็นต้น ขั้นตอนพิธีสู่ขวัญ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเนื่องจากเป็นขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมการสู่ขวัญ ซึ่งผลของการดูแลรักษาสุขภาพทางจิตจะเกิดขึ้นมากที่สุดในขั้นตอนนี้ เพราะเป็นการเรียกขวัญให้มาอยู่กับเนื้อกับตัว ทำให้จิตใจมีความสุขและมีกำลังใจดีขึ้นนอกจากนั้นขั้นตอนหลังพิธีสู่ขวัญ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมพิธีสู่ขวัญได้ร่วมอวยพรให้กับผู้รับการสู่ขวัญ โดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้รับการสู่ขวัญอีกทางหนึ่ง

ประภาส ทิปยมาศ (2551 : 114) ศึกษาเรื่อง “วรรณศิลป์ในบทสู่ขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเนื้อหา โครงสร้าง รูปแบบและศิลปะการใช้ภาษาในบทสู่ขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี ผลการศึกษาพบว่า บทสู่ขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี ประกอบด้วยบทสู่ขวัญเด็ก บทสู่ขวัญนาค บทสู่ขวัญคู่บ่าวสาว และบทสู่ขวัญทั่วไป ซึ่งมีเนื้อหาและทำนองแตกต่างกันตามเหตุการณ์ บทสู่ขวัญแบ่งโครงสร้างเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนดำเนินเรื่องและส่วนสรุป รูปแบบบทสู่ขวัญมีคำประพันธ์เพียงชนิดเดียว คือ ร่าย ซึ่งมีลักษณะข้อบังคับการประพันธ์ประกอบด้วยคณะและสัมผัส โดยบทหนึ่ง ๆ จะมีจำนวนวรรคไม่เท่ากันและในวรรคหนึ่งๆ มีจำนวนคำตั้งแต่ 3 คำขึ้นไปจนถึง 17 คำ บทสู่ขวัญปรากฏความไพเราะ

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า การสู่ขวัญเป็นประเพณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวบ้านที่กระทำสืบเนื่องกันมาช้านานเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้าน เป็นประเพณีที่ทรงคุณค่า ทั้งทางด้านในตัวพิธีกรรมการบายศรีสู่ขวัญ เนื้อหาของบทสู่ขวัญ และคุณค่าในตัวผู้นำพิธีกรรมคือหมอสู่ขวัญได้นำมาเป็นข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในงานวิจัยนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดบทรณพจนการสู่วจยในประเทศไทย : สถานภาพการศกษาและวจย

บทที่ 3

กระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย

บทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทยที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ เป็นการรวบรวมผลงานวิจัย จาก 4 ภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 23 เล่ม ได้แก่ ภาคเหนือ จำนวน 6 เล่ม ภาคกลาง จำนวน 5 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 เล่ม ภาคใต้ จำนวน 5 เล่ม บทความ จำนวน 12 บทความ หนังสือและตำรา จำนวน 13 เล่ม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของงานวิจัยเรื่องนี้เพื่อศึกษากระบวนการศึกษาบทนิพนธ์ การสู่ขวัญในประเทศไทย โดยแบ่งประเด็นการศึกษาในบทนี้ได้ดังนี้

1. ประเภทบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย
2. กระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย

ประเภทบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย

ประเภทบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทยมี 2 ประเภท คือ

1. งานวิจัย
 - 1.1 วิทยานิพนธ์
 - 1.2 งานวิจัยทั่วไป
2. บทความ
3. หนังสือและตำรา

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อวิทยานิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ภาค	ทศวรรษ
1	2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ทศวรรษที่ 1 (พ.ศ.2524-2535)
2	2527	บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล	เหนือ	
3	2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2536-2545)

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ภาค	ทศวรรษ
4	2537	การศึกษาบททำขวัญภาคกลางในด้านจารีตนิยมและวรรณศิลป์	นันทิดา จงมีสุข	กลาง	
5	2539	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยาและมานุษยวิทยาการดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง	กลาง	
6	2539	ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา	สุรัชย์ ฉายศิริพันธุ์	ใต้	ทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2536-2545)
7	2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
8	2544	บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตูลารักษ์	ใต้	
9	2545	ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา	สุทิพย์ แก้วสุข	ใต้	
10	2545	การศึกษาบทสู่ขวัญและพิธีสู่ขวัญของชาวไทยลื้อ อำเภอปัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	เหนือ	
11	2546	วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทยโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	กลาง	ทศวรรษที่ 3 (พ.ศ.2546-2556)
12	2548	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา	กลาง	
13	2549	การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู่ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา	กิตติภัทร อ่างบุญตา	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
14	2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก้อง	เหนือ	
15	2549	การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรบ้านชนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่	วีรชาติ เชื้อนรัตน์	เหนือ	
16	2550	การวิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	เหนือ	
17	2551	วรรณศิลป์ในบทสู่ขวัญของหมอสูดจำเนียร พันทวี	ประกาศ ทิพยมาศ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ภาค	ทศวรรษ
18	2551	การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค	ศิวพร สกุนาท่าวงศ์	กลาง	ทศวรรษที่ 3 (พ.ศ.2546-2556)
19	2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
21	2553	วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	นรวิร์ รักถาวร	ใต้	
22	2556	การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต	พระภัทรชาพงษ์ สิริภทโท (ก้ำชัยภูมิ)	ตะวันออกเฉียงเหนือ	

จากตารางแสดงถึงข้อมูลวิทยานิพนธ์การสู่ขวัญ จาก 4 ภูมิภาค 3 ทศวรรษ ตามลำดับ คือ ภาคเหนือ 5 เรื่อง ภาคกลาง 5 เรื่อง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 เรื่อง ภาคใต้ 5 เรื่อง ทศวรรษที่ 1 จำนวน 2 เรื่อง ทศวรรษที่ 2 จำนวน 8 เรื่อง ทศวรรษที่ 3 จำนวน 12 เรื่อง การสู่ขวัญคนในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภทได้ ดังนี้

การสู่ขวัญคนแต่งงาน จำนวน 13 เรื่อง การสู่ขวัญนาค จำนวน 14 เรื่อง การสู่ขวัญคนป่วย จำนวน 7 เรื่อง การสู่ขวัญเด็ก จำนวน 7 เรื่อง การสู่ขวัญพระสงฆ์สามเณร จำนวน 6 เรื่อง การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน จำนวน 3 เรื่อง การสู่ขวัญทั่วไป จำนวน 4 เรื่อง การสู่ขวัญออกกรรม จำนวน 1 เรื่อง

การสู่ขวัญเดินทางไกลบ้าน จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญแม่เฒ่า จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญผู้นำชุมชน จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญผู้อาวุโส จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญแม่ลูกอ่อน จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญทหาร จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญหญิงงูเป่า จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญกล่อม จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญบายศรี จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญนำฮอย จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญ เช่น ผีเรียกขวัญ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญบทยอกทาง ผีขวัญ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญเขียด จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญขึ้นปีใหม่ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญวันเกิด จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญนักเรียนที่จบการศึกษา จำนวน 1 เรื่อง

การสู่ขวัญสัตว์ในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภทได้ดังนี้

การสู่ขวัญควาย จำนวน 11 เรื่อง การสู่ขวัญวัว 3 เรื่อง การสู่ขวัญช้าง จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญม้อน จำนวน 1 เรื่อง

การสู่ขวัญสัตว์ที่มีผู้วิจัยมากที่สุด คือ การสู่ขวัญควาย ซึ่งถือว่าควายเป็นผู้มีบุญคุณต่อมนุษย์จึงจัดให้มีการสู่ขวัญขึ้น

การสู่ขวัญพืช พบในงานวิจัย 12 เรื่อง มีบทสู่ขวัญเกี่ยวกับข้าวอย่างเดียว ส่วนบทสู่ขวัญที่เกี่ยวกับพืชอื่น ๆ ไม่พบในงานวิจัย

การสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภทได้ดังนี้

การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ จำนวน 5 เรื่อง การสู่ขวัญลาน จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญเกวียน จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญเสา จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญเรือ จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญพระพุทธรูป จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญนา จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญเล่า จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญรถยนต์ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญเฮือน จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญก้อนเสาเตาไฟ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญย่าหม้อหนึ่ง จำนวน 1 เรื่อง

ผู้วิจัยแบ่งตามทศวรรษ ได้ดังนี้

ทศวรรษที่ 1 พบจำนวน 2 เล่ม พบในภาคเหนือ 1 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 เล่ม ส่วนภาคกลาง และภาคใต้ ไม่ปรากฏ

ภาคเหนือ ได้แก่ “บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์” ของศีกฤทธิพันธ์วิไล (2527) กล่าวถึง การวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษาและศิลปะการเรียงร้อยคำในบทสู่ขวัญที่รวบรวมได้ บทสู่ขวัญแสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ และค่านิยมทางสังคม เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยเป็นแนวทางและหลักจริยธรรมในการดำเนินชีวิตให้แก่คนในท้องถิ่นอำเภอลับแล

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “บทสู่ขวัญจังหวัดเลย” ของชาคริต อนันทรารวัน (2524) กล่าวถึง การวิเคราะห์บทสู่ขวัญของจังหวัดเลย พบว่า ประชาชนมีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระพรหม พระอินทร์ ผีแถน แล้วนำมาผสมผสานในพิธีสู่ขวัญ ส่วนคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมพบว่าประชาชนมีความเอื้อเฟื้อต่อแม่ต่อกัน สำหรับการให้ภาษามีสัมผัสแบบร้อยโบราณ และแทรกความรู้อื่น ๆ ไว้ในบทสู่ขวัญ เช่น การขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

ทศวรรษที่ 2 พบจำนวน 8 เล่ม พบในภาคเหนือ 1 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 เล่ม ภาคกลาง 2 เล่ม และภาคใต้ 3 เล่ม ดังนี้

ภาคเหนือ ได้แก่ “การศึกษาบทสู่ขวัญและพิธีสู่ขวัญของชาวไทลื้อ อำเภอปัว จังหวัดน่าน” ของ สมพงษ์ จิตอารีย์ (2545) กล่าวถึง การจำแนกประเภทของการสู่ขวัญขึ้นอยู่กับโอกาสและวัตถุประสงค์จากนั้นได้วิเคราะห์บทสู่ขวัญออกเป็น 4 ประเภท คือ การสู่ขวัญเพื่อการเปลี่ยนผ่านการสู่ขวัญเพื่อรักษาพยาบาล การสู่ขวัญบุคคลสำคัญและการสู่ขวัญเพื่อการเกษตร ส่วนโครงสร้างของบทสู่ขวัญประกอบไปด้วย 8 ขั้นตอน คือ อารัมภบท บรรยายเครื่องบายศรี บทเชิญขวัญ บทป้อนขวัญ บทปิดเคราะห์ บทกวาดโชค บทผูกขวัญ และบทมอบ

ขวัญ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังแบ่งโครงสร้างบทสุ่ขวัญเกี่ยวกับพิธีกรรมการสุ่ขวัญทางการเกษตร ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ อารัมภบท บรรยายเครื่องบายศรี บทเชิญขวัญ บทป้อนขวัญ และบทมอบขวัญ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “วรรณกรรมคำสุ่ขวัญอีสาน” ของบุญธรรม ทองเรือง (2536) กล่าวถึง การวิเคราะห์องค์ประกอบวรรณกรรมของคำสุ่ขวัญแต่ละกลุ่มด้านรูปแบบและการใช้ภาษา และเนื้อหาสาระที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมคำสุ่ขวัญกับวิถีชีวิตชาวอีสาน โดยศึกษาจากเอกสารวรรณกรรมคำสุ่ขวัญคน คำสุ่ขวัญสัตว์ และคำสุ่ขวัญสิ่งของ จำนวน 32 ประเภท 50 บท และ “การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสุ่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน” ของเจริญ มุลมา (2544) กล่าวถึง ประเพณีบายศรีสุ่ขวัญในภาคอีสานเกิดจากการยอมรับลัทธิพราหมณ์ – ฮินดูของคนอีสานโบราณและผสมผสานพิธีกรรมกับพระพุทธศาสนาอย่างกลมกลืน คนอีสานเชื่อว่าขวัญ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดพลังทางใจ มีอยู่ในตัวของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของ

ภาคกลาง ได้แก่ “การศึกษาบททำขวัญภาคกลางในด้านจารีตนิยม และวรรณศิลป์” ของนันทิทา จงมีสุข (2537) กล่าวถึง บททำขวัญภาคกลางด้านดนตรีนิยม และวรรณศิลป์ พบบททำขวัญภาคแบ่งออกเป็น 8 ภาค คือ การประณามพจน์ กำเนิดนาค ขนานนามนาค ชมบายศรี เคารพผ้าไตร ด้ายเชิญขวัญ และการเวียนเทียน ส่วนด้านวรรณศิลป์ในบทสุ่ขวัญมีลักษณะเรียบง่ายและก่อให้เกิดความงาม และ “การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยา และมานุษยวิทยาการดนตรี” ของจันทร์พร นวลแพ่ง (2539) กล่าวถึง การทำขวัญภาคเกี่ยวกับดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีบวชนาค ความเชื่อของคนไทยภาคกลางเกี่ยวกับการบวชนาคว่าเป็นเรื่องการสุ่ขวัญคน บิดา มารดา และผู้บวชได้อบรมกล่อมเกลาจิตใจให้เป็นคนดี รู้จักผิดชอบชั่วดี

ภาคใต้ ได้แก่ “ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” ของสุรัชย์ ฉายศิริพันธ์ (2539) กล่าวถึง พิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประชาชนในอำเภอดังกล่าวเชื่อว่าแม่ย่านาง คือ ผู้ที่จะปกป้องรักษาให้เรืออยู่รอดปลอดภัย ทั้งที่มาจากมนุษย์และธรรมชาติ และ “บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด” ของ อุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2544) กล่าวถึง บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ 3 จังหวัด คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ประชาชนใน 3 จังหวัด ประกอบพิธีทำขวัญเรือ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธ พราหมณ์ ผีसाง เทวดา และความเชื่อเรื่องขวัญ รวมทั้งศึกษา “ประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา” ของสุทิพย์ แก้วสุข (2545) กล่าวถึง ประเพณีสวดบ้านของชาวบ้านจังหวัดสงขลา ขั้นตอนปฏิบัติประกอบด้วยขั้นก่อนร่วมพิธี

ชั้นร่วมพิธี และหลังร่วมพิธีและประเพณีสวดบ้านให้คุณค่าต่อประชาชนทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและด้านเศรษฐกิจ

ทศวรรษที่ 3 พบ จำนวน 12 เล่ม พบในภาคเหนือ 3 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 เล่ม ภาคกลาง 3 เล่ม และภาคใต้ 2 เล่ม ดังนี้

ภาคเหนือ ได้แก่ “วิเคราะห์บทสູ່ขวัญจังหวัดแพร่” ของวราภรณ์ ดังก้อง (2549) กล่าวถึง การวิเคราะห์บทสູ່ขวัญที่ใช้ในจังหวัดแพร่ ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบทสູ່ขวัญคน สัตว์ พืช สถานที่และสิ่งของ แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชาวทุ่งไธ้งในด้านต่าง ๆ และ “การมีส่วนร่วมในพิธีสູ່ขวัญควายของราษฎรบ้านชนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ของวีระชาติ เชื้อนรัตน์ (2549) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ชนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับพิธีสູ່ขวัญควาย พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่รู้และเข้าร่วม ยังพบข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่เข้าร่วมพิธีเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย รวมทั้ง “การวิเคราะห์บทสູ່ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน” ของพิมพ์ภา ภัคดี (2550) กล่าวถึง การวิเคราะห์บทสູ່ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้รวบรวมบทสູ່ขวัญทั้งสູ່ขวัญคน สູ່ขวัญสัตว์ สູ່ขวัญพืช และสູ່ขวัญสิ่งของ โดยบทสູ່ขวัญทุกประเภทมีโครงสร้าง 3 ประการ คือ บทนำ บทดำเนินเรื่อง และบทจบ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสູ່ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา” ของกิตติภัทร อ่างบุญตา (2549) กล่าวถึง การดูแลสุขภาพจิตโดยใช้หมอสູ່ขวัญในจังหวัดนครราชสีมาได้พบองค์ประกอบของการดูแลสุขภาพจิต 3 ประการคือ องค์ประกอบด้านรูปแบบ องค์ประกอบด้านหน้าที่ และองค์ประกอบด้านกระบวนการ สำหรับ องค์ประกอบด้านรูปแบบของการดูแลเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องจิตใจที่เชื่อเรื่องขวัญว่าเป็นศูนย์รวมขององค์ประกอบของชีวิต ส่วนองค์ประกอบเรื่องหน้าที่และกระบวนการดูแลรักษาสุขภาพจิตหมอสູ່ขวัญจะเป็นผู้ควบคุมดูแลและดำเนินการตามกระบวนการที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมา และ “วรรณศิลป์ในบทสູ່ขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี” ของประภาส ทิพยมาศ (2551) กล่าวถึง บทสູ່ขวัญในวรรณศิลป์ของบทสູ່ขวัญหมอสุดจำเนียร พันทวี มีบทสູ່ขวัญเด็ก บทสູ່ขวัญนาค บทสູ່ขวัญบ่าว-สาว และบทสູ່ขวัญทั่วไป ส่วน “พิธีสູ່ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม” ของวิทยา ภูครองหิน (2553) กล่าวถึง พิธีกรรมการบานศรีสູ່ขวัญ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนา ไม่พบว่าประเพณีบายศรีสູ່ขวัญมีความเป็นมาอย่างไร การสืบสานพบว่า หมอสູ່ขวัญจะเรียนรู้ทางเครือญาติ เรียนรู้จากวัดและชุมชนเรียนรู้จากหมอสູ່ขวัญที่มีอยู่ในท้องถิ่น และเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร หรือขอความรู้จากผู้รู้ด้านบายศรีสູ່ขวัญ รวมทั้ง “การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสູตรขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต” ของพระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (ก้ำชัยภูมิ) (2556) กล่าวถึง หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสູขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต พบว่า ในบทสູขวัญอีสานมีการแทรกหลักธรรมของ

พระพุทธศาสนาเข้าไปในบพสุชัญญประเภทต่าง ๆ เช่น บพสุตรชัญญาคแทรกบุคคลหาได้ยาก 2 คือ บุพการี และกตัญญูกตเวที บพสุตรชัญญูป่าว-สาว แทรกเบญจศีลและเบญจธรรมและมน ทั้ง 6 เป็นต้น

ภาคกลาง ได้แก่ “วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัด เพชรบุรี” ของพัชรินทร์

คงคา สุริยฉาย (2546) กล่าวถึง การวิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขา ย้อย จังหวัดเพชรบุรี รวบรวมบพสุชัญญและนำมาวิเคราะห์ 3 ประเภท คือ บพสุชัญญคน บพสุ ชัญญควาย และบพสุชัญญข้าว สำหรับบพสุชัญญคน จำแนกพิธีทำขวัญเป็น 4 ประเภท คือ พิธีสู ชัญญการเปลี่ยนผ่านชีวิต พิธีสูชัญญการเจ็บป่วย พิธีสูชัญญเพื่อความอุดมสมบูรณ์และพิธีสูชัญญ เพื่อการเช่นไหว้ ส่วน “ขวัญข้าว” ของบุญกอง อินตา (2548) กล่าวถึง การสร้างผลงานด้าน ทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับขวัญข้าวโดยใช้แนวคิดและวัสดุเขียนเกี่ยวกับข้าวและขวัญข้าว และ “การ จัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค” ของศิวพร สุกุมาท่างศ์ (2551) กล่าวถึง การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาคได้จัดการองค์ความรู้ 7 ขั้นตอนคือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การ ประมวลความรู้และกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงสังคมความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และ การรู้ประโยชน์จากความรู้

ภาคใต้ ได้แก่ “การสืบสานประเพณี การทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วน ตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี” ของอนุชาติ ทองเกลี้ยง (2553) กล่าวถึง การพิธีทำ ขวัญข้าวขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า การทำขวัญ ข้าวเป็นประเพณีที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน และการดำเนินชีวิตอยู่กับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม และมีความสุข และ “วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำขวัญนาคน อำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช” ของนรวิรุ้ รักเถาว์ (2553) กล่าวถึง การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบพสุ ชัญญนาคน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบภาพสะท้อนทางสังคมเกี่ยวกับครอบครัว ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยม

ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อรายงานการวิจัยการสู่วัยในประเศไทย

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ภาค	ทศวรรษ
1	2542	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	เหนือ	ทศวรรษ ที่ 2 (พ.ศ.2536-2545)

จากตารางแสดงถึงข้อมูลรายงานการวิจัยการสู่วัยในประเศไทย จากภาคเหนือ จำนวน 1 เรื่อง ทศวรรษ ที่ 2 ได้แก่ “การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก” ของ ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) ในประเด็น การสู่วัยหญิงงเป่า (ถุงเงินถุงทอง) จำนวน 1 เรื่อง พบในววรรษที่ 2 ในภาคเหนือ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ “การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก” ของทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) กล่าวถึง ประเพณีการทำขวัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยได้แบ่งบทหรือหัวข้อของการศึกษาคือ บทนำ บททำขวัญเด็ก บททำขวัญนาค บททำขวัญ บ่าว-สาว และบททำขวัญทั่วไป จากนั้นได้วิเคราะห์ประเพณีการทำขวัญประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับ ความเชื่อ ค่านิยมที่ปรากฏในบทสู่วัย พบว่า ประเพณีการทำขวัญทุกประเภล้วนเกิดจาก ความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” โดยเชื่อว่าชีวิตมนุษย์จะดำรงอยู่ได้หากขวัญอยู่กับเนื้อกับตัวตรงข้ามหาก ขวัญไม่ได้อยู่กับตัวเองจะมีการเจ็บป่วยหรือมีความไม่สมดุลงเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ๆ

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อบทความการสู่วัยในประเศไทย

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อบทความ	ชื่อผู้เขียน	ภาค	ทศวรรษ
1	2532	บทสู่วัยควาย	นเรศม์ สิงห์อุตสาหะ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ทศวรรษ ที่ 1 (พ.ศ.2532-2541)
2	2539	การทำขวัญนาค	พันทิพา มาลา	กลาง	
3	2545	ขวัญมิติทางจริยธรรมของสังคมไทย	ภคินิตย์ เพชรปรามังค์	กลาง	ทศวรรษ ที่ 2 (พ.ศ.2542-2551)
4	2545	เล่าสู่กันฟัง.....ประเพณีการเรียกขวัญข้าวเปลือกของชาวไทยเขมรสุรินทร์	สารภี ภูมิประเทศ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
5	2547	การเรียกขวัญ	ยิ่งยง เทาประเสริฐ	เหนือ	
6	2548	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข :	กฤษฎา ศรีธรรมมา	ตะวันออกเฉียงเหนือ	

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อบทความ	ชื่อผู้เขียน	ภาค	ทศวรรษ
7	2548	ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
8	2550	วรรณศิลป์และสหบททำขวัญเรือของชาวภาคใต้	อุมารินทร์ ตูลารักษ์	ใต้	
9	2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ทศวรรษ ที่ 3 (พ.ศ.2552-2557)
10	2556	“บททำขวัญ : วิถีคนสยามในมาเลเซีย”	อิงอร จุลทรัพย์	ใต้	
11	2557	วีจันกรรมจากคำเรียกขวัญในพิธีกรรมรักษาโรคของหมอเฒ่าชาวผู้ไทย	อลงกรณ์ อธิพิณ วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ และสุรสิทธิ์ ไทยรัตน์	เหนือ	
12	มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	ตะวันออกเฉียงเหนือ	

จากตารางแสดงถึงข้อมูลบทความการสู่ขวัญในประเทศไทย จาก 4 ภูมิภาค 3 ทศวรรษ ตามลำดับ คือ ภาคเหนือ 2 บทความ ภาคกลาง 2 บทความ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 บทความ ภาคใต้ 2 บทความ

การสู่ขวัญเกี่ยวกับคน ในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภทได้ดังนี้

การสู่ขวัญคนแต่งงาน จำนวน 5 บทความ การสู่ขวัญนาค จำนวน 5 บทความ การสู่ขวัญคนป่วย จำนวน 4 บทความ การสู่ขวัญเด็ก จำนวน 5 บทความ การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน จำนวน 2 บทความ การสู่ขวัญทั่วไป จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญเจ้านายและผู้มียศศักดิ์ใหม่ 2 บทความ การสู่ขวัญออกกรรม จำนวน 2 บทความ การสู่ขวัญผู้ที่เดินทางไกลบ้าน จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญหลวง จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญแม่มาจน จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญผูกเสี่ยว จำนวน 2 บทความ การสู่ขวัญตั้งไข่ จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญคนเดินทางมาจากแดนไกล จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญปักเทียน จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญเข้าร่าง จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญคนออกจากงานและเกษียณ จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญการเกิดอุบัติเหตุ จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญจากการหายเจ็บป่วย จำนวน 1 บทความ

การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์ ในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภท ได้ดังนี้

การสู่ขวัญควาย จำนวน 7 บทความ การสู่ขวัญวัว จำนวน 5 บทความ การสู่ขวัญ
ช้าง จำนวน 2 บทความ การสู่ขวัญม้อน จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญม้า จำนวน 1 บทความ
การสู่ขวัญผึ้ง จำนวน 1 บทความ

การสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช ในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภท ได้ดังนี้

การสู่ขวัญข้าว จำนวน 6 บทความ มีบทสู่ขวัญเกี่ยวกับข้าวอย่างเดียว ส่วนบทสู่ขวัญ
ที่เกี่ยวกับพืชอื่น ๆ ไม่พบในบทความ

การสู่ขวัญเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ ในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภท ได้ดังนี้

การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ จำนวน 4 บทความ การสู่ขวัญลาน จำนวน 2 บทความ
การสู่ขวัญเล่า จำนวน 2 บทความ การสู่ขวัญเกวียน จำนวน 2 บทความ การสู่ขวัญรถยนต์
จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญเสา จำนวน 1 บทความ การสู่ขวัญเรือ จำนวน 1 บทความ
การสู่ขวัญพาข้าว จำนวน 1 บทความ

ผู้วิจัยเรียงตามลำดับทศวรรษ ได้ดังนี้

ทศวรรษที่ 1 พบจำนวน 2 บทความ พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 บทความ
และภาคกลาง 1 บทความ ส่วนภาคเหนือ และภาคใต้ ไม่ปรากฏ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “บทสู่ขวัญควาย” ของนเรศน์ สิงห์อุตสาหะ
(2532) กล่าวถึง การสู่ขวัญควายเพื่อให้ชุมชนมีจิตสำนึกและตระหนักในคุณประโยชน์ของควาย
ตลอดจนเรียกขวัญให้แก่ควาย เพื่อให้ “อยู่ดีมีแฮง” และมีกำลังใจต่อการทำงานในฝนหน้าที่
มาถึง

ภาคกลาง ได้แก่ “การทำขวัญนาคน” ของพันทิพา มาลา (2539) กล่าวถึง การทำ
ขวัญนาคนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สะท้อนให้เห็นบทบาทหน้าที่ต่อชุมชน 4 ประการด้วยกัน
คือ การให้ความบันเทิงใจ การแสดงให้เห็นคุณค่าและความหมายของการทำขวัญนาคนและการ
บวชพระ การให้การศึกษาทั้งในแง่ความรู้ทางศาสนา ประวัติพระพุทธรเจ้า ความรู้เรื่องหลักธรรม
กำเนิดแห่งชีวิตมนุษย์ การแพทย์แผนโบราณและเกร็ดความรู้ทั่วไป และบทความเรื่องบทบาทใน
ด้านการช่วยรักษาแนวปฏิบัติของสังคม

ทศวรรษที่ 2 พบ จำนวน 6 บทความ พบในภาคเหนือ 1 บทความ ภาคกลาง
1 บทความ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 บทความ และภาคใต้ 1 บทความ

ภาคเหนือ ได้แก่ “การเรียกขวัญ” ของยิ่งยง เทาประเสริฐ (2547) กล่าวถึง
พิธีการเรียกขวัญ หรือ

สู่ขวัญนี้เกิดขึ้นมาเนื่องจากคนเรามีขวัญ เมื่อขวัญหายไปทำให้เกิดอาการเจ็บป่วย จึงต้องมีการเรียกขวัญวัตถุประสงคของการเรียกขวัญก็เพื่อให้เกิดความสุขสบายทั้งกาย และใจ รวมทั้งเพื่อให้อาการเจ็บป่วยที่เป็นอยู่อาการเป็นปกติ

ภาคกลาง ได้แก่ “ขวัญมิติทางจริยธรรมของสังคมไทย” ของภคินิตย์ เพชรปราณีวงศ์ (2545) กล่าวถึง ขวัญ ในหลายรูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ มนุษย์ต่อธรรมชาติและมนุษย์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ รวมถึงความหมายและโลกทัศน์ในเชิงคุณค่าทางศาสนาและจริยธรรม วัฒนธรรมไทยดั้งเดิมมีหลายรูปแบบที่สังคมปัจจุบันอาจไม่คุ้นเคย พิธีกรรมหลายอย่างเกี่ยวกับขวัญ กระทำขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคล มีโชคดี สุขภาพดีและมีมีความสุข

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “เล่าสู่กันฟัง.....ประเพณีการเรียกขวัญข้าวเปลือกของชาวไทยเขมรสุรินทร์” ของสารภี ภูมิประเทศ (2545) กล่าวถึง พิธีเรียกขวัญข้าวเปลือกเป็นพิธีการบวงสรวงพระแม่โพสพ ผู้เป็นเทพธิดาแห่งข้าวมีความเชื่อว่า ถ้าข้าวมีขวัญสิงอยู่เป็นประจำ ต้นข้าวก็จะงอกงามสมบูรณ์ และมีผลผลิตมากความจำเป็นที่ต้องการอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ปฏิบัติสืบไป และเป็นการแสดงให้ประชาชนเห็นความสำคัญของข้าวที่หล่อเลี้ยงชีวิตมนุษย์สืบมาแต่โบราณกาล ตลอดจนเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและความสามัคคีของประชาชนในชุมชนอีกด้วย ส่วน “การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน” ของกฤษฎา ศรีธรรมมา (2548) กล่าวถึง พิธีสู่ขวัญของชาวอีสานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการความรู้ เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจหรือจิตวิญญาณให้แก่ผู้คนในสังคม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างอบอุ่น เป็นสุข เป็นการสร้างพลังใจให้แก่กันและกัน นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงความเคารพในธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะอยู่กับธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าหรือความดี มีการบูรณาการระหว่างความเชื่อ ความศรัทธาในพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญยังต่อชีวิตของมนุษย์ชาติ และ “บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน” ของพระพนม ปิยสีโล/ทองดี (2548) กล่าวถึง การสู่ขวัญว่าเป็นวิถีชีวิตของคนอีสานที่มีความเชื่อตามบรรพบุรุษ แม้แต่ทำการเกษตรกรรมก็มีการสู่ขวัญ เช่น สู่ขวัญข้าว หรือการบวงสรวงองค์เทพเทวาก็จำเป็นจะต้องจัดบายศรี และมีหมอปราหมณ์ผู้ป่าวประกาศเชิญเทวดาลงมา เพื่อปกป้องรักษาคุ้มครองและอวยพรให้มีความสุขพร้อมทั้งการประกอบอาชีพ ตามความเชื่อของคนอีสานเพราะมีความเชื่อว่า จะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน

ภาคใต้ ได้แก่ “วรรณศิลป์และสหบททำขวัญเรือของชาวภาคใต้” ของอุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2550) กล่าวถึง “บททำขวัญเรือเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ” ว่าธรรมชาติของตัวบทมุขปาฐะนั้นมีลักษณะที่เป็นพลวัต คือ มีความเปลี่ยนแปลงหรือไม่หยุดนิ่ง ดังนั้น ตัวบทที่ใช้ในปัจจุบันมิใช่ตัวบทที่มีเนื้อหาทั้งหมดเหมือนในตัวบทแม่บทซึ่งเกิดเนื่องจากกระบวนการสร้างสรรค์และการถ่ายทอดตัวบท การวิเคราะห์ตัวบททำขวัญเรือสำนวนเด่นๆ ในสามจังหวัด

ภาคใต้ คือ ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ตัวบทได้สอดแทรกแนวคิดทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งความเชื่อทางลัทธิและศาสนาทั้งสามคือ พุทธ พราหมณ์ และผีสามเทวดา รวมทั้งยังคล้ายกับตัวบทที่ใช้ในพิธีกรรมอื่น แสดงให้เห็นความเป็นสหบทของบททำขวัญเรือ ภาคใต้เครือข่ายของบททำขวัญเรือภาคใต้ทั้งสามจังหวัดจึงไม่ใช่เพียงตัวบททำขวัญเรือด้วยตนเองเท่านั้น แต่มีทั้งตัวบทที่ใช้ในพิธีกรรมอื่นและวรรณกรรมโบราณอันส่งอิทธิพลถึงความงดงามทางด้านวรรณศิลป์ในตัวบทด้วยเช่นกัน

ทศวรรษที่ 3 พบ จำนวน 4 บทความ พบในภาคเหนือ 1 บทความ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 บทความ และภาคใต้ 1 บทความ ส่วนภาคกลางไม่ปรากฏ

ภาคเหนือ ได้แก่ “วัจนกรรมจากคำเรียกขวัญในพิธีกรรมรักษาโรคของหมอเยาชาวผู้ไทย” ของอลงกรณ์ อิทธิพล วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ และสุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ (2557) กล่าวถึงการใช้วัจนกรรมในบทร้องเรียกขวัญเพื่อรักษาผู้ป่วยของชาวผู้ไทยนี้ จัดเป็นวิธีการรักษา โดยใช้คำพูดเพื่อปลอบประโลมใจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของคำพูดที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้ฟัง เพราะเมื่อผู้ฟังเกิดขวัญและกำลังใจ ย่อมทำให้มีพลังกำลังและเรี่ยวแรงที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้กับโรคร้ายไข้เจ็บได้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินอีสาน” ของทัศนาวดี ใจสว่าง (2553) กล่าวถึง การประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ ผู้ที่เป็นเจ้าพิธี หรือหมอพราหมณ์ ขั้นตอนการทำพิธีการสู่ขวัญของชาวอีสาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขวัญและจิตใจ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น การดำเนินชีวิตของชาวอีสานแทบทุกอย่าง จึงมีการบายศรีสู่ขวัญควบคู่กันไปเสมอ เป็นการเรียกร่องพลังทางจิต ช่วยให้มีพลังใจที่เข้มแข็ง สามารถฟันฝ่าภัยพิบัติต่างๆ ได้ การสู่ขวัญช่วยทำให้เกิดมงคล ทำให้ดำรงอยู่ด้วยความสุขราบรื่น มีโชคลาภมากขึ้น และอาจลดปรารถนาให้ผู้ใดที่เคราะห์ร้ายพ้นจากสรรพเคราะห์ทั้งปวง ด้วยมูลเหตุแห่งการสู่ขวัญนี้เอง และ “พิธีสู่ขวัญ” ของศรีกรม ชมแล้ว (ม.ป.ป.) กล่าวถึง การสู่ขวัญว่าเป็นความเชื่อมาแต่ดั้งเดิมของสังคมไทยมายาวนาน และพิธีสู่ขวัญก็คงอยู่ยั่งยืนอยู่กับคนไทยตลอดไป การสู่ขวัญใช้ในกรณีมีทั้งเหตุดี และเหตุร้ายที่บุคคลได้รับนอกจากนี้ยังกล่าวถึงการสู่ขวัญพืชและสัตว์ รวมทั้งสิ่งของเครื่องใช้ด้วย

ภาคใต้ ได้แก่ “บททำขวัญ : วิถีคนสยามในมาเลเซีย” ของอิงอร จุลทรัพย์ (2556) กล่าวถึง บททำขวัญของคนสยามในมาเลเซียคำสอนในบททำขวัญการสืบทอดและการคงอยู่ของการทำขวัญคนสยามในมาเลเซีย การทำขวัญของคนสยามใน 4 รัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย พบ 3 อย่าง คือ ทำขวัญนาค ขวัญบ่าวสาว และขวัญเด็กส่วนทำขวัญอื่นๆ พบในรุ่นปู่ย่าตายาย ปัจจุบันไม่มีอีกแล้ว

ตารางที่ 4 แสดงรายชื่อหนังสือและตำราการสูข่ววิทยุในประเทศไทย

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อหนังสือและตำรา	ชื่อผู้แต่ง	ภาค	ทศวรรษ
1	2529	วัฒนธรรมล้านนาไทย	มณี พยอมยงค์	เหนือ	ทศวรรษ ที่ 1 (พ.ศ.2529-2538)
2	2535	ฮัต-คองฮีสานและปกิณกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
3	2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิต และกระบวนการเรียนรู้ ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ กลาง	เหนือ	ทศวรรษ ที่ 2 (พ.ศ.2539-2548)
4	2543	ทีระลิกงานพระราชทาน เพลงศพ ผศ.มูณี พันทวี	พระอริยาบุวีตร เขมจารีระ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
5	2544	มูลมั่งดั้งเดิม	สีน้ำ จันทร์เพ็ญ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
6	2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
7	2544	วัฒนธรรมข้าวและพลัง อำนาจชุมชนรอบทะเลสาบ สงขลา	วิมล คำศรี และไพรินทร์ ลุยแก้ว	ใต้	
8	2544	ตำรามรดกอีสาน	สรวง บุญเจิม	ตะวันออกเฉียงเหนือ	
9	2544	วิถีชีวิตชาวใต้ประเพณีและ วัฒนธรรม	ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์	ใต้	
10	2547	บททำขวัญเรือและพิธีทำ ขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการ ถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตุลารักษ์	ใต้	
11	2549	ประเพณีทำขวัญและแห่ ต่างๆ	คณาจารย์สำนักพิมพ์ เลี้ยงเชียง	กลาง	ทศวรรษ ที่ 3 (พ.ศ.2549-2558)
12	2556	ประเพณีพิธีกรรมการทำนา โบราณล้านนา	สนั่น ธรรมธิ	เหนือ	
13	มปป.	ตำราสูข่ววิทยุโบราณต่าง ๆ	จ.เปรียญ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	

จากตารางแสดงถึงข้อมูลหนังสือและตำราการสูข่ววิทยุในประเทศไทย จาก 4 ภูมิภาค 3 ทศวรรษ ตามลำดับ คือ ภาคเหนือ 3 เล่ม ภาคกลาง 1 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 เล่ม ภาคใต้ 3 เล่ม

การสูข่ววิทยุเกี่ยวกับคน ในลักษณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภท ได้ดังนี้

การสูข่ววิทยุคนแต่งงาน จำนวน 7 เล่ม การสูข่ววิทยุขนาด จำนวน 6 เล่ม การสูข่ววิทยุคนป่วย จำนวน 7 เล่ม การสูข่ววิทยุเด็ก จำนวน 6 เล่ม การสูข่ววิทยุพระสงฆ์สามเณร จำนวน 4 เล่ม

การสูชัวัญน้อยก่อนแต่งงาน จำนวน 5 เล่ม การสูชัวัญทั่วไป จำนวน 3 เล่ม การสูชัวัญเจ้านาย และผู้มียศศักดิ์ใหม่ จำนวน 4 เล่ม การสูชัวัญออกกรรม จำนวน 2 เล่ม การสูชัวัญผู้ที่เดินทางไกล บ้าน จำนวน 2 เล่ม การสูชัวัญหลวง จำนวน 2 เล่ม การสูชัวัญแม่มาน จำนวน 1 เล่ม การสูชัวัญผู้อาวุโส จำนวน 1 เล่ม การสูชัวัญแม่ลูกอ่อน จำนวน 1 เล่ม การสูชัวัญผู้มาเยือน จำนวน 1 เรื่อง การสูชัวัญโกนจุก จำนวน 1 เรื่อง การสูชัวัญใหญ่ จำนวน 1 เรื่อง

ผู้วิจัยเรียงตามลำดับทศวรรษ ได้ดังนี้

ทศวรรษที่ 1 พบ จำนวน 2 เล่ม พบในภาคเหนือ 1 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 เล่ม ส่วนภาคกลาง และภาคใต้ ไม่ปรากฏ

ภาคเหนือ ได้แก่ “วัฒนธรรมล้านนาไทย” ของมณี พยอมยงค์ (2529) กล่าวถึง วัฒนธรรมประเพณีสูชัวัญต่าง ๆ ของชาวล้านนา ชาวเหนือเชื่อว่ามนุษย์มีชัวัญอยู่ประจำตัว 32 ชัวัญ และอาจจะเตลิดไปเมื่อตกใจหรือไม่สบายนาน ๆ ก็อาจทำให้ชัวญอ่อนต้องมีพิธีเรียกชัวญ ซึ่งนิยมทำให้แก่คนป่วย คนได้รับยศศักดิ์ คนที่เดินทางไกลมาถึงบ้าน หรือคนจะจากบ้านไป และหนุ่มสาวที่จะแต่งงาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “ฮีด-คองฮีซานและปิกินกะคดี” ของบัวศรี ศรีสูง (2535) กล่าวถึง การสูชัวัญเกี่ยวกับคน 8 ประเภท คือ สูชัวัญพระผู้ใหญ่ชั้นสูง การสูชัวัญขึ้นเรือนใหม่ สูชัวัญคนธรรมดา สูชัวัญคนป่วย สูชัวญน้อยก่อนแต่งงาน สูชัวญหลวง สูชัวญภาค สูชัวญธรรมดา ส่วนที่เหลือกล่าวถึงการสูชัวญควาย สูชัวญข้าวขึ้นเถ้าและการสูชัวญรถ

ทศวรรษที่ 2 พบ จำนวน 8 เล่ม พบในภาคเหนือ 1 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 เล่ม ภาคใต้ 3 เล่ม ส่วนภาคกลางไม่ปรากฏ

ภาคเหนือ ได้แก่ “ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย” ของเอกวิทย์ ณ ถกลาง (2540) กล่าวถึง การสูชัวญคนป่วย การสูชัวญผู้อาวุโส การสูชัวญภาค และการสูชัวญคู่สมรส ส่วนการสูชัวญสัตว์ คือการสูชัวญช้าง การสูชัวญม้า การสูชัวญวัว การสูชัวญควาย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี” ของพระอริยา นุวัตร เขมจารีเถระ (2543) กล่าวถึง การสูชัวญในโอกาสต่าง ๆ เช่น บทสูชัวญคนไว้จำนวนมาก ประกอบด้วย สูชัวญแต่งงาน สูชัวญแม่มาน (คนตั้งครรภ์) สูชัวญแม่ลูกอ่อน สูชัวญเด็กน้อย สูชัวญบ่าว-สาว สูชัวญภาค สูชัวญพระ-เณร สูชัวญก่อนแต่งงาน สูชัวญแม่อยู่กรรม สูชัวญคนป่วย ส่วนเนื้อหาที่เหลือประกอบด้วยด้วยการสูชัวญวัว ควาย สูชัวญข้าว สูชัวญพระพุทธรูป สูชัวญเขาควาย สูชัวญเหียน สูชัวญเกวียน สูชัวญรถ และสูชัวญเถ้า เป็นต้น ส่วน “มูลมังตั้งเดิม” ของสีน้ำ จันทร์เพ็ญ (2544) กล่าวถึง การสูชัวญ สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ตามลักษณะและโอกาสที่ใช้ในการประกอบพิธี คือ พิธีกรรมการสูชัวญในช่วงเปลี่ยน

ผ่านของชีวิต การเช่นสรวง และสำหรับผู้ที่หายจากการเจ็บป่วย สำหรับ “ประเพณีอีสานและเกร็ดโบราณคดีอีสาน” ของ บุญเกิด พิมพ์รเมธากุล (2544) กล่าวถึง การสู่ขวัญว่าเป็นประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิตและวัยของคนอีสาน เพราะคนอีสานมีความเชื่อว่าคนเราจะได้รับความสำเร็จในชีวิตถึงขั้นอยู่ดีมีสุขมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขวัญของคน ๆ นั้น และยังเชื่ออีกว่าในโอกาสที่จะมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตของบุคคลในครอบครัว “ขวัญ” จะเป็นกำลังใจเป็นสิริมงคลให้คน ๆ นั้นได้รับความสุขความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ดังนั้นจึงจัดให้มีพิธีสู่ขวัญให้แก่บุคคลนั้นขึ้น และ “ตำรามรดกอีสาน” ของสวิง บุญเจิม (2544) กล่าวถึง การสู่ขวัญในโอกาสต่าง ๆ ไว้มากมาย การสู่ขวัญ เป็นจิตวิทยาอย่างหนึ่ง ซึ่งบัณฑิตโบราณอีสานได้คิดขึ้น เป็นการให้ขวัญและกำลังใจแก่คนและเสริมศิริแก่บ้านเรือน ล้อเลื่อน เกวียนวัว รถรา เป็นต้น เป็นการเสริมศิริแห่งโภคทรัพย์

ภาคใต้ ได้แก่ “วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา” ของ วิมล คำศรี และ ไพรินทร์ ลุยแก้ว (2544) กล่าวถึง ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมรูปลักษณ์ต่าง ๆ ที่แสดงออกว่าเคารพศรัทธา เชื่อมมั่นในพละทานุภาพของแม่โพสพ รุกขเทวดาและสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นกุศโลบายสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ชุมชนมีจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและมีความกตัญญูรู้คุณเกิดความตระหนักที่จะอนุรักษ์ไว้ชั่วลูกชั่วหลาน เช่นตระหนักในคุณค่าของ “ข้าว” เป็นต้น และ “วิถีชีวิตชาวใต้ประเพณีและวัฒนธรรม” ของประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ (2544) กล่าวถึง วัฒนธรรมสามารถแบ่งออกได้ เป็น 2 หมวด ใหญ่ ๆ คือ วัฒนธรรมที่เป็นรูปร่างตัวตนเรียกว่า วัฒนธรรมทางวัตถุ และวัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่างตัวตน เป็นนามธรรมเรียกว่าวัฒนธรรมทางจิตใจ และ “บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์ และการถ่ายทอด” ของอุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2547) กล่าวถึง บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือแสดงให้เห็นอิทธิพลของศาสนาพุทธ พราหมณ์ ลัทธิผีสงเทวดา และความเชื่อเรื่องขวัญ ส่วนการทำขวัญเรือนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ การทำขวัญเรือประมง และการทำขวัญเรือพายแข่ง การทำขวัญเรือประมงนั้นมีในขอบเขตพื้นที่ศึกษาทั้งสามจังหวัด ส่วนการทำขวัญเรือพายแข่งมีเพียงในจังหวัดชุมพรและสุราษฎร์ธานีเท่านั้น ลักษณะการประกอบพิธีกรรมของแต่ละจังหวัดค่อนข้างคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเพียงการใช้ตัวบทเท่านั้น การทำขวัญเรือแต่ละประเภทสามารถแบ่งเป็นการทำขวัญเรือที่หมอขวัญประกอบพิธี และการทำขวัญเรือที่เจ้าของเรือหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรือประกอบพิธี การทำขวัญเรือที่หมอขวัญมาประกอบพิธีจะมีการเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ และขั้นตอนพิธีกรรมที่ซับซ้อนมากกว่าการทำขวัญเรือที่เจ้าของเรือหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรือประกอบพิธี

ทศวรรษที่ 3 พบ จำนวน 3 เล่ม พบในภาคเหนือ 1 เล่ม ภาคกลาง 1 เล่ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 เล่ม ส่วนภาคใต้ไม่ปรากฏ

ภาคเหนือ ได้แก่ “ประเพณีพิธีกรรมการทำนาโบราณล้านนา” ของสนัน ธรรมธิ (2556) กล่าวถึง “พระโพสพ” นางผู้เป็นลูกสาวของผู้ยากไร้ คือ แม่ของพระโพสพ ผู้ใดปรารถนาความสุข ความเจริญ ควรให้ความเคารพพระโพสพและหมั่นสักการบูชาด้วย ข้าวสุก น้ำ และกล้วยสุกเป็นประจำ ชีวิตจะมั่งมูลพูนสุข ไม่มีความยากจนตลอดกาล

ภาคกลาง ได้แก่ “ประเพณีทำขวัญและแห่ต่าง ๆ” ของคณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง (2549) กล่าวถึง ประเพณีการทำขวัญในโอกาสพิธีต่าง ๆ นั้น ถือเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยมีคนจำนวนมากไม่น้อยที่มีความเชื่อว่าการทำขวัญเนื่องในโอกาสประเพณีที่สำคัญสามารถช่วยให้สภาพจิตใจของคนดีขึ้น และชีวิตเกิดความสุขสงบ ร่มเย็น และยังแผ่ไว้ด้วยคติธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาและความเชื่อที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของคนเรามาเป็นเวลายาวนาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ “ตำราสูตรขวัญโบราณต่าง ๆ” ของ จ.เปรี๊ญ (ม.ป.ป.) กล่าวถึง การสู่ขวัญเป็นประเพณีโบราณ ที่บรรพบุรุษได้เคยประพฤติปฏิบัติสืบ ๆ กันมา ถือกันว่าเป็นสิริมงคลอันดีแก่การเป็นอยู่ คือความสวัสดิภาพในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การสู่ขวัญเกี่ยวกับการสู่ขวัญเด็ก การสู่ขวัญนาค สู่ขวัญควาย สู่ขวัญข้าว การสู่ขวัญเกวียน และสู่ขวัญเล่า

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลบทนิพนธ์การสู่ขวัญแบ่งตามประเภท ดังนี้

1. งานวิจัย มี 2 ประเภท คือ
 - 1.1 งานวิจัยทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 2.08
 - 1.2 วิทยานิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 45.84
2. บทความ คิดเป็นร้อยละ 25.00
3. หนังสือและตำรา คิดเป็นร้อยละ 27.08

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานแบ่งตามช่วงเวลาเป็น 3 ทศวรรษ ดังนี้

ทศวรรษที่ 1 ผลงานที่ศึกษามีงานวิจัย 2 เรื่อง ศึกษาเกี่ยวกับการสู่ขวัญ พบในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บทความ 1 บทความ ศึกษาเกี่ยวกับการสู่ขวัญควายของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หนังสือและตำรา พบ 1 เล่ม กล่าวถึงวัฒนธรรมล้านนาไทยเป็นของภาคเหนือ

ทศวรรษที่ 2 ผลงานที่ศึกษามี งานวิจัย 8 เรื่อง พบในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ศึกษาเกี่ยวกับการจำแนกประเภทของการสู่ขวัญ บททำขวัญนาค ภาคกลาง พิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงจังหวัดสงขลา บทความ มี 6 บทความ พบในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ กล่าวถึง การเรียกขวัญ รูปแบบของขวัญ

การเรียกขวัญข้าวเปลือก บททำขวัญเรือ ส่วนหนังสือและตำรา จำนวน 8 เล่ม พบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ กล่าวถึง การสู่ขวัญคน สัตว์ พืช และสถานที่และสิ่งของ ทศวรรษที่ 3 ผลงานที่ศึกษางานวิจัย 12 เรื่อง พบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ กล่าวถึง การวิเคราะห์บทสู่ขวัญ การดูแลสุขภาพจิต โดยใช้หมอสู่ขวัญ การทำพิธีทำขวัญ บทความ 4 บทความ พบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ กล่าวถึง การใช้วัฒนธรรมในบทร้องเรียกขวัญเพื่อรักษาผู้เจ็บป่วย การประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ และบททำขวัญของคนสยามในมาเลเซีย ส่วนหนังสือและตำรา พบ 3 เล่ม พบในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวถึงการทำขวัญพระแม่โพสพ และประเพณีการทำขวัญในโอกาสต่าง ๆ

การสู่ขวัญของแต่ละภูมิภาคมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน คือ เป็นการสู่ขวัญเพื่อให้เกิดสิริมงคล เป็นการเรียกขวัญ และกำลังใจในการดำเนินชีวิต

กระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย 3 ประเด็น ดังนี้

1. การตั้งวัตถุประสงค์
2. ระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์
3. ผลการศึกษาบทนิพนธ์

1. การตั้งวัตถุประสงค์

การศึกษาการตั้งวัตถุประสงค์ของงานวิจัยบทนิพนธ์บทสู่ขวัญในประเทศไทย ทั้ง 23 เล่ม มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับคน จำนวน 38 ประเด็น ได้วิเคราะห์ และจัดกลุ่มตามรายละเอียดดังในตาราง

ตารางที่ 5 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่ขวัญคน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
1	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน	1. เพื่อรวบรวมบทสู่ขวัญสำคัญที่อยู่ในจังหวัดเลย 2. เพื่อวิเคราะห์บทสู่ขวัญเรื่องโอวาท ค่านิยมและประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นเหตุ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
			ให้ประชาชนรักษาระเบียบประเพณีของสังคม 3. เพื่อรักษาประเพณีการสู่ขวัญและบทสู่ขวัญของจังหวัดเลยเป็นลายลักษณ์อักษร
2	บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ พันธวิไล	4. เพื่อรวบรวมและจำแนกบทสู่ขวัญอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 5. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาและศิลปะการเรียบเรียงถ้อยคำในบทสู่ขวัญที่รวบรวมได้ 6. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและค่านิยมที่ปลูกฝังในบทสู่ขวัญของชาวอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
3	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	7. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางวรรณกรรมของคำสู่ขวัญแต่ละกลุ่มในด้านรูปแบบและการใช้ภาษา 8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมคำสู่ขวัญกับชีวิตชาวอีสาน
4	การศึกษบททำขวัญภาคกลางในด้านจารีตนิยม และวรรณศิลป์	นันทิดา จงมีสุข	9. เพื่อเข้าใจจารีตทางด้านโครงสร้างและเนื้อหาของบททำขวัญภาคกลาง 10. เพื่อเข้าใจกลวิธีทางวรรณศิลป์ของบททำขวัญภาคกลางที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง 11. เพื่อเห็นแนวโน้มของความนิยมและวิธีการทำขวัญภาคกลาง
5	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยา และมานุษยวิทยาการดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง	12. เพื่อศึกษาลักษณะของเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาค 13. เพื่อศึกษาการสืบทอดเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาค 14. เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงของเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาค 15. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมการบวชนาคกับวัฒนธรรมการดนตรีในพิธีบวชนาค

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
6	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	16. เพื่อศึกษาพัฒนาการของประเพณีทำขวัญประเภทต่าง ๆ 17. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าที่สะท้อนอยู่ในข้อมูลจากการสัมภาษณ์และหลักฐานที่เป็นเอกสารของผู้ให้ข้อมูล 18. เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมบางลักษณะในประเพณีทำขวัญในด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี
7	การอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	19. ศึกษาประวัติความเป็นมาลักษณะความสำคัญและปัญหาอุปสรรคการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน 20. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน 21. เพื่อศึกษารูปแบบการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน
8	ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้านจังหวัดสงขลา	สุทิพย์ แก้วสุข	22. เพื่อศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้านจังหวัดสงขลา
9	การศึกษาทสุขวัญของชาวไทลื้ออำเภอบัวจังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	23. เพื่อศึกษาทสุขวัญและพิธีสู่ขวัญของชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน
10	วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่งอำเภอยาย้อยจังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	24. เพื่อวิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่งอำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
11	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก้อง	25. เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไ้ง้อำเภอเมืองจังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสู่ขวัญ
12	การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู่ขวัญ	กิตติภัทร อ่างบุญตา	26. เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพจิตโดยหมอสู่ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
	ในจังหวัด นครราชสีมา		
13	การวิเคราะห์บท สู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอ ทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ ภัคดี	27. เพื่อเก็บรวบรวมบทสู่ขวัญที่ใช้ใน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 28. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างบทบาทหน้าที่ ของบทสู่ขวัญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
14	การจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน บายศรีสู่ภูมิภาค	ศิวพร สกุนาพ่วงศ์	29. เพื่อรวบรวมกระบวนการจัดการองค์ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรี สู่ภูมิภาค
15	วรรณศิลป์ในบท สู่ขวัญของหมอสุด จำเนียร พันทวี	ประภาส ทิพยมาศ	30. เพื่อศึกษา เนื้อหา และโครงสร้าง บทสู่ ขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี 31. เพื่อศึกษารูปแบบและศิลปะการใช้ ภาษาใน บทสู่ขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี
16	พิธีสู่ขวัญ : การ อนุรักษ์ และสืบสาน พิธีกรรม จรรโลงใจ ของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	32. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพิธี กรรมการสู่ขวัญในสังคมอีสาน 33. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันของพิธี กรรมการสู่ขวัญในสังคมอีสาน 34. เพื่ออนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมการสู่ ขวัญเพื่อจรรโลงใจของคนในสังคมอีสาน
17	วิเคราะห์ภาพสะท้อน สังคมในบททำขวัญ นาค อำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช	นรวิรุ้ รักเดาว์	35. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ ปรากฏในบททำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
18	การศึกษาหลัก พุทธธรรมที่ปรากฏใน บทสูตรขวัญอีสาน เพื่อการดำเนินชีวิต	พระภัทชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)	36. เพื่อศึกษาพิธีสู่ขวัญบายศรีและบทสูตร ขวัญอีสาน 37. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบท สูตรขวัญอีสาน 38. เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏใน บทสูตรขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต

การตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่ขวัญคน ทั้ง 18 เรื่อง แจกแจงรายละเอียด
ได้ดังนี้

ชาคริต อนันทรวัน (2424) ได้ศึกษาการรวบรวมบทสู่ขวัญสำคัญที่อยู่ในจังหวัดเลย
เพื่อวิเคราะห์บทสู่ขวัญเรื่องโอวาทค่านิยมและประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นเหตุให้ประชาชนรักษา
ระเบียบประเพณีของสังคมและเพื่อรักษาประเพณีการสู่ขวัญและบทสู่ขวัญของจังหวัดเลย
เป็นลายลักษณ์อักษร

ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล (2527) ได้ศึกษาการรวบรวมและจำแนกบทสู่ขวัญอำเภอลับแล
จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาและศิลปะการเรียงเรียงถ้อยคำในบทสู่ขวัญที่
รวบรวมได้และเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและค่านิยมที่ปลูกฝังในบทสู่ขวัญของชาวอำเภอลับแล จังหวัด
อุตรดิตถ์

บุญธรรม ทองเรือง (2536) ได้ศึกษาองค์ประกอบทางวรรณกรรมของคำสู่ขวัญแต่ละ
กลุ่มในด้านรูปแบบและการใช้ภาษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมคำสู่ขวัญกับชีวิต
ชาวอีสาน

นันทิดา จงมีสุข (2537) ได้ศึกษาจารีตทางด้านโครงสร้างและเนื้อหาของบททำ
ขวัญภาคกลาง เพื่อเข้าใจกลวิธีทางวรรณศิลป์ของบททำขวัญภาคกลางที่ทำให้ผู้ฟังเกิด
ความซาบซึ้ง และเห็นแนวโน้มของความนิยมและวิธีการทำขวัญภาคกลาง

จันทร์พร นวลแพ่ง (2539) ได้ศึกษาลักษณะของเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาค การสืบ
ทอดเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาค กระบวนการเปลี่ยนแปลงของเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาค และ
ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมการบวชนาคกับวัฒนธรรมการดนตรีในพิธีบวชนาค

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) ได้ศึกษาพัฒนาการของประเพณีทำขวัญประเภทต่าง ๆ
วิเคราะห์คุณค่าที่สะท้อนอยู่ในข้อมูลจากการสัมภาษณ์และหลักฐานที่เป็นเอกสารของผู้ให้ข้อมูล
และวิเคราะห์วัฒนธรรมบางลักษณะในประเพณีทำขวัญในด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี

เจริญ มูลมา (2544) ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาลักษณะความสำคัญและปัญหา
อุปสรรคการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
อีสานแนวทางการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ของชุมชนอีสาน และรูปแบบการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีการบายศรีสู่ขวัญเพื่อ
เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน

สุทิพย์ แก้วสุข (2545) ได้ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้านจังหวัดสงขลา

สมพงษ์ จิตอารีย์ (2545) ได้ศึกษาบทสู่ขวัญและพิธีสู่ขวัญของชาวไทยลื้อ อำเภอป่า
จังหวัดน่าน

พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย (2546) ได้ศึกษาวิเคราะห์บทบาททำขวัญของชาวไทโซ่ง
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

วรารณม์ ดังก่อง (2549) ได้ศึกษาวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของ
ชาวตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสวดขวัญ

กิตติภัทร อ่างบุญตา (2549) ได้ศึกษาการดูแลสุขภาพจิตโดยหมอสูขวัญในจังหวัด
นครราชสีมา

พิมพ์ภา ภัคดี (2550) ได้ศึกษาการเก็บรวบรวมบทสวดขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง และ
วิเคราะห์โครงสร้างบทบาทหน้าที่ของบทสวดขวัญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ศิวพร สกุนาท่าวงศ์ (2551) ได้ศึกษาการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน
บายศรีสี่ภูมิภาค

ประภาส ทิพยมาศ (2551) ได้ศึกษาเนื้อหา และโครงสร้าง รูปแบบและศิลปะการใช้
ภาษาในบทสวดขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี

วิทยา ภูครองหิน (2553) ได้ศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพปัญหาปัจจุบัน และ
อนุรักษ์ สืบสานพิธีกรรม และจรรโลงใจของคนในสังคมอีสาน

นรวิทย์ รักเถาว์ (2553) ได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในบททำขวัญนาค อำเภอ
ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระภัทรชาพงษ์ สิริภทโท (ก่าชัยภูมิ) (2556) ได้ศึกษาพิธีสูขวัญบายศรีและ
บทสวดขวัญ หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสาน และประยุกต์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏ
ในบทสวดขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 6 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสูขวัญสัตว์

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
1	บทสวดขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ พันธุ์โล	1. เพื่อรวบรวมและจำแนกบท สวดขวัญอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 2. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาและศิลปะ การเรียบเรียงถ้อยคำในบทสวดขวัญที่รวบรวม ได้ 3. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและค่านิยมที่ปลูกฝังใน บทสวดขวัญของชาวอำเภอลับแล จังหวัด

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
2	วิเคราะห์บทบาททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	4. เพื่อวิเคราะห์บทบาททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์
3	วิเคราะห์บทสวดขวัญ จังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก้อง	5. เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไธสง อำเภอมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสวดขวัญ
4	การมีส่วนร่วมในพิธีสวดขวัญควายของราษฎรบ้านชนินเหนือ อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่	วีระชาติ เชื้อนรัตน์	6. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจของราษฎรหมู่บ้านชนินเหนือ 7. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ชนินเหนือในการเข้าร่วมในพิธีสวดขวัญควาย 8. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในพิธีสวดขวัญควายของราษฎรแม่ชนินเหนือตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีต่อพิธีสวดขวัญควาย
5	การวิเคราะห์บทสวดขวัญที่ใช้ในอำเภอลำปาง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	9. เพื่อเก็บรวบรวมบทสวดขวัญที่ใช้ในอำเภอลำปาง จังหวัดน่าน 10. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างบทบาทหน้าที่ของบทสวดขวัญในอำเภอลำปาง จังหวัดน่าน

การตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสวดขวัญสัตว์ ทั้ง 5 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

ศีกฤทธิ พันธวิไล (2527) ได้ศึกษาการรวบรวม จำแนกบทสวดขวัญ รูปแบบการใช้ภาษา ศิลปะการเรียบเรียงถ้อยคำในบทสวดขวัญที่รวบรวมได้ และวิถีชีวิตและค่านิยมที่ปลูกฝังในบทสวดขวัญ

พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย (2546) ได้ศึกษาวิเคราะห์บทบาททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์

วราภรณ์ ดังก้อง (2546) ได้ศึกษาวิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไธสง อำเภอมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสวดขวัญ

วีระชาติ เชื้อนรัตน์ (2549) ได้ศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ ระดับการมีส่วนร่วม และปัญหาอุปสรรคในพิธีสวดขวัญควายของราษฎรแม่ชนินเหนือตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีต่อพิธีสวดขวัญควาย

พิมพ์ภักดี (2550) ได้ศึกษาการเก็บรวบรวม วิเคราะห์โครงสร้างบทบาทหน้าที่ของ
บทสวดวิญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ตารางที่ 7 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสวดวิญพีซ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
1	บทสวดวิญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ พันธุ์วิไล	11. เพื่อรวบรวมและจำแนกบท สวดวิญอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 12. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาและ ศิลปะการเรียบเรียงถ้อยคำในบทสวดวิญที่ รวบรวมได้ 13. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและค่านิยมที่ ปลูกฝังในบทสวดวิญของชาวอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
2	การศึกษาประเพณี ทำขวัญของจังหวัด พิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	14. เพื่อศึกษาพัฒนาการของประเพณีทำ ขวัญประเภทต่าง ๆ 15. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าที่สะท้อน อยู่ในข้อมูลจากการสัมภาษณ์และ หลักฐานที่เป็นเอกสารของผู้ให้ข้อมูล 16. เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมบาง ลักษณะในประเพณีทำขวัญในด้านความ เชื่อ ค่านิยม และประเพณี
3	วิเคราะห์บททำขวัญ ของชาวไทยโซ่ง อำเภอ เขาย้อย จังหวัด เพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	17. เพื่อวิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทย โซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
4	วิเคราะห์บทสวดวิญ จังหวัดแพร่	วรารณม์ ดังก้อง	18. เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และ ค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสวดวิญ
5	การวิเคราะห์บท สวดวิญที่ใช้ในอำเภอ ทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภักดี	19. เพื่อเก็บรวบรวมบทสวดวิญที่ใช้ใน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 20. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างบทบาท หน้าที่ของบทสวดวิญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
6	การสืบสานประเพณีการทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี	อนุชาติ ทองเกลี้ยง	21. เพื่อศึกษาประเพณีการทำขวัญข้าวของตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 22. เพื่อศึกษาแนวทางการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ

การตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่ขวัญพืช ทั้ง 6 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

ศีกฤทธิ์ พันธุ์โล (2527) ได้ศึกษารวบรวมและจำแนกบท รูปแบบการใช้ภาษาและศิลปะการเรียงเรียงถ้อยคำในบทสู่ขวัญที่รวบรวม และวิถีชีวิต ค่านิยมที่ปลูกฝังในบทสู่ขวัญของชาวอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ทิพย์สุตา นัยทรัพย์ (2542) ได้ศึกษาพัฒนาการของประเพณีทำขวัญประเภทต่าง ๆ วิเคราะห์คุณค่าที่สะท้อนอยู่ในข้อมูลจากการสัมภาษณ์และหลักฐานที่เป็นเอกสารของผู้ให้ข้อมูลวัฒนธรรมบางลักษณะในประเพณีทำขวัญในด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี

พัชรินทร์ คงคาศุริยฉาย (2546) ได้ศึกษาวิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

วรภรณ์ ดังก้อง (2549) ได้ศึกษาวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสู่ขวัญ

พิมพ์ภา ภักดี (2550) ได้ศึกษาการเก็บรวบรวมบทสู่ขวัญ และวิเคราะห์โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ของบทสู่ขวัญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

อนุชาติ ทองเกลี้ยง (2553) ได้ศึกษาประเพณีการทำขวัญข้าว และแนวทางการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ

ตารางที่ 8 แสดงการตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
1	ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงใน	สุรัชย์ ฉายศิริพันธุ์	1. เพื่อศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมและการปฏิบัติตนต่อแม่ย่านาง 2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับแม่ย่านาง

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย
	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา		
2	บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตูลารักษ์	3. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมุขปาฐะและพิธีทำขวัญเรือในสามจังหวัดภาคใต้ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีทางคติชนวิทยา 4. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่รวมทั้งการสื่อความหมายของพิธีทำขวัญเรือที่มีต่อชุมชน 5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสร้างสรรค์และการถ่ายทอดบททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือ
3	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา	6. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์จากเนื้อหาพิธีกรรมทางความเชื่อเกี่ยวกับการทำขวัญข้าว
4	วิเคราะห์บทสวดขวัญจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดั่งก้อง	7. เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอเมืองจังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสวดขวัญ
5	การวิเคราะห์บทสวดขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	8. เพื่อเก็บรวบรวมบทสวดขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน 9. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างบทบาทหน้าที่ของบทสวดขวัญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

การตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์การสวดขวัญสถานที่และสิ่งของ ทั้ง 5 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

สุรัชย์ ฉายศิริพันธ์ (2539) ได้ศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม การปฏิบัติตน และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับแม่ย่านาง

อุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2544) ได้ศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลมุขปาฐะและพิธีทำขวัญเรือในสามจังหวัดภาคใต้ และเปรียบเทียบการสร้างสรรค์และการถ่ายทอดบททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือ

บุญกอง อินตา (2548) ได้ศึกษาการสร้างสรรคผลงานด้านทัศนศิลป์จากเนื้อหาพิธีกรรมทางความเชื่อเกี่ยวกับการทำขวัญข้าว

วรารณม์ ดังก้อง (2549) ได้ศึกษาวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสวดขวัญ

พิมพ์ภา ภักดี (2550) ได้ศึกษาการเก็บรวบรวมบทสวดขวัญ และวิเคราะห์โครงสร้างบทบาทหน้าที่ของบทสวดขวัญในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดน่าน

1. การวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทสวดขวัญ จำแนกตามเนื้อหาที่มี 4 กลุ่ม คือ 1) ด้านความเชื่อค่านิยมประเพณี 2) ด้านสังคม 3) ด้านโครงสร้าง และ 4) ด้านภาษาและวรรณกรรม ดังตาราง

ตารางที่ 9 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทสวดขวัญ ด้านความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่วิเคราะห์
ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี	บทสวดขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤฤทธิ์ พันธุ์วิไล	1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและค่านิยมที่ปลูกฝังในบทสวดขวัญของชาวอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	วิถีชีวิตและค่านิยม
	การศึกษานิทานพื้นบ้านเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีในอำเภอบึงสามพัน	นันทิตา จงมีสุข	2. เพื่อเห็นแนวโน้มของความนิยมและวิธีการทำขวัญนาคภาคกลาง	ความนิยมและวิธีการทำขวัญนาคภาคกลาง
ความเชื่อพิธีกรรม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอมือง จังหวัดสงขลา		สุรัชชัย ฉายศิริพันธุ์	3. เพื่อศึกษาความเชื่อพิธีกรรมและการปฏิบัติตนต่อแม่ย่านาง 4. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับแม่ย่านาง	ความเชื่อพิธีกรรมและการปฏิบัติตนต่อแม่ย่านาง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับแม่ย่านาง
การศึกษา ประเพณี		ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	5. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าที่สะท้อนอยู่ในข้อมูลจาก	คุณค่าที่สะท้อนอยู่ใน

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็น ที่วิเคราะห์
	ทำขวัญของ จังหวัดพิษณุโลก		การสัมภาษณ์และหลักฐาน ที่เป็นเอกสารของผู้ให้ข้อมูล 6. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ วัฒนธรรมบางลักษณะใน ประเพณีทำขวัญในด้าน ความเชื่อ ค่านิยม และ ประเพณี	ข้อมูลจาก การ สัมภาษณ์ และหลักฐาน ที่เป็น เอกสารของ ผู้ให้ข้อมูล วัฒนธรรม บางลักษณะ ในประเพณี ทำขวัญใน ด้านความ เชื่อ ค่านิยม และ ประเพณี
ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา	7. เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ด้านทัศนศิลป์จากเนื้อหา พิธีกรรมทางความเชื่อ เกี่ยวกับการทำขวัญข้าว	ความเชื่อ เกี่ยวกับขวัญ ข้าว
	วิเคราะห์บททำ ขวัญของชาวไทย โห่ง อำเภอยะ ฮ้อย จังหวัด เพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	8. เพื่อวิเคราะห์บททำขวัญ ของชาวไทยโห่ง อำเภอยะ ฮ้อย จังหวัดเพชรบุรี	บททำขวัญ
	วิเคราะห์บทสู่ ขวัญจังหวัดแพร่	วรารณณ์ ดังก้อง	9. เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของ ชาวตำบลทุ่งโห่ง อำเภ เมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสู่ขวัญ	วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยม
	การสืบสาน ประเพณี การทำ ขวัญข้าวของ	อนุชาติ ทองเกลี้ยง	10. เพื่อศึกษาประเพณีการ ทำขวัญข้าวของตำบลท่าเรือ	ประเพณี การทำขวัญข้าว

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็น ที่วิเคราะห์
	องค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี		อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด ปัตตานี	
	วิเคราะห์ภาพ สะท้อนสังคมใน บททำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรี ธรรมราช	นรวิร์ รักถาวร	11. เพื่อวิเคราะห์ภาพ สะท้อนสังคมที่ปรากฏใน บททำขวัญนาค อำเภอท่า ศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช	ภาพสะท้อน สังคม

จากตารางนี้แสดงถึง การวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่ขวัญ ด้านความเชื่อ
ค่านิยม ประเพณี จำนวน 11 วัตถุประสงค์ จากงานวิจัย 10 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

ศีกฤทธิ์ พันธวีไล (2527) ได้วิเคราะห์ความเชื่อ ค่านิยม และภาพสะท้อนทางสังคม
เกี่ยวกับวิถีชีวิตที่ปรากฏในบทสู่ขวัญของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ความเชื่อและ
ค่านิยมของชาวอำเภอลับแล มีความเชื่อมั่นในพุทธศาสนา เรื่องโชคลางและมีค่านิยมทางสังคม
สูงมากในเรื่องความกตัญญูรู้คุณไม่ว่าต่อมนุษย์ด้วยกันหรือแม้แต่ต่อสัตว์เลี้ยงหรือพืชบางชนิด

นันทิดา จงมีสุข (2537) ได้วิเคราะห์การทำขวัญนาคภาคกลาง จากการประมวล
แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำขวัญนาค พบว่า ในปัจจุบันคนภาคกลางยังคงนิยมทำขวัญนาค
เมื่อประกอบพิธีอุปสมบทอีกทั้งตระหนักในความศักดิ์สิทธิ์ ความสำคัญและคุณประโยชน์ของ
การทำขวัญนาคอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำขวัญนาคได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน
ส่วนวิธีการประกอบพิธีทำขวัญนาคที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน คือ การเชิญหมอขวัญมาทำ
ขวัญนาค

สุรัชย์ ฉายศิริพันธุ์ (2539) ได้ศึกษาความเชื่อพิธีกรรมเกี่ยวกับแม่ย่านาง จำแนกได้
4 ประเด็น คือ ความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านาง ความเชื่อและพิธีกรรมในชั้นสร้างเรือ ชั้นใช้เรือ และ
ความเชื่อในการปฏิบัติตามข้อห้าม และข้อพึงปฏิบัติในด้านประวัติแม่ย่านาง ชาวประมงมีความ
เชื่อแตกต่างกันเป็นหลายกระแสแต่ที่ตรงกัน คือ เชื่อว่าแม่ย่านางเป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ที่มาสิง
สถิตอยู่ประจำเรือแต่ละลำมีอำนาจให้คุณให้โทษต่อเจ้าของเรือและผู้ใช้เรือจึงต้องมีการเซ่นสรวง
บูชาอยู่อย่างสม่ำเสมอ ในชั้นสร้างเรือชาวประมงมีความเชื่อในการเลือกไม้มาสร้างเรือทั้งที่เป็น
โขนเรือและส่วนอื่น ๆ ของเรือ เชื่อในฤกษ์ยามสร้างเรือและพิธีกรรมเกี่ยวกับการยกโขนเรือ

ตลอดจนพิธีกรรมการตัดโชนเรือในชั้นใช้เรือชาวประมงมีความเชื่อและพิธีกรรมตั้งแต่การนำเรือลงน้ำครั้งแรก ซึ่งต้องมีการตุงธงยามเช่นกัน และมีการเช่นสรวงบูชาแม่ย่านางในโอกาสต่าง ๆ และมีความเชื่อเกี่ยวกับข้อห้ามและพึงปฏิบัติ ชาวประมงได้ยึดถือปฏิบัติกันมาหลายอย่าง เช่น ห้ามเอาเท้าเหยียบที่โชนเรือ ห้ามร่วมเพศในเรือ ต้องหมั่นดูแลความสะอาดบริเวณหัวเรือ เป็นต้น นอกจากนี้ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับแม่ย่านางแล้ว ชาวประมงยังมีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแม่ย่านางที่สำคัญคือ วัฒนธรรมด้านอาหาร วัฒนธรรมด้านสังคมสัมพันธ์ และวัฒนธรรมด้านจริยธรรม

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) ได้วิเคราะห์รูปแบบของประเพณีและลักษณะการใช้ภาษาในการทำขวัญตลอดจนการศึกษาบททำขวัญในฐานะเป็นกระจกสะท้อนภาพสังคม และบททำขวัญในฐานะเป็นกระจกสะท้อนภาพสังคมไทย พบว่าการทำขวัญให้กับสิ่งที่มีความผูกพันต่อชีวิตของคนในอดีตได้แก่ การทำขวัญข้าว การทำขวัญควาย ทำขวัญนา และการทำขวัญเสา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นค่านิยมของสังคมไทยโบราณยกย่องเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่และบรรพบุรุษ ตลอดจนมีความกตัญญูต่อสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสุข โดยปลูกฝังเรื่องความกตัญญูทวนที่ด้วยการใช้ประเพณีเป็นสื่อถ่ายทอดจิตสำนึกไปยังลูกหลาน

บุญกอง อินตา (2548) ได้วิเคราะห์การสร้างสรรคงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับความเชื่อการทำขวัญข้าวโดยมีสาระที่เกี่ยวข้องกับความรักความศรัทธาในวิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่ และความผูกพัน ความเป็นมงคล การปกป้องคุ้มครอง ซึ่งจะก่อให้เกิดความปิติยินดีมีความเชื่อมั่นตามวิถีชีวิตของชาวนาไทย

พัชรินทร์ คงคาสुरิยฉาย (2549) ได้วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ความเชื่อเรื่องขวัญและการปฏิบัติพิธีทำขวัญให้กับคน สัตว์ และพืช พิธีทำขวัญให้คนยังนิยมปฏิบัติกันอยู่ ส่วนพิธีทำขวัญให้กับสัตว์เหลือเพียงพิธีทำขวัญควายก่อนฆ่าควายเพื่อใช้เช่นไหว้ต่อแถนในพิธีเสนเต็ง สำหรับพิธีทำขวัญให้กับพืชได้ถูกเลิกสู่ขวัญไปนานแล้ว

วรารภรณ์ ดังก้อง (2549) ได้วิเคราะห์วิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชาวตำบลทุ่งไธ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ปรากฏในบทสวดขวัญ โดยได้นำมา 7 ประเภท ประกอบด้วย บทสวดขวัญคน บทสวดขวัญแต่งงาน บทสวดขวัญขึ้นบ้านใหม่ บทสวดขวัญนาค บทสวดขวัญก่อนเส้าเต่าไฟ บทสวดขวัญควาย และบทสวดขวัญข้าว

อนุชาติ ทองเกลี้ยง (2553) ได้วิเคราะห์ประเพณีการทำขวัญข้าวของตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยศึกษาพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน ลักษณะที่เอื้ออำนวยทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ

นรวิธีร์ รักเถาว์ (2553) ได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในบททำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์จากหม่อมทำขวัญนาค จำนวน 5 สำนวน มีภาพสะท้อนทางสังคม 4 ด้าน คือ ครอบครัว ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยม

ตารางที่ 10 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงคืบทนิพนธ์การสู่ขวัญ ด้านสังคม

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์ การวิจัย	ประเด็น ที่วิเคราะห์
ด้านสังคม	บทสู่ขวัญจังหวัด เลย	ชาคริต อนันทรวัน	1. เพื่อวิเคราะห์บท สู่ขวัญเรื่องโอวาท ค่านิยมและประเพณี วัฒนธรรมอันเป็น เหตุให้ประชาชน รักษาระเบียบ ประเพณีของสังคม	โอวาท ค่านิยม ประเภท วัฒนธรรม
	วรรณกรรมคำสู่ ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	2. เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ ระหว่างวรรณกรรม คำสู่ขวัญกับชีวิต ชาวอีสาน	วิถีชีวิตชาวอีสาน และวรรณกรรม คำสู่ขวัญ
	บททำขวัญและ พิธีทำขวัญเรือ ของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค และ การถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตุลารักษ์	3. เพื่อศึกษา บทบาทและหน้าที่ รวมทั้งการสื่อ ความหมายของพิธี ทำขวัญเรือที่มีต่อ ชุมชน 4. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ การสร้างสรรคและ การถ่ายทอด	บทบาทและ หน้าที่การสื่อ ความหมายของ พิธีทำขวัญเรือ การเปรียบเทียบ การสร้างสรรค และการถ่ายทอด

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์ การวิจัย	ประเด็น ที่วิเคราะห์
			บททำขวัญและพิธี ทำขวัญเรือ	
	ศึกษาประเพณี สวดบ้านของ ชาวบ้าน จังหวัด สงขลา	สุทิพย์ แก้วสุข	5. เพื่อศึกษา ประเพณีสวดบ้าน ของชาวบ้านจังหวัด สงขลา	ประเพณี การสวดบ้าน
	การดูแลรักษา สุขภาพทางจิต โดยหมอสู่ขวัญ ในจังหวัด นครราชสีมา การมีส่วนร่วมใน พิธีสู่ขวัญควาย ของราษฎร บ้านชนินเหนือ	กิตติภัทร อ่างบุญตา วีระชาติ เชื่อนรัตน์	6. เพื่อศึกษาการ ดูแลสุขภาพจิตโดย หมอสู่ขวัญใน จังหวัดนครราชสีมา 7. เพื่อศึกษา ลักษณะส่วนบุคคล และเศรษฐกิจของ ราษฎร หมู่บ้านชนินเหนือ 8. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในพิธีสู่ ขวัญควายของ ราษฎรแม่ชนิน เหนือตลอดจน ข้อเสนอแนะที่มีต่อ พิธีสู่ขวัญควาย	การดูแล สุขภาพจิตโดย หมอสู่ขวัญ ลักษณะส่วน บุคคล และ เศรษฐกิจ ของราษฎร ศึกษาปัญหา อุปสรรคในพิธีสู่ ขวัญควายของ ราษฎรแม่ชนิน เหนือตลอดจน ข้อเสนอแนะที่มี ต่อพิธีสู่ขวัญควาย
	พิธีสู่ขวัญ : การ อนุรักษ์และสืบ สานพิธีกรรม จรรโลงใจของ คนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	9. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาปัจจุบันของ พิธีกรรมการสู่ขวัญ ในสังคมอีสาน	ศึกษาสภาพ ปัญหาปัจจุบัน ของพิธีกรรมการ สู่ขวัญในสังคม อีสาน

จากตารางนี้แสดงถึง การวิเคราะห์วัดอุปสรรคบทนิพนธ์การสู่ขวัญด้านสังคม จำนวน 9 วัดอุปสรรค จากงานวิจัย 7 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

ชาคริต อนันทรวัน (2524) ได้วิเคราะห์ด้านสังคมในบทสู่ขวัญจังหวัดเลย พบว่า การดำรงชีวิตของชาวจังหวัดเลย มีความเป็นอยู่ตามแบบฉบับชนบทไทยมีความสามัคคี ความรัก ญาติพี่น้อง ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อมวลมนุษยและสัตว์

บุญธรรม ทองเรือง (2536) วิเคราะห์บทสู่ขวัญด้านสังคม พบว่า วิถีชีวิตของชาว อีสานมีความสัมพันธ์กับวรรณกรรมคำสู่ขวัญทั้งทางด้านศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา การประกอบอาชีพและประเพณีโดยศึกษาจากวรรณกรรมคำสู่ขวัญคน คำสู่ขวัญสัตว์ และ คำสู่ขวัญวัตถุสิ่งของ ซึ่งนำบทสู่ขวัญมาวิเคราะห์ จำนวน 32 ประเภท 50 บท

อุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2544) ได้วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่รวมทั้งการสื่อความหมาย ของพิธีทำขวัญเรือที่มีต่อชุมชนและเปรียบเทียบการสร้างสรรค์และการถ่ายทอดบททำขวัญและ พิธีทำขวัญเรือ

สุทิพย์ แก้วสุข (2545) ได้วิเคราะห์ประเพณีสวดบ้านของชาวบ้านจังหวัดสงขลา พบว่า เป็นการศึกษาขั้นตอน และการปฏิบัติของประเพณีสวดบ้านและคุณค่าอันเกิดจากการ ปฏิบัติประเพณีสวดบ้านที่เกิดต่อชุมชน

กิตติภัทร อ่างบุญตา (2549) ได้ศึกษาวิเคราะห์การดูแลรักษาสุขภาพจิตโดยหมอ สู่ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาองค์ความรู้ วิธีการ และความพึงพอใจของ ผู้รับบริการในการดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู่ขวัญ

วีรชาติ เชื่อนรัตน์ (2549) ได้วิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจของราษฎร หมู่บ้านชนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในพิธี สู่ขวัญควายโดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังประเด็นต่อไปนี้ 1) ปัญหาในด้าน งบประมาณในการดำเนินงาน 2) ปัญหาในด้านสถานที่จัดงาน 3) ปัญหาในด้านการดำเนินงาน สำหรับข้อเสนอแนะที่มีคือพิธีสู่ขวัญควายผู้ให้ข้อมูลได้ระบุข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญ คือ ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหางบประมาณการจัดงานพิธีสู่ขวัญควายอย่างจริงจัง พิธีสู่ขวัญควายไม่ควรจัดในฤดูฝนเพราะเป็นการสร้างความลำบากทั้งผู้จัดงานและผู้มาร่วมงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐน่าจะให้มีส่วนร่วมในการจัดพิธีสู่ขวัญควายกับผู้ให้ข้อมูลมากกว่านี้การแสดง ต่าง ๆ ในพิธีสู่ขวัญควายควรจัดให้มีต่อเนื่องตลอดทั้งวันที่สำคัญให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยากให้มี การจัดการชนไก่ และควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์สู่ขวัญควายให้มากกว่านี้

วิทยา ภูครองหิน (2553) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของพิธีกรรมการสู่ขวัญใน สังคมอีสาน ปัจจุบันหมอสู่ขวัญในสังคมอีสานหรือในหมู่บ้านที่มีอายุมากแล้วจะเป็นผู้ถ่ายทอด

ความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการทำพิธีกรรมการสู่ขวัญให้แก่บุคคลที่เห็นว่าสมควรที่จะสืบสานแต่ก็เป็นเรื่องที่ยากเพราะบางครั้งผู้รับต่อนั้นไม่เป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน

ตารางที่ 11 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่ขวัญ ด้านโครงสร้าง

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่วิเคราะห์
ด้านโครงสร้าง	การศึกษบททำขวัญภาคกลางในด้านจารีตนิยมและวรรณศิลป์	นันทิดา จงมีสุข	21. เพื่อเข้าใจจารีตทางด้านโครงสร้างและเนื้อหาของบททำขวัญภาคกลาง	โครงสร้างและเนื้อหาของบททำขวัญภาคกลาง
	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยาและมานุษยวิทยาการดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง	22. เพื่อศึกษาลักษณะของเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาคกลาง	ลักษณะเพลงทำขวัญภาคกลาง
	การศึกษบทสู่ขวัญของชาวไทลื้ออำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	23. เพื่อศึกษบทสู่ขวัญและพิธีสู่ขวัญของชาวไทลื้ออำเภอบัว จังหวัดน่าน	บททำขวัญและพิธีสู่ขวัญ
	การวิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอรุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	24. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างบทบาทหน้าที่ของบทสู่ขวัญในอำเภอรุ่งช้าง จังหวัดน่าน	โครงสร้างบทบาทหน้าที่ของบทสู่ขวัญ
	วรรณศิลป์ในบทสู่ขวัญของหมอสูดจำเนียร พันทวี	ประกาศ ทิพยมาศ	25. เพื่อศึกษา เนื้อหาและโครงสร้าง บทสู่ขวัญของหมอสูดจำเนียร พันทวี	เนื้อหาโครงสร้าง
	การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสูตรขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต	พระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)	26. เพื่อศึกษาพิธีสู่ขวัญบายศรีและบทสูตรขวัญอีสาน	พิธีสู่ขวัญและบทสู่ขวัญหลักพุทธธรรม

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่วิเคราะห์
			27. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสุตร ขวัณฐีสาน	

จากตารางนี้แสดงถึง การวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสวดวิทยุด้านโครงสร้าง จำนวน 7 วัตถุประสงค์ จากงานวิจัย 6 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

นันทิตา จงมีสุข (2537) ได้วิเคราะห์การทำขวัญภาคกลาง ด้านโครงสร้างและเนื้อหา พบว่า บททำขวัญภาคกลาง ประกอบด้วยเนื้อหา 8 ภาค ได้แก่ ภาคประราชมพจน์ ภาคกำเนิดนาค ภาคขนานนามนาค ภาคสอนนาค ภาคชมบายศรี ภาคเคารพผ้าไตร ภาคอัญเชิญขวัญ และภาคเวียนเทียน เนื้อหาในแต่ละภาคมีจุดมุ่งหมายเน้นให้เกิดความกตัญญูต่อบุพการี และสร้างสรรค์คุณความดี

จันทร์พร นวลแพ่ง (2539) วิเคราะห์โครงสร้างของการทำขวัญภาค พบว่า การทำขวัญภาคหมอขวัญจะเป็นผู้ประกอบพิธีและขั้นตอนการทำขวัญภาคเริ่มจากบูชาพระรัตนตรัย สักเคมคธ สักเคแปล นะโมแปล เคารพคุณ ปฏิสนธิ นามนาค สมมุติบายศรี แกะบายศรี สอนนาค เคารพผ้าไตร เชิญขวัญ และเวียนเทียน ขั้นตอนต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

สมพงษ์ จิตอารีย์ (2545) วิเคราะห์บทสวดวิทยุและพิธีสวดวิทยุของชาวไทยลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน พบว่าโครงสร้างโดยรวมของบทสวดวิทยุไทลื้อที่ใช้สำหรับบุคคลทุกประเภท มี 8 ขั้นตอน ได้แก่ บทขึ้นต้น หรืออารัมภบท บทบรรยายเครื่องบายศรี บทเชิญขวัญ บทป้อนขวัญบทปิดเคราะห์ บทกวาดโชค บทผูกขวัญ และบทหมอบขวัญให้แก่เจ้าของขวัญ และบทสวดวิทยุที่เกี่ยวกับการเกษตรมีโครงสร้าง 5 ขั้นตอน ได้แก่ บทขึ้นต้น หรืออารัมภบท บทบรรยายเครื่องบายศรี บทเชิญขวัญ บทป้อนขวัญ และบทหมอบขวัญ

พิมพ์ภา ภักดี (2550) ได้วิเคราะห์บทสวดวิทยุในอำเภอกู่ซ่าง จังหวัดน่าน โดยพิจารณา ด้านโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบทสวดวิทยุ ซึ่งแบ่งโครงสร้างตามองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ บทนำ บทดำเนินเรื่อง และบทจบ

ประภาส ทิพยมาศ (2551) ได้วิเคราะห์บทสวดวิทยุของหมอสูตจำเนียร พันทวี ด้านเนื้อหาโครงสร้าง รูปแบบ พบว่า บทสวดวิทยุแบ่งโครงสร้างเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนดำเนินเรื่อง และส่วนสรุป

พระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (ก่ำชัยภูมิ) (2556) ได้วิเคราะห์พิธีสู่ขวัญบายศรีและ บทสู่ขวัญอีสานเกี่ยวกับประเพณีบายศรีสู่ขวัญ และประเภทของการบายศรีสู่ขวัญ ได้แก่ การบายศรีสู่ขวัญคน สัตว์ และสิ่งของ ส่วนหลักธรรมที่ปรากฏในบทสู่ขวัญได้วิเคราะห์หัวข้อ ธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทสู่ขวัญเน้นคุณของพระรัตนตรัย อบายมุข เป็นต้น

ตารางที่ 12 แสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่ขวัญ ด้านภาษาและ วรรณกรรม

การวิเคราะห์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็น ที่วิเคราะห์
ด้านภาษาและ วรรณกรรม	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ พันธุ์วิไล	28. เพื่อศึกษารูปแบบ การใช้ภาษาและศิลปะ การเรียบเรียงถ้อยคำ ในบทสู่ขวัญที่รวบรวม ได้	รูปแบบการใช้ ภาษาและศิลปะ การเรียบเรียง ถ้อยคำ
	วรรณกรรมคำสู่ ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	29. เพื่อศึกษา องค์ประกอบทาง วรรณกรรมของคำสู่ ขวัญแต่ละกลุ่มในด้าน รูปแบบและการใช้ ภาษา	รูปแบบและการ ใช้ภาษา
	วรรณศิลป์ในบทสู่ ขวัญของหมอสุด จำเนียร พันทวี	ประภาส ทิพยมาศ	30. เพื่อศึกษารูปแบบ และศิลปะการใช้ภาษา ในบทสู่ขวัญของหมอ สุดจำเนียร พันทวี	รูปแบบและ ศิลปะการใช้ ภาษา
	การศึกษาบทบาท ขวัญภาคกลาง ในด้านจารีตนิยม และวรรณศิลป์	นันทิตา จงมีสุข	31. เพื่อเข้าใจกลวิธี ทางวรรณศิลป์ของบท ทำขวัญภาคกลาง ที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความ ซาบซึ้ง	กลวิธีทาง วรรณศิลป์ของ บททำขวัญภาค กลางที่ทำให้ ผู้ฟังเกิดความ ซาบซึ้ง

จากตารางนี้แสดงถึง การวิเคราะห์วัดคุณภาพประสงค์บทนิพนธ์การสู่ขวัญด้านภาษาและวรรณกรรม จำนวน 4 วัดคุณภาพประสงค์ จากงานวิจัย 4 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

คึกฤทธิ์ พันธุ์วิไล (2527) ได้วิเคราะห์ด้านภาษาและศิลปะในการเรียบเรียง พบว่า ภาษาที่ใช้ในบทสู่ขวัญส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นล้นแล ซึ่งทำให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายและซาบซึ้งกับบทสู่ขวัญ นั้นคำที่ใช้มีความหมายเด่นชัด มีการซ้ำคำ สัมผัสและใช้โวหารเรียงง่ายใช้คำอุปมาอุปมัยการ กล่าวเกินจริงการบรรยาย การพรรณนาที่ทำให้มองเห็นภาพพจน์ชัดเจน

บุญธรรม ทองเรือง (2536) วิเคราะห์บทสู่ขวัญด้านภาษาและวรรณกรรม พบว่า การใช้ภาษาในวรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสานมี 2 ลักษณะ คือ การใช้ภาษาถิ่นตระกูลไทย ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นอีสานและคำภาษาไทยถิ่นเหนืออีกลักษณะหนึ่งคือ การยืมคำมาจาก ภาษาต่างประเทศได้แก่ ภาษาบาลี สันสกฤต และภาษาเขมร

ประภาส ทิพยมาศ (2551) วิเคราะห์ด้านภาษาและวรรณกรรม พบว่า รูปแบบ บทสู่ขวัญมีคำประพันธ์ชนิดเดียวคือร้อย ซึ่งมีลักษณะข้อบังคับการประพันธ์ประกอบด้วยคณะ และสัมผัสบทหนึ่ง ๆ มีจำนวนวรรคไม่เท่ากัน ในวรรคหนึ่ง ๆ มีคำตั้งแต่ 3 -17 คำ ศิลปะการใช้ คำในบทสู่ขวัญมีทั้งการซ้ำคำการใช้คำซ้อนการใช้คำขึ้นต้นและลงท้ายมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิด ความเป็นสิริมงคล อันมีผลทางจิตใจและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทำขวัญ

นันทิดา จงมีสุข (2537) ได้วิเคราะห์การทำขวัญภาคกลางในด้านภาษาและ วรรณศิลป์ พบว่าได้ศึกษาลักษณะเฉพาะทางวรรณศิลป์ที่สำคัญคือความง่ายและความงาม ความง่ายเป็นปัจจัยให้ผู้ฟังส่วนใหญ่ที่เป็นชาวบ้านในท้องถิ่นเข้าใจเนื้อหาของบททำขวัญภาค ส่วนความงามก็เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจ ซึ่งหากหมอสู่ขวัญคนใดสร้างความ ประทับใจได้มากก็จะมีผู้ว่าจ้างมากขึ้นด้วย หมอขวัญต่างตระหนักถึงความสำคัญเรื่องนี้ จึงทำให้ บททำขวัญภาคกลางมีลักษณะเฉพาะทางวรรณศิลป์คือความง่ายและความงาม นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาแนวโน้มของการทำขวัญภาคกลาง จากการประมวลแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำ ขวัญภาคกลางพบว่าในปัจจุบันคนภาคกลางยังคงนิยมทำขวัญภาคเมื่อประกอบพิธีอุปสมบท อีกทั้งยังตระหนักในความศักดิ์สิทธิ์ ความสำคัญ และคุณประโยชน์ของการทำขวัญภาค อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำขวัญภาคได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนวิธีการประกอบ พิธีทำขวัญภาคที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันก็คือ การเชิญหมอขวัญมาทำขวัญภาค

1.1 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และประยุกต์ใช้ มี 2 กลุ่ม คือ
1) ด้านการอนุรักษ์ และ 2) ด้านประยุกต์ใช้ ดังตาราง

ตารางที่ 13 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย
ด้านการอนุรักษ์

การอนุรักษ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่วิเคราะห์
การอนุรักษ์	การอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	1. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน 2. เพื่อศึกษารูปแบบการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	การอนุรักษ์สืบสานและพัฒนา รูปแบบการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนา
	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหินมา	3. เพื่ออนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมการสู่ขวัญ จรรโลงใจของคนในสังคมอีสาน	การอนุรักษ์สืบสาน

จากตารางนี้แสดงถึง การวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่ขวัญด้านการอนุรักษ์ จำนวน 3 วัตถุประสงค์ จากงานวิจัย 2 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

เจริญ มุลมา (2544) และวิทยา ภูครองหิน (2553) ศึกษาประเพณีบายศรีสู่ขวัญในภาคอีสานเรื่องคล้ายคลึงกัน คือ การอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาประเพณีบายศรีสู่ขวัญในภาคอีสาน

วิทยา ภูครองหิน (2553) ได้ศึกษาการอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมการสู่ขวัญ จรรโลงใจของคนในสังคมอีสาน

ตารางที่ 14 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย
ด้านการประยุกต์ใช้

การประยุกต์ใช้	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่วิเคราะห์
	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยา และ มานุษยวิทยา การดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง	1. เพื่อศึกษาการสืบทอดเพลงที่ใช้ในการทำขวัญ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมการบวชนาคกับวัฒนธรรมการดนตรีในพิธีบวชนาค	การสืบทอดเพลงทำขวัญ ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมการบวชนาคกับวัฒนธรรมการดนตรีในพิธีบวชนาค
	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	3. เพื่อศึกษาพัฒนาการของประเพณีทำขวัญประเภทต่าง ๆ	พัฒนาการของประเพณีทำขวัญประเภทต่าง ๆ
	การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่	วีรชาติ เชื้อนรัตน์	4. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือในการเข้าร่วมในพิธีสู่ขวัญควาย	การมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือในการเข้าร่วมในพิธีสู่ขวัญควาย
	การสืบสานประเพณีการทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วน	อนุชาติ ทองเกลี้ยง	5. เพื่อศึกษาแนวทางการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ	แนวทางการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าว
	การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต	พระภิกษุชา พงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)	6. เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต	การประยุกต์หลักพุทธธรรม

จากตารางนี้แสดงถึง การวิเคราะห์วัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่ขวัญด้านการ
ประยุกต์ใช้ จำนวน 6 วัตถุประสงค์ จากงานวิจัย 6 เรื่อง แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

จันทร์พร นวลแพ่ง (2539) พบว่าสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปทำให้การทำ
ขวัญภาคต้องเปลี่ยนแปลงตามสภาพของสังคมไปด้วยและคนในสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญของ
การทำขวัญภาคลดน้อยลงไป เพราะคนส่วนมากมองไม่เห็นความสำคัญของการทำขวัญภาคถือว่าเป็น
เป็นความสิ้นเปลืองและเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ขั้นตอนในการทำขวัญภาคหมอบทำขวัญจะ
เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมโดยมีเครื่องพิธีต่าง ๆ และขั้นตอนนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตาม
ความเหมาะสม

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) ได้ศึกษาประเพณีทำขวัญที่เป็นมุขปาฐะและที่บ้านทีก
ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยศึกษาบททำขวัญในฐานะเป็นกระจกสะท้อนภาพสังคมไทย พบว่า
ประเพณีประเพณีทำขวัญประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้นจากความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” เป็นเป็นสิ่งที่มีความ
สำคัญต่อชีวิตของทุกคนโดยเฉพาะในแต่ละวัยที่จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงสำคัญของ
ชีวิตจึงมีการทำขวัญเพื่อเป็นการสร้างพลังใจทางอ้อมอีกด้วย

วีรชาติ เชื้อนรัตน์ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ
เกี่ยวกับพิธีสู่ขวัญควาย พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่รู้และเข้าร่วม ยังพบข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่เข้าร่วมพิธี
เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

อนุชาติ ทองเกลี้ยง (2553) ได้ศึกษาแนวทางการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวของ
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

พระภัทราพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ) (2556) ได้ศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรม
ที่ปรากฏในบทสู่ขวัญนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และประยุกต์ใช้ วัตถุประสงค์การวิจัย
ด้านการอนุรักษ์และประยุกต์ใช้ มี 2 กลุ่ม คือ 1) ด้านการอนุรักษ์ และ 2) ด้านประยุกต์ใช้
ดังตาราง

1.3 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์การรวบรวมบทสู่ขวัญ ดังตาราง

ตารางที่ 15 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย
ด้านรวบรวมบทสู่ขวัญ

การรวบรวม บทสู่ขวัญ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่วิเคราะห์
การรวบรวม บทสู่ขวัญ จังหวัดเลย		ชาคริต อนันทราวิน	1. เพื่อรวบรวมบทสู่ ขวัญสำคัญที่อยู่ใน จังหวัดเลย 2. เพื่อรวบรวมบทสู่ ขวัญของจังหวัดเลยเป็น ลายลักษณ์อักษร	บทสู่ขวัญ บทสู่ขวัญที่เป็นลาย ลักษณ์อักษร
บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัด อุตรดิตถ์		ศีกฤทธิ์ พันธุ์โล	3. เพื่อรวบรวมและ จำแนกบท สู่ขวัญอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	บทสู่ขวัญ
บททำขวัญ และพิธีทำขวัญ เรือของไทย ภาคใต้ : การ สร้างสรรค์และ การถ่ายทอด		อุมารินทร์ ตูลารักษ์	4. เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลมุขปาฐะและพิธี ทำขวัญเรือในสาม จังหวัดภาคใต้ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัด นครศรีธรรมราช และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีทางคติชนวิทยา	บททำขวัญเรือทั้ง มุขปาฐะและพิธีทำ ขวัญเรือ
การรวบรวม การวิเคราะห์ บทสู่ขวัญที่ใช้ ในอำเภอทุ่ง ช้าง จังหวัด น่าน		พิมพ์ภา ภัคดี	5. เพื่อเก็บรวบรวมบทสู่ ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่ง ช้าง จังหวัดน่าน	บทสู่ขวัญ
การจัดการองค์ ความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ด้านบายศรีสี่ ภูมิภาค		ศิวพร สกุนาทำวงศ์	6. เพื่อรวบรวม กระบวนการจัดการองค์ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบายศรีสี่ภูมิภาค	ความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านบายศรี สี่ภูมิภาค

จากตารางนี้แสดงถึงวัตถุประสงค์งานวิจัยบทสุขวิทยุในประเทศไทย ด้านการรวบรวมบทสุขวิทยุ จำนวน 6 วัตถุประสงค์ โดยมีงานวิจัย จำนวน 5 เล่ม ดังนี้

ชาคริต อนันทรวัน (2524) เก็บรวบรวมบทสุขวิทยุที่มีในจังหวัดเลย โดยรวบรวม 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอวังสะพุง อำเภอภูกระดึง อำเภอภูเรือ อำเภอด่านซ้าย อำเภอท่าลี่ อำเภอเชียงคาน และอำเภอปากชม

ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล (2527) รวบรวมบทสุขวิทยุอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวบรวมบทสุขวิทยุ 6 ประเภท คือ บทสุขวิทยุภาค บทสุขวิทยุบ่าว-สาว บทสุขวิทยุขึ้นบ้านใหม่ บทสุขวิทยุข้าว บทสุขวิทยุช่าง และบทสุขวิทยุควาย

อุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2544) รวบรวมพิธีทำขวัญของชาวไทยภาคใต้ 3 จังหวัด คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช โดยมีเนื้อหาพิธีทำขวัญเรือในฐานะพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับความเชื่อและเศรษฐกิจ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรือ พิธีทำขวัญเรือและประเภทของการทำขวัญเรือ

พิมพ์ภา ภัคดี (2550) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบทสุขวิทยุในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยรวบรวมบทสุขวิทยุทั้งข้อมูลที่เป็นมุขปาฐะและลายลักษณ์อักษร ซึ่งจำแนกตามชาติพันธุ์ ชาวไทลื้อ 15 สำนวน ชาวม้ง 6 สำนวน ชาวไทยวน 20 สำนวน ชาวขมุ 7 สำนวน และชาวลี้น 6 สำนวน

ศิวพร สกุนาทำวงศ์ (2551) ได้รวบรวมกระบวนการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการบายศรีสู่ขวัญสี่ภูมิภาค แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้และการเรียนรู้

1.4 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ประวัติความเป็นมา ดังตาราง

ตารางที่ 16 แสดงรายละเอียดวัตถุประสงค์การวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย
ด้านประวัติความเป็นมา

ประวัติ ความเป็นมา	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่ วิเคราะห์
ประวัติ ความเป็นมา	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรี วิทยา และ มานุษยวิทยาการ ดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง	1. เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงของเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาคกลาง	กระบวนการเปลี่ยนแปลงของเพลงที่ใช้ในการทำขวัญภาคกลาง
	การอนุรักษ์สืบ สาน และ พัฒนาการ บายศรีสู่ขวัญเพื่อ เสริมสร้างความ เข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาลักษณะความสำคัญและปัญหาอุปสรรคการอนุรักษ์และสืบสานบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ
	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรมจรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	3. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพิธีกรรมการสู่ขวัญในสังคมอีสาน	ประวัติพิธีกรรมการสู่ขวัญ

จากตารางนี้แสดงถึงวัตถุประสงค์งานวิจัยบทสู่ขวัญในประเทศไทย ด้านประวัติความเป็นมา จำนวน 3 วัตถุประสงค์ โดยมีงานวิจัย จำนวน 3 เล่ม ดังนี้

จันทร์พร นวลแพ่ง (2539) ศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงของเพลงที่ใช้ในพิธีสู่ขวัญโดยแต่เดิมเพลงที่ร้องในพิธีสู่ขวัญจะเป็นรายต่อมาได้ปรับปรุงใช้บทร้องเป็นกลอนหก และกลอนแปด

เจริญ มูลมา (2544) ศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีบายศรีสู่ขวัญด้านลักษณะความสำคัญรวมทั้งปัญหาอุปสรรคการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีการบายศรีสู่ขวัญ

วิทยา ภูครองหิน (2553) ศึกษาประวัติความเป็นมาของพิธีกรรมการสู่ขวัญในสังคมอีสาน

จากการศึกษาวัตถุประสงค์บทนิพนธ์การสู่ขวัญ ทั้ง 48 เล่ม สามารถสรุปแยกวัตถุประสงค์ ได้เป็น 4 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสู่ขวัญ 31 ประเด็น การอนุรักษ์และประยุกต์ใช้ 9 ประเด็น การรวบรวมข้อมูลบทสู่ขวัญ 6 ประเด็น และการศึกษาประวัติความเป็นมาของบทสู่ขวัญ 3 ประเด็น เป็นการศึกษาทั้งด้านคติชนวิทยา ด้านวรรณกรรมด้านภาษาและวรรณกรรมศิลป์

2. ระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ได้ศึกษาระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 23 เล่ม โดยมีงานวิจัยทั้งที่เป็นเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้จากการศึกษาวิธีดำเนินการวิจัยที่เป็นเชิงปริมาณเพื่อหาค่าของการมีส่วนร่วมในพิธีการสู่ขวัญ 2 เล่ม ที่เหลืออีก 21 เล่ม ที่ระบุวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก เสนอรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ 17 ระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์บทสู่ขวัญในประเทศไทย

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	
				เชิงปริมาณ/ การเก็บ รวบรวม ข้อมูล	เชิงคุณภาพ/ การเก็บรวบรวม ข้อมูล
1	2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	-	สังเกตแบบมีส่วนร่วม บันทึกเสียง
2	2527	บทสู่ขวัญจากอำเภอ ลับแล จังหวัด อุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ พันธุ์ไธ	-	สัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วมและ บันทึกเสียง
3	2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญ อีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	-	ศึกษาวิเคราะห์บทสู่ ขวัญอีสานจาก เอกสารที่เป็นลาย ลักษณ์อักษร

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	
				เชิงปริมาณ/ การเก็บ รวบรวม ข้อมูล	เชิงคุณภาพ/ การเก็บรวบรวม ข้อมูล
4	2537	การศึกษาบทบาททำขวัญ นาคภาคกลางในด้าน จารีตนิยม และวรรณศิลป์	นันทิตา จงมีสุข	ศึกษา วิเคราะห์บท ทำขวัญนาคที่ เป็นลาย ลักษณ์อักษร	-
5	2539	การทำขวัญภาคภาค กลาง : การศึกษา ดนตรีวิทยา และมานุษยวิทยาการ ดนตรี	จันทร์พร นवलแห่ง	-	สัมภาษณ์ทำ ขวัญนาค 13 คน สังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วม 13 งานและ ศึกษาจากเอกสาร
6	2539	ความเชื่อพิธีกรรมและ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง แม่ย่านางของ ชาวประมงในอำเภอ เมือง จังหวัดสงขลา	สุรัชย์ ฉายศิริพันธุ์	-	สัมภาษณ์และ สังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วม
7	2542	การศึกษาประเพณี ทำขวัญของจังหวัด พิษณุโลก	รศ.ทิพย์สุดา นัย ทรัพย์	-	สัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วม และศึกษาเอกสาร
8	2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรี สู่ขวัญเพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มูลมา	-	สัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วม และศึกษาจาก เอกสาร
9	2544	บททำขวัญและพิธีทำ ขวัญเรือของไทย ภาคใต้ : การ สร้างสรรค์และการ ถ่ายทอด	อมารินทร์ ตูลารักษ์	-	สัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วม และสนทนากลุ่ม
10	2545	ศึกษาประเพณีสวด บ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา	สุทิพย์ แก้วสุข	-	เอกสาร
11	2545	การศึกษาบทสู่ขวัญ ของชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	-	บันทึกข้อมูลจาก วิทยากรขณะ ประกอบพิธี สัมภาษณ์แบบไม่มี

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	
				เชิงปริมาณ/ การเก็บ รวบรวม ข้อมูล	เชิงคุณภาพ/ การเก็บรวบรวม ข้อมูล
					โครงสร้างและ ศึกษาจากเอกสาร
12	2546	วิเคราะห์บทบาทขวัญ ของชาวไทโซ่ง อำเภอ เขาย้อย จังหวัด เพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	-	การสัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วมและ ศึกษาจากเอกสาร
13	2548	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา	-	ด้านทัศนศิลป์ใช้เมล็ด ข้าวและเครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตของ ชาวนาเป็นเครื่อง สร้างผลงาน
14	2549	การดูแลรักษาสุขภาพ ทางจิตโดยหมอสู่วิญ ในจังหวัดนครราชสีมา	กิตติภัทร อ่างบุญ ตา	-	สัมภาษณ์หมอสู่วิญ จำนวน 14 คน และ สังเกตการณ์มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมการ สนทนากลุ่ม
15	2549	วิเคราะห์บทสู่วิญ จังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดั่งก้อง	-	การสัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วมและ วิเคราะห์เอกสาร
16	2549	การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ ขวัญควายของราษฎร บ้านขนินเหนือ อำเภอ หางดง จังหวัด เชียงใหม่	วีระชาติ เชื้อนรัตน์	สัมภาษณ์ แบบมีส่วน ร่วม	-
17	2550	การวิเคราะห์บทสู่วิญ ที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	-	หมอสู่วิญ จำนวน 13 คนและศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่ เป็นลายลักษณ์อักษร 54 ส่วน
18	2551	วรรณศิลป์ในบทสู่วิญ ของหมอสุดจำเนียร พันทวี	ประภาส ทิพยมาศ	-	สัมภาษณ์ สังเกต และสนทนากลุ่ม
19	2551	การจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน บายศรีสู่ภูมิภาค	ศิวพร สกุนาทำ วงศ์	-	สัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วมและ สนทนากลุ่ม

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	
				เชิงปริมาณ/ การเก็บ รวบรวม ข้อมูล	เชิงคุณภาพ/ การเก็บรวบรวม ข้อมูล
20	2553	พิธีสู่ขวัญ : การ อนุรักษ์ และสืบสาน พิธีกรรม จรรโลงใจ ของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	-	สัมภาษณ์ สังเกต แบบมีส่วนร่วม สนทนากลุ่มและ ประชุมเชิง ปฏิบัติการ
21	2553	การสืบสานประเพณี การทำขวัญข้าวของ องค์การบริหารส่วน ตำบลท่าเรือ อำเภอ โคกโพธิ์ จังหวัด ปัตตานี	อนุชาติ ทองเกลี้ยง	-	สัมภาษณ์ประชาชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศึกษาเอกสาร
22	2553	วิเคราะห์ภาพสะท้อน สังคมในบททำขวัญ นาค อำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช	นรวิร์ รักแถว	-	สัมภาษณ์หมอทำ ขวัญนาคและ สังเกตแบบมีส่วนร่วม
23	2556	การศึกษาหลักพุทธ ธรรมที่ปรากฏในบท สูตรขวัญอีสานเพื่อ การดำเนินชีวิต	พระภัททชาพงษ์ สิริกฤโท (กำชัยภูมิ)	-	วิเคราะห์บทสูตร ขวัญอีสานจากงาน เขียนของจารุบุตร เรื่องสุวรรณ สวิง บุญเจิม และ บุญนาค พินิจพล

จากตารางนี้แสดงถึงบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ด้านระเบียบวิธีวิจัย
บทสู่ขวัญในประเทศไทย ทั้ง 23 เล่ม มี 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 2 เล่ม
และการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 21 เล่ม ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะคือ
1. ใช้แบบสอบถาม และ 2. ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ดังตาราง

2.1 ระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญ เพื่อศึกษาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ดังตาราง

ตารางที่ 18 แสดงระเบียบวิธีวิจัยงานวิจัยการสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทงานวิจัยเชิง
ปริมาณ

วิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูล	ลักษณะข้อมูล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
- แบบสอบถาม	ปฐมภูมิ	การศึกษახัตทำขวัญ นาคภาคกลางในด้าน จารีตนิยม และวรรณศิลป์	นันทิดา จงมีสุข
- แบบสอบถาม	ปฐมภูมิ	การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ ขวัญควายของราษฎร บ้านชนินเหนือ อำเภอ หางดง จังหวัดเชียงใหม่	วีระชาติ เชื้อนรัตน์
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การศึกษახัตทำขวัญ นาคภาคกลางในด้าน จารีตนิยม และวรรณศิลป์	นันทิดา จงมีสุข
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ ขวัญควายของราษฎร บ้านชนินเหนือ อำเภอ หางดง จังหวัดเชียงใหม่	วีระชาติ เชื้อนรัตน์

จากตารางนี้แสดงถึงระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภท
งานวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 2 เล่ม พบว่ามีการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์
ทั้ง 2 เล่ม คือ งานวิจัยของ นันทิดา จงมีสุข (2537) ได้ศึกษახัตทำขวัญนาคภาคกลางในด้าน
จารีตนิยม และวรรณศิลป์ โดยศึกษาวิเคราะห์หัตทำขวัญนาคที่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนวีระชาติ
เชื้อนรัตน์ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ชนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัด

เชียงใหม่ ในพิธีสู่ขวัญควาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ด้วยคำร้อยละ

2.2 ระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย เพื่อศึกษาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 กลุ่ม คือ 1. สังเกตแบบมีส่วนร่วม 2. สัมภาษณ์ และ 3. เอกสาร ดังตาราง

ตารางที่ 19 แสดงระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทงานวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะข้อมูล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิล
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยา และมานุษยวิทยาการดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	สุรัชชัย ฉายศิริพันธุ์
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	รศ.ทิพย์สุดา นัยทรัพย์
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้	อุมารินทร์ ตูลารักษ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะข้อมูล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
		: การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา	สุทิพย์ แก้วสุข
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การศึกษาบทสวดวิญญูของชาวไทลื้อ อำเภอปัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู้ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา	กิตติภัทร อ่างบุญตา
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	วิเคราะห์บทสวดวิญญูจังหวัดแพร่	วรภรณ์ ดังก้อง
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การวิเคราะห์บทสวดวิญญูที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภัคดี
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	วรรณศิลป์ในบทสวดวิญญูของหมอสุดจำเนียร พันทวี	ประภาส ทิพยมาศ
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค	ศิวพร สกุนาท่าวงศ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะข้อมูล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมจรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	การสืบสานประเพณีการทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี	อนุชาติ ทองเกลี้ยง
- สัมภาษณ์	ปฐมภูมิ	วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำขวัญนาคอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	นรวิรุ รักเถาว์
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	คึกฤทธิ์ พันธ์วิไล
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยา และมานุษยวิทยาการดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	สุรัชชัย ฉายศิริพันธุ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะข้อมูล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	รศ.ทิพย์สุดา นัยทรัพย์
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตูลารักษ์
- สังเกต	ปฐมภูมิ	ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา	สุทิพย์ แก้วสุข
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย
- สังเกตการมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู่ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา	กิตติภัทร อ่างบุญตา
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก้อน
- สังเกต	ปฐมภูมิ	วรรณศิลป์ในบทสู่ขวัญของหมอสุดจำเนียรพื้นที่	ประภาส ทิพยมาศ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะข้อมูล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค	ศิวัพร สกุณาท่าวงศ์
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรมจรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม	ปฐมภูมิ	วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำขวัญภาคอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	นรวิร์ รักเถาว์
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยาและมานุษยวิทยาการดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	รศ.ทิพย์สุดา นัยทรัพย์
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตุลารักษ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะข้อมูล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	การศึกษาบทบาทสู่ขวัญของชาวไทลื้อ อำเภอป่า จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วรารณม์ ดังก้อง
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	การสืบสานประเพณีการทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี	อนุชาติ ทองเกลี้ยง
- เอกสาร	ทุติยภูมิ	การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสูตรขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต	พระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)

จากตารางนี้แสดงถึงระเบียบวิธีวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีจำนวน 21 เล่ม พบว่ามีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร จำนวน 2 เล่ม คือ งานวิจัยของบุญธรรม ทองเรือง (2536) วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน และงานวิจัยของพระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ) (2556) การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสูตรขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต
2. ศึกษาเอกสารและศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ จำนวน 8 เล่ม คืองานวิจัยของชาคริต อนันทราวัน (2524) บทสู่ขวัญจังหวัดเลย จันทร์พร นวลแพ่ง (2539) การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยา และมานุษยวิทยาการดนตรี รศ.ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก อุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2544) บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด สมพงษ์ จิตอารีย์ (2545)

การศึกษาบทสวดของชาวไทลื้อ อำเภอปัว จังหวัดน่าน บุญกอง อินตา (2548) ขวัญข้าว วราภรณ์ ดังก้อง (2549) วิเคราะห์บทสวดจังหวัดแพร่ อนุชาติ ทองเกลี้ยง (2553) การสืบสานประเพณีการทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

3. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ จำนวน 11 เล่ม คือ งานวิจัยของศีกฤทธิ พันธุ์วิไล (2527) บทสวดจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ สุรชัย ฉายศิริพันธ์ (2539) ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เจริญ มุลมา (2544) การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน สุทธิย์ แก้วสุข (2545) ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย (2546) วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี กิตติภัทร อ่างบุญตา (2549) การดูแลรักษาสุขภาพทางจิตโดยหมอสู่ขวัญในจังหวัดนครราชสีมา พิมพา ภัคดี (2550) การวิเคราะห์บทสวดที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ประภาส ทิพยมาศ (2551) วรรณศิลป์ในบทสวดของหมอสวดจำเนียร พันทวี ศิวพร สุกณาท่วงศ์ (2551) การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ขวัญภาค วิทยา ภูครองหิน (2553) พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรมจรรโลงใจของคนในสังคม นรวีร์ รักเถาว์ (2553) วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิจัยเชิงปริมาณ มี 2 เรื่อง และการวิจัยเชิงคุณภาพ มี 21 เรื่อง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม 2. กลุ่มสัมภาษณ์ และ 3. กลุ่มเอกสาร

3. ผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย

บทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศ จำนวน 23 เล่ม ที่นำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลายอย่างจากการศึกษาข้อมูลผลการศึกษาด้านเนื้อหาสาระ แบ่งกลุ่มตามเนื้อหาบทสวดตามแนวคิดของทาลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parson) (ค.ศ.1902 - 1979) พบว่ามี 4 ประเภท คือ การสู่ขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคน การสู่ขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ การสู่ขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพืช การสู่ขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของเสนอรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคน

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
1	2524	บทสู่ขวัญ จังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน	1. พบความเชื่อทางศาสนา ผี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระพรหม พระอินทร์ 2. ค่านิยมทางจริยธรรมมี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน 3. ภาษาใช้คำสัมผัสแบบ ร้อยโบราณ 4. ความรู้อื่น ๆ มีความ เกี่ยวกับการสร้างเรียน
2	2527	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ พันธุ์วิไล	บทสู่ขวัญคนประกอบด้วย บทสู่ขวัญคนทั่วไป บทสู่ ขวัญคนเจ็บป่วย บทสู่ขวัญ นาค บทสู่ขวัญบ่าว-สาว และบทสู่ขวัญขึ้นเรือนใหม่
3	2536	วรรณกรรมคำสู่ ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	วรรณกรรมคำสู่ขวัญคน จำนวน 16 ประเภท ได้ วิเคราะห์องค์ประกอบด้าน รูปแบบพบแต่งด้วยร้อย มี ขนบการแต่งขึ้นต้นลำดับ เนื้อหาและลงท้าย และพบ ความเชื่อในบทสู่ขวัญเรื่อง ศาสนา ค่านิยม การศึกษา การประกอบอาชีพ และ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและ สถาบันทางสังคม
4	2537	การศึกษาบท ทำขวัญนาค	นันทิดา จงมีสุข	บททำขวัญนาคภาคกลางมี เนื้อหา 8 ภาค คือประณาม พจน์ กำเนิดนาค ขนนานาม

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
		ภาคกลางใน ด้านจารัตินิยม และวรรณศิลป์		นาค สอนนาค ชมบายศรี เคราพฟ้าไตร อัญเชิญขวัญ และเวียนเทียนและลักษณะ ทางวรรณศิลป์ที่สำคัญคือ ความง่ายและความงาม
5	2539	การทำขวัญ นาคภาคกลาง : การศึกษาดนตรี วิทยา และ มานุษยวิทยา การดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง	การทำขวัญนาคเป็นความ เชื่ออย่างหนึ่งของคนไทย นิยมให้บุตรหลานเข้ามา บวชในพระพุทธศาสนา เพื่อให้บริการอบรมกลุ่ม เกลาจิตใจและรู้จักบุญคุณ ของบิดามารดา
6	2542	การศึกษา ประเพณี ทำขวัญของ จังหวัด พิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	ประเพณีทำขวัญเด็ก ทำ ขวัญนาค ทำขวัญบ่าวสาว และประเพณีทำขวัญทั้งของ คนและพืชล้วนเกิดจาก ความเชื่อเรื่องขวัญ ว่ามี ความสำคัญสำหรับชีวิต มนุษย์ในช่วงวัยต่างๆ
7	2544	การอนุรักษ์สืบ สาน และ พัฒนาการ บายศรีสู่ขวัญ เพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็ง ของชุมชน อีสาน	เจริญ มูลมา	ประเพณีบายศรีสู่ขวัญไม่ ทราบประวัติความเป็นมา แนวทางอนุรักษ์ควรปลูกฝัง ตั้งแต่เด็ก และการพัฒนาใช้วิธีการของ ชุมชนเข้มแข็ง 4 ประการ คือ ชาวบ้านมีความสุข มี ภูมิคุ้มกัน เอื้ออาทร และ ปรองดองกัน

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
8	2545	ศึกษาประเพณี สวดบ้านของ ชาวบ้าน จังหวัดสงขลา	สุทิพย์ แก้วสุข	ขั้นตอนของพิธีสวดบ้านมี ก่อนเริ่มพิธีการร่วมพิธีและ หลังร่วมพิธีสวดบ้าน ซึ่งมี คุณค่าทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและคุณค่าด้าน เศรษฐกิจ
9	2545	การศึกษานิทาน ชาวยุโรปของชาวไท ลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	1. ประเภทของบทสวดวิทยุ แบ่งตามโอกาสและ วัตถุประสงค์ของผู้ประกอบ พิธีซึ่งแยกเป็น 4 ประเภท คือ บทสวดวิทยุเปลี่ยนผ่าน บทสวดวิทยุรักษาพยาบาล บทสวดวิทยุบุคคลสำคัญใน ชุมชนและบทสวดวิทยุ เกี่ยวกับการเกษตร 2. โครงสร้างของบทสวดวิทยุมี 8 ขั้นตอน
10	2546	วิเคราะห์บททำ ขวัญของชาวไท โห่ง อำเภอลำ ดวน จังหวัด เพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	จำแนกบทสวดวิทยุ 4 ประเภท คือ พิธีเปลี่ยนผ่าน การเจ็บป่วย ความอุดม สมบูรณ์ และเซ่นไหว้
11	2549	วิเคราะห์บทสวด ขวัญจังหวัด แพร่	วราภรณ์ ดังก้อง	ได้รวบรวมบทสวดขวัญดังนี้บท สวดขวัญภาค บทสวดขวัญแต่งงาน บทสวด ขวัญขึ้นบ้านใหม่
12	2549	การดูแลรักษา สุขภาพทางจิต โดยหมอสู่วิชา	กิตติภัทร อ่างบุญตา	การดูแลสุขภาพจิตของหมอ สู่วิชาเมืองค้อประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
		ในจังหวัด นครราชสีมา		ด้านรูปแบบ หน้าที่ และ ด้านกระบวนการ โดยรูปแบบเป็นเรื่อง เกี่ยวกับจิตใจเนื่องจาก ชาวบ้านเชื่อเรื่องขวัญ หน้าที่การดูแลสภาพจิต เป็นหน้าที่ของหมอสูขวัญ และควบคุมกระบวนการ ดูแลสภาพจิต
13	2550	การวิเคราะห์ บทสูขวัญที่ใช้ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ ภัคดี	บทสูขวัญจำแนกได้ เป็น 4 ประเภท คือ บทสูขวัญคน บทสูขวัญสัตว์ บทสูขวัญพืช และบทสูขวัญสิ่งของ และมี โครงสร้างของบทสูขวัญ 3 อย่าง คือ บทนำ บทดำเนินเรื่อง และบทจบ
14	2551	การจัดการองค์ ความรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้าน บายศรีสี่ ภูมิภาค	ศิวพร สุกณาทวงศ์	การจัดการองค์ความรู้มี 7 ขั้นตอน คือ การบ่งชี้ความรู้ สร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็น ระบบ การประมวลและ กลั่นกรองความรู้ การเข้าถึง ความรู้การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และการ รู้ประโยชน์ที่ได้จากความรู้
15	2551	วรรณศิลป์ใน บทสูขวัญของ หมอสูตจำเนียร พันทวี	ประภาส ทิพยมาศ	บทสูขวัญของหมอสูต จำเนียร พันทวี มีบท

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
				สู่ขวัญเด็ก บทสู่ขวัญนาค บทสู่ขวัญบ่าวสาว และบทสู่ ขวัญทั่วไป
16	2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสาน พิธีกรรม จรรโลงใจของ คนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	พิธีกรรมสู่ขวัญไม่ทราบ ประวัติความเป็นมา ส่วนการอนุรักษ์ สืบสานมี การถ่ายทอดอยู่ 4 ลักษณะ คือ คือ ถ่ายทอดทางเครือ ญาติ เรียนรู้ในวัดและชุมชน เรียนรู้จากหมอสู่ขวัญ ที่มีในชุมชน และศึกษา เรียนรู้ด้วยตนเอง
17	2553	วิเคราะห์ภาพ สะท้อนสังคม ในบททำขวัญ นาค อำเภอ ท่าศาลาจังหวัด นครศรี ธรรมราช	นรวิร์ รักเถาว์	วิเคราะห์บททำขวัญนาค เกี่ยวกับภาพสะท้อนทาง สังคม มี 4 ด้าน คือ ภาพ สะท้อนด้านครอบครัว ความเชื่อขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยม
18	2556	การศึกษาหลัก พุทธธรรมที่ ปรากฏในบท สูตรขวัญอีสาน เพื่อการดำเนิน ชีวิต	พระ ภัทชาพงษ์ สิริภทโท (ก่ำชัยภูมิ)	หลักพุทธธรรมที่ปรากฏ ประกอบด้วย คุณพระ รัตนตรัย เบญจศีล เบญจ ธรรม อบายมุข ทิศทั้ง 6 พรหมวิหาร 4 สังคหัตถ์

จากตารางนี้แสดงถึงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับคน พบจำนวน
18 เล่ม มีผู้วิจัย ดังนี้

ชาคริต อนันทราวัน (2524) ได้วิเคราะห์บทสູ່ขวัญของจังหวัดเลย พบว่าประชาชน มีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระพรหม พระอินทร์ ผีแถน แล้วนำมาผสมผสานในพิธี สູ່ขวัญ ส่วนคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมพบว่าประชาชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน สำหรับการ ใช้ภาษามีสัมผัสแบบร้อยโบราณ และแทรกความรู้อื่น ๆ ไว้ในบทสູ່ขวัญ เช่น การขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

คึกฤทธิ์ พันธุ์วิไล (2527) ได้รวบรวมบทสູ່ขวัญแล้วนำมาวิเคราะห์จำแนกได้บทสູ່ขวัญ คน บทสູ່ขวัญควาย และบทสູ່ขวัญข้าว ส่วนบทสູ່ขวัญคนประกอบด้วยสູ່ขวัญคนเจ็บป่วย สູ່ขวัญ นาค สູ່ขวัญบ่าว-สาว และสູ່ขวัญขึ้นเรือนใหม่

บุญธรรม ทองเรือง (2536) ได้รวบรวมและวิเคราะห์บทสູ່ขวัญอีสาน จำแนกเป็นการ สູ່ขวัญคน 16 ประเภท สູ່ขวัญสัตว์ 3 ประเภท และสູ່ขวัญสิ่งของ 13 รายการ และเมื่อนำบท สູ່ขวัญทั้งคน สัตว์ และสิ่งของ มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ องค์ประกอบ พบว่า บทสູ່ขวัญแต่ง ด้วยร้อยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนขนมในการแต่งจะขึ้นต้นด้วยบทนำ การดำเนินเรื่อง และตอนจบเรื่อง สำหรับความเชื่อที่พบในบทสູ່ขวัญมีทั้งเรื่องศาสนา ค่านิยม การศึกษา อาชีพ และประเพณี เกี่ยวกับชีวิตและสถาบันทางสังคม

นันทิดา จงมีสุข (2537) ศึกษาบททำขวัญนาคภาคกลางด้านดนตรีนิยม และ วรรณศิลป์ พบบททำขวัญนาคแบ่งออกเป็น 8 ภาค คือ การประณามพจน์ กำเนิดนาค ขนานนาม นาค ชมบายศรี เคาะพม่าไตร ด้ายเชิญขวัญ และการเวียนเทียน ส่วนด้านวรรณศิลป์ในบทสູ່ขวัญ มีลักษณะเรียบง่ายและก่อให้เกิดความงาม

จันทร์พร นวลแพ่ง (2539) ศึกษาบททำขวัญนาคเกี่ยวกับดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธี บวชนาค พบว่าความเชื่อของคนไทยภาคกลางเกี่ยวกับการบวชนาคว่าเป็นเรื่องการสູ່ขวัญคน บิดา มารดา และผู้บวชได้อบรมกล่อมเกลาจิตใจให้เป็นคนดี รู้จักผิดชอบชั่วดี

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) ได้ศึกษาประเพณีการทำขวัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยได้ แบ่งบทหรือหัวข้อของการศึกษาออกเป็น บทนำ บททำขวัญเด็ก บททำขวัญนาค บททำขวัญ บ่าว-สาว และบททำขวัญทั่วไป จากนั้นได้วิเคราะห์ประเพณีการทำขวัญประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับ ความเชื่อ ค่านิยมที่ปรากฏในบทสູ່ขวัญ พบว่า ประเพณีการทำขวัญทุกประเภทล้วนเกิดจาก ความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” โดยเชื่อว่าชีวิตมนุษย์จะดำรงอยู่ได้หากขวัญอยู่กับเนื้อกับตัวตรงข้ามหาก ขวัญไม่ได้อยู่กับตัวเองจะมีการเจ็บป่วยหรือมีความไม่สมดุลเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ๆ

เจริญ มุลมา (2544) ศึกษาการอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาประเพณีบายศรีสູ່ขวัญใน ภาคอีสาน พบว่า พิธีบายศรีสູ່ขวัญไม่รู้ประวัติความเป็นมาแน่ชัด การอนุรักษ์ควรปลูกฝังเยาวชน ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของประเพณีบายศรีสູ່ขวัญตั้งแต่เด็ก สำหรับการสืบสานและ

พัฒนาควรดำเนินการตามแนวทางชุมชนเข้มแข็ง 4 ประการคือ ชาวบ้านมีความสุข มีภูมิคุ้มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน และสมานสามัคคีปรองดองกัน

สุทธิพิศ แก้วสุข (2545) ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้านจังหวัดสงขลา พบว่า ขั้นตอนปฏิบัติประกอบด้วยขั้นก่อนร่วมพิธี ขั้นร่วมพิธี และหลังร่วมพิธีและประเพณีสวดบ้านให้คุณค่าต่อประชาชนทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและด้านเศรษฐกิจ

สมพงษ์ จิตอารีย์ (2545) ได้ศึกษาบทสวดวิญญูของชาวไทลื้อ อำเภอปัว จังหวัดน่าน พบว่า การจำแนกประเภทของการสวดวิญญูขึ้นอยู่กับโอกาสและวัตถุประสงค์จากนั้นได้วิเคราะห์บทสวดวิญญูออกเป็น 4 ประเภท คือ การสวดวิญญูเพื่อการเปลี่ยนผ่าน การสวดวิญญูเพื่อรักษาพยาบาล การสวดวิญญูบุคคลสำคัญและการสวดวิญญูเพื่อการเกษตร ส่วนโครงสร้างของบทสวดวิญญูประกอบไปด้วย 8 ขั้นตอน คือ อารัมภบท บรรยายเครื่องบายศรี บทเชิญขวัญ บทป้อนขวัญ บทปิดเคราะห์ บทกวาดโชค บทผูกขวัญ และบทมอบขวัญ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังแบ่งโครงสร้างบทสวดวิญญูเกี่ยวกับพิธีกรรมการสวดวิญญูทางการเกษตรออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ อารัมภบท บรรยายเครื่องบายศรี บทเชิญขวัญ บทป้อนขวัญ และบทมอบขวัญ

พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย (2546) วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโขง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี รวบรวมบทสวดวิญญูและนำมาวิเคราะห์ 3 ประเภท คือ บทสวดวิญญูคน บทสวดวิญญูควาย และบทสวดวิญญูข้าว สำหรับบทสวดวิญญูคน จำแนกพิธีทำขวัญเป็น 4 ประเภท คือ พิธีสวดวิญญู การเปลี่ยนผ่านชีวิต พิธีสวดวิญญูการเจ็บป่วย พิธีสวดวิญญูเพื่อความอุดมสมบูรณ์และพิธีสวดวิญญูเพื่อการเช่นไหว้

วราภรณ์ ดังก้อง (2549) ได้วิเคราะห์บทสวดวิญญูที่ใช้ในจังหวัดแพร่ ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบทสวดวิญญูคน สัตว์ พืช และสิ่งของ

กิตติภัทร อ่างบุญตา (2549) ได้ศึกษาการดูแลสุขภาพจิตโดยใช้หมอสวดวิญญูในจังหวัดนครราชสีมาได้พบองค์ประกอบของการดูแลสุขภาพจิต 3 ประการคือ องค์ประกอบด้านรูปแบบ องค์ประกอบด้านหน้าที่ และองค์ประกอบด้านกระบวนการ สำหรับองค์ประกอบด้านรูปแบบของการดูแลเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องจิตใจที่เชื่อเรื่องขวัญว่าเป็นศูนย์รวมขององค์ประกอบของชีวิต ส่วนองค์ประกอบเรื่องหน้าที่และกระบวนการดูแลรักษาสุขภาพจิตหมอสวดวิญญูจะเป็นผู้ควบคุมดูแลและดำเนินการตามกระบวนการที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมา

พิมพ์ ภัคดี (2550) วิเคราะห์บทสวดวิญญูที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้รวบรวมบทสวดวิญญูทั้งสวดวิญญูคน สวดวิญญูสัตว์ สวดวิญญูพืช และสวดวิญญูสิ่งของ โดยบทสวดวิญญูทุกประเภที่มีโครงสร้าง 3 ประการ คือ บทนำ บทดำเนินเรื่อง และบทจบ

ศิวพร สกุนาท่วงศ์ (2551) ได้ศึกษาการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบายศรีสู่ภูมิภาคได้จัดการองค์ความรู้ 7 ขั้นตอนคือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหา

ความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลความรู้และกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงคม
ความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการรู้ประโยชน์จากความรู้

ประภาส ทิพยมาศ (2551) ศึกษาบทสູ່ขวัญในวรรณศิลป์ของบทสູ່ขวัญหอมสุต
จำเนียร พันทวี พบว่า หอมสุตจำเนียร พันทวี มีบทสູ່ขวัญเด็ก บทสູ່ขวัญนาค บทสູ່ขวัญบ่าว-สาว
และบทสູ່ขวัญทั่วไป

วิทยา ภูครองหิน (2553) ศึกษาพิธีกรรมการบานศรีสູ່ขวัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์สืบ
สานและพัฒนา ไม่พบว่าประเพณีบายศรีสູ່ขวัญมีความเป็นมาอย่างไร การสืบสานพบว่า
หอมสุตขวัญจะเรียนรู้ทางเครือญาติ เรียนรู้จากวัดและชุมชน เรียนรู้จากหอมสุตขวัญที่มีอยู่ใน
ท้องถิ่น และเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร หรือขอความรู้จากผู้รู้ด้านบายศรี
สູ່ขวัญ

นรวิรุ้ ริกเถาว์ (2553) ได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบทสູ່ขวัญนาค อำเภอ
ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบภาพสะท้อนทางสังคมเกี่ยวกับครอบครัว ความเชื่อ
ขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยม

พระภิกษุชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ) (2556) ได้ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏใน
บทสູ່ขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต พบว่า ในบทสູ່ขวัญอีสานมีการแทรกหลักธรรมของ
พระพุทธศาสนาเข้าไปในบทสູ່ขวัญประเภทต่าง ๆ เช่น บทสູ່ขวัญนาคแทรกบุคคลหาได้ยาก
2 คือบุพการี และกตัญญูกตเวทิตี บทสູ່ขวัญบ่าว-สาว แทรกเบญจศีลและเบญจธรรมและมน
ทั้ง 6 เป็นต้น เสนอรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงผลการศึกษาค้นคว้าบทสູ່ขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาค้นคว้า
1	2527	บทสູ່ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	คึกฤทธิ์ พันธิ์ไฉ	บทสູ່ขวัญช้าง และควาย
2	2546	วิเคราะห์บท ทำขวัญของ ชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	บทสູ່ขวัญควาย
3	2549	วิเคราะห์บท	วรารณณ์ ดั่งก้อง	บทสູ່ขวัญควาย

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
		สู่ขวัญจังหวัด แพร่		
4	2549	การมีส่วนร่วม ในพิธีสู่ขวัญ ควายของ ราษฎรบ้าน ขนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่	วีระชาติ เชื้อนรัตน์	การสู่ขวัญควายและ ราษฎรเข้าร่วมให้ข้อมูล เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศ ชาย
5	2550	การวิเคราะห์ บทสู่ขวัญที่ใช้ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภัคดี	บทสู่ขวัญควาย

จากตารางนี้แสดงถึงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์ พบจำนวน 5 เล่ม มีผู้วิจัย ดังนี้

ศีกฤทธิ พันธวิไล (2527) ได้รวบรวมบทสู่ขวัญแล้วนำมาวิเคราะห์จำแนกได้บทสู่ขวัญคน บทสู่ขวัญควาย และบทสู่ขวัญข้าว ส่วนบทสู่ขวัญคนประกอบด้วยสู่ขวัญคนเจ็บป่วย สู่ขวัญนาค สู่ขวัญบ่าว-สาว และสู่ขวัญขึ้นเรือนใหม่

พัชรินทร์ คงาศุริยฉาย (2546) วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี รวบรวมบทสู่ขวัญและนำมาวิเคราะห์ 3 ประเภท คือ บทสู่ขวัญคน บทสู่ขวัญควาย และบทสู่ขวัญข้าว สำหรับบทสู่ขวัญคน จำแนกพิธีทำขวัญเป็น 4 ประเภท คือ พิธีสู่ขวัญ การเปลี่ยนผ่านชีวิต พิธีสู่ขวัญการเจ็บป่วย พิธีสู่ขวัญเพื่อความอุดมสมบูรณ์และพิธีสู่ขวัญเพื่อการเซ่นไหว้

วรารภรณ์ ดังก้อง (2549) ได้วิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในจังหวัดแพร่ ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบทสู่ขวัญคน สัตว์ พืช สถานที่และสิ่งของ

วีรชาติ เขื่อนรัตน์ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับพิธีสู่ขวัญควาย พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่รู้และเข้าร่วม ยังพบข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่เข้าร่วมพิธีเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

พิมพ์ภา ภักดี (2550) วิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้รวบรวม บทสู่ขวัญทั้งสู่ขวัญคน สู่ขวัญสัตว์ สู่ขวัญพืช และสู่ขวัญสิ่งของ โดยบทสู่ขวัญทุกประเภทมี โครงสร้าง 3 ประการ คือ บทนำ บทดำเนินเรื่อง และบทจบ

ตารางที่ 22 แสดงผลการศึกษابทนิพนธ์การสู่ขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพืช

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
1	2527	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศิกฤทธิ พันธุ์วิไล	บทสู่ขวัญข้าว
2	2542	การศึกษา ประเพณี ทำขวัญของ จังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	ทำขวัญข้าว
3	2546	วิเคราะห์บททำ ขวัญของชาวไทย โซ่ง อำเภอเขา ย้อย จังหวัด เพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	บทสู่ขวัญข้าว
4	2549	วิเคราะห์บท สู่ขวัญจังหวัดแพร่	วรารณม์ ดังก้อง	บทสู่ขวัญข้าว
5	2550	การวิเคราะห์บทสู่ ขวัญที่ใช้ใน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	บทสู่ขวัญข้าว
6	2553	การสืบสาน ประเพณี การทำ ขวัญข้าวของ	อนุชาติ ทองเกลี้ยง	การทำขวัญข้าวเป็นพิธี เกี่ยวกับการทำมาหากิน

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
		องค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี		

จากตารางนี้แสดงถึงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัยเกี่ยวกับพืช พบจำนวน 6 เล่ม มีผู้วิจัย ดังนี้

ศีกฤทธิ์ พันธุ์โล (2527) ได้รวบรวมบทสู่วัยแล้วนำมาวิเคราะห์จำแนกได้บทสู่วัยคน บทสู่วัยควาย และบทสู่วัยข้าว ส่วนบทสู่วัยคนประกอบด้วยสู่วัยคนเจ็บป่วย สู่วัยนาค สู่วัยบ่าว-สาว และสู่วัยขึ้นเรือนใหม่

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) ได้ศึกษาประเพณีการทำขวัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยได้แบ่งบทหรือหัวข้อของการศึกษาออกเป็น บทนำ บททำขวัญเด็ก บททำขวัญนาค บททำขวัญบ่าว-สาว และบททำขวัญทั่วไป จากนั้นได้วิเคราะห์ประเพณีการทำขวัญประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยมที่ปรากฏในบทสู่วัย พบว่า ประเพณีการทำขวัญทุกประเภทล้วนเกิดจากความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” โดยเชื่อว่าชีวิตมนุษย์จะดำรงอยู่ได้หากขวัญอยู่กับเนื้อกับตัวตรงข้ามหากขวัญไม่ได้อยู่กับตัวเองจะมีการเจ็บป่วยหรือมีความไม่สมตุลเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ๆ

พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย (2546) วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี รวบรวมบทสู่วัยและนำมาวิเคราะห์ 3 ประเภท คือ บทสู่วัยคน บทสู่วัยควาย และบทสู่วัยข้าว สำหรับบทสู่วัยคน จำแนกพิธีทำขวัญเป็น 4 ประเภท คือ พิธีสู่วัย การเปลี่ยนผ่านชีวิต พิธีสู่วัยการเจ็บป่วย พิธีสู่วัยเพื่อความอุดมสมบูรณ์และพิธีสู่วัยเพื่อการเซ่นไหว้

วรารณณ์ ดังก้อง (2549) ได้วิเคราะห์บทสู่วัยที่ใช้ในจังหวัดแพร่ ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบทสู่วัยคน สัตว์ พืช และสิ่งของ

พิมพ์ภา ภัคดี (2550) วิเคราะห์บทสู่วัยที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้รวบรวมบทสู่วัยทั้งสู่วัยคน สู่วัยสัตว์ สู่วัยพืช และสู่วัยสิ่งของ โดยบทสู่วัยทุกประเภทยังมีโครงสร้าง 3 ประการ คือ บทนำ บทดำเนินเรื่อง และบทจบ

อนุชาติ ทองเกลี้ยง (2553) ได้ศึกษาพิธีทำขวัญข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า การทำขวัญข้าวเป็นประเพณีที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน และการดำเนินชีวิตอยู่กับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

ตารางที่ 23 แสดงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัณที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ

ลำดับ	ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	ผลการศึกษาบทนิพนธ์
1	2539	ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา	สุรัชย์ ฉายศิริพันธ์ุ์	ชาวประมงเชื่อว่าแม่ย่านางจะปกป้องรักษาเรือให้ปลอดภัย
2	2544	บททำขวัญและพิธีทำขวัญเรือของไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตูลารักษ์	ทำขวัญเรือแสดงอิทธิพลของศาสนาพุทธ พราหมณ์ และลัทธิ ผีสาง เทวดา และ ความเชื่อเรื่องขวัญเรือ
3	2548	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา	สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์เนื่องมาจากขวัญข้าว
4	2549	วิเคราะห์บทสู่วัณจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ตั้งก้อง	บทสู่วัณก่อนเล่า
5	2550	การวิเคราะห์บทสู่วัณที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้างจังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภัคดี	บทสู่วัณก่อนเล่า

จากตารางนี้แสดงถึงผลการศึกษาบทนิพนธ์การสู่วัณเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ พบจำนวน 5 เล่ม มีผู้วิจัย ดังนี้

สุรัชย์ ฉายศิริพันธ์ุ์ (2539) ศึกษาพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่าประชาชนในอำเภอดังกล่าว เชื่อว่าแม่ย่านาง คือ ผู้ที่จะปกป้องรักษาให้เรืออยู่รอดปลอดภัย ทั้งที่มาจากมนุษย์และธรรมชาติ

อุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2544) ศึกษาบททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ 3 จังหวัด คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช พบว่าประชาชนใน 3 จังหวัด

ประกอบพิธีทำขวัญเรือ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธ พราหมณ์ ผีสาง เทวดา และ ความเชื่อเรื่องขวัญ

บุญกอง อินตา (2548) ได้สร้างผลงานด้านทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับขวัญข้าวโดยใช้ แนวคิดและวัสดุเขียนเกี่ยวกับข้าวและขวัญข้าว

วรารักษ์ ดังก้อง (2549) ได้วิเคราะห์บทสวดขวัญที่ใช้ในจังหวัดแพร่ ซึ่งจะครอบคลุม เนื้อหาเกี่ยวกับบทสวดขวัญคน สัตว์ พืช สถานที่และสิ่งของ

พิมพ์ ภัคดี (2550) วิเคราะห์บทสวดขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้รวบรวม บทสวดขวัญทั้งสวดขวัญคน สวดขวัญสัตว์ สวดขวัญพืช สวดขวัญสถานที่และสิ่งของ โดยบทสวดขวัญทุกประเภท มีโครงสร้าง 3 ประการ คือ บทนำ บทดำเนินเรื่อง และบทจบ

ผลการศึกษานิทรรศการสวดขวัญในประเทศไทย แบ่งผลการศึกษาและนำมา สังเคราะห์บทสวดขวัญเกี่ยวกับคน บทสวดขวัญเกี่ยวกับสัตว์ บทสวดขวัญเกี่ยวกับพืช บทสวดขวัญเกี่ยวกับ สถานที่และสิ่งของ โดยผลการวิจัยพบงานส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการสวดขวัญคน รองลงมาเป็นบท สวดขวัญพืชและสิ่งของ ส่วนบทสวดขวัญสัตว์มีจำนวนน้อยกว่าบทสวดขวัญอื่น ๆ สำหรับรายละเอียดการ สังเคราะห์ผลการศึกษานิทรรศการสวดขวัญจะเสนอตามลำดับ คือ ผลการวิจัยเกี่ยวกับคน พืช สัตว์ สถานที่และสิ่งของ

จากการศึกษาผลการศึกษางานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา จำนวน 48 เล่ม ที่นำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องหลายอย่างจากการศึกษาข้อมูลผล การศึกษาด้านเนื้อหาสามารถแบ่งกลุ่มโดยสรุปมี 4 ประเภท ได้แก่ การสวดขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ คน การสวดขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ การสวดขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพืช การสวดขวัญที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ

บทที่ 4

เนื้อหาของบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศ : สถานภาพการศึกษาและวิจัย

การสังเคราะห์เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศ : สถานภาพการศึกษา ซึ่งศึกษาจากบทนิพนธ์ประเภทงานวิจัย 23 เล่ม บทความ 12 บทความ หนังสือและตำรา 13 เล่ม สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับคน
2. เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์
3. เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช
4. เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ

เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับคน

บทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับคนมีจำนวน 164 เรื่อง จัดกลุ่มตามเนื้อหาได้ 37 กลุ่ม ตามลำดับ จากมากไปหาน้อย ดังนี้

การสู่ขวัญแต่งงาน จำนวน 25 เรื่อง การสู่ขวัญนาค จำนวน 25 เรื่อง การสู่ขวัญคนป่วย จำนวน 18 เรื่อง การสู่ขวัญเด็ก จำนวน 18 เรื่อง การสู่ขวัญพระสงฆ์สามเณร จำนวน 10 เรื่อง การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน จำนวน 10 เรื่อง การสู่ขวัญทั่วไป จำนวน 8 เรื่อง การสู่ขวัญเจ้านาย และผู้มียศศักดิ์ใหม่ จำนวน 6 เรื่อง การสู่ขวัญออกกรรม จำนวน 5 เรื่อง การสู่ขวัญผู้ที่เดินทางไกลบ้าน จำนวน 4 เรื่อง การสู่ขวัญหลวง จำนวน 3 เรื่อง การสู่ขวัญแม่มาน จำนวน 3 เรื่อง การสู่ขวัญผู้นำชุมชน จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญผู้อาวุโส จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญแม่ลูกอ่อน จำนวน 2 เรื่อง

การสู่ขวัญผูกเสี่ยว จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญขึ้นปีใหม่ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญนำฮอย จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญตั้งไข่ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญผู้มาเยือน จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญบพเช่นผี เรียกขวัญ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญบพช้อนขวัญพี่น้อง จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญบพอกทางผีขวัญ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญเขี้ยว จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญโกนจุก จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญใหญ่ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญคนเดินทางมาจากแดนไกล จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญปักเทียน จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญเข้าร่าง จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญคนออก

จากงานและเกษียณ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญการเกิดอุบัติเหตุ จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญจาก
การหายเจ็บป่วย จำนวน 1 เรื่อง การสูตรขวัญทหาร จำนวน 1 เรื่อง

การสูตรขวัญกล่อม จำนวน 1 เรื่อง การสูตรขวัญบายศรี จำนวน 1 เรื่อง การสูตร
นักเรียนจบการศึกษา จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญวันเกิด จำนวน 1 เรื่อง

ตารางที่ 24 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญแต่งงาน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน	1. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2527	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล	2. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2529	วัฒนธรรมล้านนาไทย	มณี พยอมยงค์	3. การสู่ขวัญแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	4. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและ กระบวนการเรียนรู้ของ ชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	5. การสู่ขวัญแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2542	การศึกษาประเพณี ทำขวัญของจังหวัด พิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	6. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2543	ที่ระลึกงานพระราชทาน เพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร เชมจารีเถระ	7. การสู่ขวัญแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	สีน้ำ จันทร์เพ็ญ	8. การสู่ขวัญแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล	9. การสู่ขวัญแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สรวง บุญเจิม	10. การสู่ขวัญแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนอีสาน	เจริญ มูลมา	11. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2545	การศึกษาบทสู่ขวัญของชาว ไทลื้อ อำเภอปัว จังหวัด น่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	12. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2546	วิเคราะห์บททำขวัญของ ชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงศาสนิฉาย	13. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถี ของคนอีสาน	พระพนม ปิยสีโล/ทองดี	14. การสู่ขวัญแต่งงาน	บทความ
2548	การจัดการความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในการ สร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญ ของชาวอีสาน	กฤษฎา ศรีธรรมมา	15. การสู่ขวัญแต่งงาน	บทความ
2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญ จังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก่อ	16. บทสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2549	ประเพณีทำขวัญและ แหล่งต่าง ๆ	คณาจารย์สำนักพิมพ์ เสียงเชียงใหม่	17. การสู่ขวัญแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2550	การวิเคราะห์บทสู่ ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่ง ช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	18. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2551	การจัดการองค์ ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบายศรีสู่ขวัญภาค	ศิวพร สกุนาทำวงศ์	19. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2551	วรรณศิลป์ในบทสู่ ขวัญของหมอลำ จำเนียร พันธ์	ประภาส ทิพยมาศ	20. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2553	พิธีสู่ขวัญ : การ อนุรักษ์ และสืบสาน พิธีกรรม จรรโลงใจ ของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	21. การสู่ขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่ แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	22. การสู่ขวัญแต่งงาน	บทความ
2556	บททำขวัญ : วิถีคน สยามในมาเลเซีย	อิงอร จุลทรัพย์	23. การสู่ขวัญแต่งงาน	บทความ
2556	การศึกษาหลักพุทธ ธรรมที่ปรากฏในบท สูตรขวัญอีสานเพื่อ การดำเนินชีวิต	พระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)	24. สูตรขวัญแต่งงาน	งานวิจัย
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	25. การสู่ขวัญแต่งงาน	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเกี่ยวกับการแต่งงาน พบเนื้อหาบทนิพนธ์ การสู่ขวัญแต่งงาน ในงานวิจัย 13 เรื่อง ในบทความ 5 บทความ ในหนังสือและตำรา 7 เรื่อง

ตารางที่ 25 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญภาค

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน	1. การสู่ขวัญภาค	งานวิจัย
2527	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	คึกฤทธิ์ พันธุ์วิไล	2. การสู่ขวัญภาค	งานวิจัย
2535	ฮัต-คองอีสานและปภิมกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	3. การสู่ขวัญภาค	หนังสือและตำรา
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	4. การสู่ขวัญภาค	งานวิจัย
2537	การศึกษาบททำขวัญภาคภาคกลางในด้านจารัตนิยม และวรรณศิลป์	นันทิตา จงมีสุข	5. การสู่ขวัญภาค	งานวิจัย
2539	การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยาและมานุษยวิทยาการดนตรี	จันทร์พร นวลแพ่ง	6. การสู่ขวัญภาค	งานวิจัย
2539	การทำขวัญภาค	พันทิพา มาลา	7. การทำขวัญภาค	บทความ
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถกลาง	8. การสู่ขวัญภาค	หนังสือและตำรา
2542	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	9. การทำขวัญภาค	งานวิจัย
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	10. การสู่ขวัญภาค	งานวิจัย
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	สีน้ำ จันทร์เพ็ญ	11. การสู่ขวัญภาค	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	12. การสู่ขวัญภาค	หนังสือและตำรา
2545	การศึกษาบทสู่ขวัญของชาวไทยลื้ออำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	13. สู่ขวัญภาค	งานวิจัย
2548	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน	กฤษฎา ศรีธรรมมา	14. การสู่ขวัญภาค	บทความ
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสีโล/ทองดี	15. การสู่ขวัญภาค	บทความ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2549	ประเพณีทำขวัญและแห่ต่าง ๆ	คณาจารย์สำนักพิมพ์ เลี้ยงเชียง	16. การสู่ขวัญนาค	หนังสือและตำรา
2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก้อง	17. การสู่ขวัญนาค	งานวิจัย
2551	วรรณศิลป์ในบทสู่ขวัญของหมอ สุดจำเนียร พันทวี	ประภาส ทิพยมาศ	18. การสู่ขวัญนาค	งานวิจัย
2551	การจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสี่ ภูมิภาค	ศิวพร สกุนาทำวงศ์	19. การสู่ขวัญนาค	งานวิจัย
2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบ สานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนใน สังคม	วิทยา ภูครองหิน	20. การสู่ขวัญนาค	งานวิจัย
2553	วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบท ทำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	นรวิร์ รักเดาว์	21. การสู่ขวัญนาค	งานวิจัย
2556	การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏ ในบทสู่ขวัญอีสานเพื่อการ ดำเนินชีวิต	พระภัททชาพงษ์ สิริกัทโธ (กำชัยภูมิ)	22. การสู่ขวัญนาค	งานวิจัย
2556	บททำขวัญ : วิถีคนสยามใน มาเลเซีย	อิงอร จุลทรัพย์	23. การทำขวัญนาค	บทความ
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	24. การสู่ขวัญนาค	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญนาค พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญนาค
ในงานวิจัย 14 เรื่อง ในบทความ 5 บทความ ในหนังสือและตำรา 5 เรื่อง

ตารางที่ 26 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญคนป่วย

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2527	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศิกฤทธ์ พันธุ์วิไล	1. การสู่ขวัญคนป่วย	งานวิจัย
2529	วัฒนธรรมล้านนาไทย	มณี พยอมยงค์	2. การสู่ขวัญคนป่วย	หนังสือและตำรา
2535	ฮีด-คองอีสานและ ปกิณกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	3. การสู่ขวัญคนป่วย	หนังสือและตำรา

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและ กระบวนการเรียนรู้ของ ชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	4. การสุขุขัญคนป่วย	หนังสือและตำรา
2543	ที่ระลึกงานพระราชทาน เพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร เชมจารีเถระ	5. การสุขุขัญคนป่วย	หนังสือและตำรา
2544	มูลมั่งคั่งเดิม	สีน้ำ จันทรเพ็ญ	6. การสุขุขัญคนป่วย	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์ารเมธากุล	7. การสุขุขัญคนป่วย	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	8. การสุขุขัญคนป่วย	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสุขุขัญ เพื่อเสริมสร้างคามเข้มแข็ง ของชุมชนอีสาน	เจริญ มูลมา	9. การสุขุขัญคนป่วย	งานวิจัย
2545	การศึกษาบทสุขุขัญของ ชาวไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	10. การสุขุขัญคนป่วย	งานวิจัย
2546	วิเคราะห์บททำขวัญของ ชาวไทโซ่ง อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยา	11. การสุขุขัญคนป่วย	งานวิจัย
2547	การเรียกขวัญ	ยิ่งยง เทาประเสริฐ	12. การสุขุขัญคนป่วย	บทความ
2549	การดูแลรักษาสุขภาพทาง จิตโดยหมอสุขุขัญในจังหวัด นครราชสีมา	กิตติภัทร อ่างบุญตา	13. การสุขุขัญคนป่วย	งานวิจัย
2550	การวิเคราะห์บทสุขุขัญที่ใช้ ในอำเภอยาย้อย จังหวัด น่าน	พิมพ์า ภักดี	14. การสุขุขัญคนป่วย	งานวิจัย
2553	พิธีสุขุขัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	15. การสุขุขัญผู้ป่วย	งานวิจัย
2553	บายศรีสุขุขัญ : ประเพณีที่ อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	16. การสุขุขัญคนป่วย	บทความ
2557	วัฒนธรรมจากคำเรียกขวัญ ในพิธีกรรมรักษาโรคของ หมอเฒ่าชาวผู้ไทย	อลงกรณ์ อิทธิผล วีไลวรรณ ขนิษฐานันท์ และ สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์	17. การสุขุขัญผู้ป่วย	บทความ
มปป.	พิธีสุขุขัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	18. การสุขุขัญคนป่วย	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสูชวัญคนป่วย พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสูชวัญคนป่วย ในงานวิจัย 7 เรื่อง ในบทความ 4 บทความ ในหนังสือและตำรา 7 เรื่อง

ตารางที่ 27 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสูชวัญในประเทศไทย ประเภทการสูชวัญเด็ก

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสูชวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน	1. การสูชวัญเด็ก	งานวิจัย
2536	วรรณกรรมคำสูชวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	2. การสูชวัญเด็ก	งานวิจัย
2542	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	3. การสูชวัญเด็ก	งานวิจัย
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอรียานวัตร เชมจารีเดระ	4. การสูชวัญเด็ก	หนังสือและตำรา
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	สีน้ำ จันทร์เพ็ญ	5. การสูชวัญเด็ก	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	6. การสูชวัญเด็ก	หนังสือและตำรา
2544	วิถีชีวิตชาวใต้ประเพณีและวัฒนธรรม	ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์	7. การสูชวัญเด็ก	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสูชวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มูลมา	8. การสูชวัญเด็ก	งานวิจัย
2548	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสูชวัญของชาวอีสาน	กฤษฎา ศรีธรรมมา	9. การสูชวัญเด็ก	บทความ
2548	บายศรีสูชวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	10. การสูชวัญเด็ก	บทความ
2549	ประเพณีทำขวัญและแหล่งต่างๆ	คณาจารย์สำนักพิมพ์ เลียงเชียง	11. การสูชวัญเด็ก	หนังสือและตำรา
2550	การวิเคราะห์บทสูชวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภัคดี	12. การสูชวัญเด็ก	งานวิจัย
2551	วรรณศิลป์ในบทสูชวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี	ประภาส ทิพยมาศ	13. การสูชวัญเด็ก	งานวิจัย
2553	พิธีสูชวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	14. การสูชวัญเด็ก	งานวิจัย
2553	บายศรีสูชวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	15. การสูชวัญเด็ก	บทความ
2556	บททำขวัญ : วิถีคนสยามในมาเลเซีย	อิงอร จุลทรัพย์	16. การทำขวัญเด็ก	บทความ
มปป.	พิธีสูชวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	17. การสูชวัญเด็ก	บทความ
มปป.	ตำราสูชวัญโบราณต่าง ๆ	จ.เปரியัญ	18. การสูชวัญเด็ก	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเด็ก พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเด็ก ในงานวิจัย 7 เรื่อง ในบทความ 5 บทความ ในหนังสือและตำรา 6 เรื่อง

ตารางที่ 28 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญพระสงฆ์สามเณร

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญพระสงฆ์	งานวิจัย
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร chemจารีเถระ	2. การสู่ขวัญพระสงฆ์	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มูลมา	3. บายศรีพระ เณร	งานวิจัย
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	สีน้ำ จันทร์เพ็ญ	4. การสู่ขวัญพระสงฆ์	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรมธากุล	5. การสู่ขวัญพระภิกษุ สามเณร	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	6. บายศรีพระเณร	หนังสือและตำรา
2545	การศึกษามรดกสู่ขวัญของชาวไท ลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	7. สู่ขวัญสามเณร	งานวิจัย
2550	การวิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ใน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	8. การสู่ขวัญสามเณร	งานวิจัย
2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบ สานพิธีกรรม จรรโลงใจของคน ในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	9. การสู่ขวัญพระสงฆ์	งานวิจัย
2556	การศึกษาหลัก พุทธธรรมที่ปรากฏในบทสูตรขวัญ อีสานเพื่อการดำเนินชีวิต	พระภักทธชาพงษ์ สิริกฤโท (กำชัยภูมิ)	10. สูตรขวัญพระสงฆ์ สามเณร	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญพระสงฆ์สามเณร พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญพระสงฆ์สามเณร ในงานวิจัย 6 เรื่อง ในหนังสือและตำรา 4 เรื่อง ส่วนในบทความไม่ปรากฏ

ตารางที่ 29 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2535	ฮีด-คองอีสานและปภิกษาคคี	บัวศรี ศรีสูง	1. สู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	2. การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน	งานวิจัย
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอรียานวัตร เชมจารีเถระ	3. การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	สิน้ำ จันทร์เพ็ญ	4. การสู่ขวัญน้อย	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล	5. การสู่ขวัญน้อย	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	6. การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	7. สูตรขวัญน้อยก่อนแต่งงาน	งานวิจัย
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่ เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	8. การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน	บทความ
2556	การศึกษาหลัก พุทธธรรมที่ปรากฏในบทสูตรขวัญ อีสานเพื่อการดำเนินชีวิต	พระภักทธาพงษ์ สิริกทโท (กำชัยภูมิ)	9. สูตรขวัญน้อยก่อนแต่งงาน	งานวิจัย
มปป	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	10. การสู่ขวัญน้อย	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญน้อยก่อนแต่งงาน ในงานวิจัย 3 เรื่อง ในบทความ 2 บทความ ในหนังสือและตำรา 5 เรื่อง

ตารางที่ 30 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญทั่วไป

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	1. การสูตรขวัญทั่วไป	งานวิจัย
2535	ฮีด-คองอีสานและปภิกษาคคี	บัวศรี ศรีสูง	2. สู่ขวัญคนธรรมดา	หนังสือและตำรา
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอรียานวัตร เชมจารีเถระ	3. การสู่ขวัญคนธรรมดา	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล	4. การสู่ขวัญคนธรรมดา หรือคนทั่วไป	หนังสือและตำรา

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	5. สูตรขวัญทั่วไป	งานวิจัย
2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วารภรณ์ ดังก้อง	6. บทสู่ขวัญคนทั่วไป	งานวิจัย
2551	วรรณศิลป์ในบทสู่ขวัญของหมอบุญชูขวัญ	ประภาส ทิพยมาศ	7. การสู่ขวัญทั่วไป	งานวิจัย
มปป.		ศรีกรม ชมแล้ว	8. การสู่ขวัญคนธรรมดา	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญทั่วไป พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญทั่วไป ในงานวิจัย 4 เรื่อง ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 3 เรื่อง

ตารางที่ 31 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญมียศศักดิ์

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2529	วัฒนธรรมล้านนาไทย	มณี พยอมยงค์	1. สู่ขวัญมียศศักดิ์	หนังสือและตำรา
2543	พิธีเสกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร	2. การสู่ขวัญเจ้านาย	หนังสือและตำรา
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	เข็มจารี เจริญ	3. การสู่ขวัญเจ้านาย	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ดโบราณคดีอีสาน	สิน้ำ จันทร์เพ็ญ	4. การสู่ขวัญข้าราชการผู้ใหญ่	หนังสือและตำรา
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	บุญเกิด	5. การสู่ขวัญให้คนได้งานใหม่หรือได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น	บทความ
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	พิมพ์วรรณเมธากุล	6. การสู่ขวัญผู้รับตำแหน่งใหม่	บทความ
		พระพนม		
		ปิยสิโล/ทองดี		
		ทัศนาวดี ใจสว่าง		

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญมียศศักดิ์ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญมียศศักดิ์ ในบทความ 2 บทความ ในหนังสือและตำรา 4 เรื่อง ส่วนในงานวิจัยไม่ปรากฏ

ตารางที่ 32 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญแม่ออกกรรม

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2543	ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร ชมจารีเถระ	1. การสู่ขวัญแม่ออกกรรม	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	2. การสู่ขวัญแม่อยู่กรรม	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	3. สูตรขวัญแม่อยู่กรรม	งานวิจัย
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	4. การสู่ขวัญออกกรรม	บทความ
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	5. การสู่ขวัญแม่ออกจากกรรม	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญแม่ออกกรรม พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญแม่ออกกรรม ในงานวิจัย 1 เรื่อง ในบทความ 2 บทความ ในหนังสือและตำรา 2 เรื่อง

ตารางที่ 33 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเดินทางไกล

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2529	วัฒนธรรมล้านนาไทย	มณี พยอมยงค์	1. สู่ขวัญคนเดินทางไกล	หนังสือและตำรา
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	2. การสู่ขวัญผู้จะเดินทางจากไป	หนังสือและตำรา
2545	การศึกษาบทสู่ขวัญของชาวลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	3. สู่ขวัญบุคคลจะจากถิ่น	งานวิจัย
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	4. การสู่ขวัญคนที่จะเดินทางไปทำงานในถิ่นไกล	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเดินทางไกล พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเดินทางไกลในงานวิจัย 1 เรื่อง ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 2 เรื่อง

ตารางที่ 34 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญหลวง

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2535	ฮีด-คองอีสานและ ปภิมกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	1. สู่ขวัญหลวง	หนังสือและตำรา
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	สีน้ำ จันทร์เพ็ญ	2. การสู่ขวัญหลวง	หนังสือและตำรา
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	3. การสู่ขวัญหลวง	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญหลวง พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญหลวง
ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 2 เรื่อง ส่วนในงานวิจัยไม่ปรากฏ

ตารางที่ 35 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญแม่เฒ่า

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	1. การสู่ขวัญแม่เฒ่า	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มูลมา	2. สูตรขวัญแม่เฒ่า	งานวิจัย
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่ อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	3. การสู่ขวัญแม่เฒ่า	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญแม่เฒ่า พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญแม่เฒ่า
ในงานวิจัย 1 เรื่อง ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง

ตารางที่ 36 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญผู้นำชุมชน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2545	การศึกษาบทสู่ขวัญของชาว ไทลื้อ อำเภอปัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	1. สู่ขวัญผู้ใหญ่บ้าน	งานวิจัย
2556	การศึกษาหลัก พุทธธรรมที่ปรากฏในบทสูตร ขวัญอีสานเพื่อการดำเนิน ชีวิต	พระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)	2. สูตรขวัญผู้นำชุมชน	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญผู้นำชุมชน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญผู้นำชุมชนในงานวิจัย 2 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 37 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญผู้สูงอายุ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ ภูมิภาค : วิธีชีวิตและ กระบวนการเรียนรู้ของ ชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	1. การสู่ขวัญผู้สูงอายุ	หนังสือและตำรา
2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	2. การสู่ขวัญผู้สูงอายุ	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญผู้สูงอายุ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญผู้สูงอายุในงานวิจัย 1 เรื่อง ในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 38 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญแม่ลูกอ่อน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	1. การสู่ขวัญแม่ลูกอ่อน	หนังสือและตำรา งานวิจัย
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	2. สูตรขวัญแม่ลูกอ่อน	

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญแม่ลูกอ่อน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญ
แม่ลูกอ่อนในงานวิจัย 1 เรื่อง ในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 39 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญผูกเสี่ยว

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2548	การจัดการความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในการสร้าง สังคมสันติสุข : ศึกษาจาก พิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน	กฤษฎา ศรีธรรมมา	1. การสู่ขวัญผูกเสี่ยว	บทความ
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคน อีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	2. การสู่ขวัญผูกเสี่ยว	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญผูกเสี่ยว พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญผูกเสี่ยว
ในบทความ 2 บทความ ส่วนในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 40 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญทหาร

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	การสูตรขวัญทหาร	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญทหาร พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญทหาร ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 41 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญกลุ่ม

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	การสู่ขวัญกลุ่ม	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญกลุ่ม พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญกลุ่ม ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 42 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญบายศรี

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	การสู่ขวัญบายศรี	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญบายศรี พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญบายศรี ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 43 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญนำฮอย

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	การสู่ขวัญนำฮอย	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญนำฮอย พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญนำฮอย ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 44 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญผู้มาเยือน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ ภูมิภาค : วิถีชีวิตและ กระบวนการเรียนรู้ของ ชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	การสู่ขวัญผู้มาเยือน	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญผู้มาเยือน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญผู้มาเยือนในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง ส่วนในงานวิจัย ในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 45 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญใหญ่

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล	การสู่ขวัญใหญ่	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญใหญ่ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญใหญ่ ในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง ส่วนในงานวิจัย ในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 46 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเช่นผีเรียกขวัญ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2546	วิเคราะห์บทบาทขวัญของชาว ไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	การเรียกขวัญ	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเช่นผีเรียกขวัญ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเช่นผีเรียกขวัญ ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 47 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ประเภทการสู่วัยบตบอภคคสู่วัย

ปีทีพิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2546	วิเคราะห์บททำขวัญของชาว ไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาศุริยฉาย	บตบอภคคสู่วัย	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่วัยบตบอภคคสู่วัย พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัย
บตบอภคคสู่วัย ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 48 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ประเภทการสู่วัยเขือย

ปีทีพิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2546	วิเคราะห์บททำขวัญของชาว ไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาศุริยฉาย	บทสู่วัยเขือย	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่วัยเขือย พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยเขือย
ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 49 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ประเภทการสู่วัยเรียกขวัญปักเทียน

ปีทีพิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2547	การเรียกขวัญ	ยิ่งยง เทาประเสริฐ	การเรียกขวัญปักเทียน	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่วัยเรียกขวัญปักเทียน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัย
เรียกขวัญปักเทียน ในบทความ 1 บทความ ส่วนในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 50 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเรียกขวัญเข้าร่าง

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2547	การเรียกขวัญ	ยิ่งยง เทาประเสริฐ	การเรียกขวัญเข้าร่าง	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเรียกขวัญเข้าร่าง พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเรียกขวัญ เข้าร่าง ในบทความ 1 บทความ ในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 51 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเรียกขวัญตั้งไข่

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2547	การเรียกขวัญ	ยิ่งยง เทาประเสริฐ	การเรียกขวัญตั้งไข่	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเรียกขวัญตั้งไข่ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเรียกขวัญ ตั้งไข่ ในบทความ 1 บทความ ในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 52 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญคนเดินทางไปทำงานไกลแล้วกลับมาถึงบ้าน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	การสู่ขวัญคนเดินทางไปทำงานไกลแล้วกลับมาถึงบ้าน	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญคนเดินทางไปทำงานไกลแล้วกลับมาถึงบ้าน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญคนเดินทางไปทำงานไกลแล้วกลับมาถึงบ้าน ในบทความ 1 บทความ ในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 53 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู้ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู้ขวัญคนที่ลาออก
จากงานและปลดเกษียณ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2548	บายศรีสู้ขวัญกับวิถีของ คนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	การสู้ขวัญคนที่ลาออก จากงานและปลดเกษียณ	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู้ขวัญคนที่ลาออกจากงานและปลดเกษียณ พบเนื้อหา
บทนิพนธ์การสู้ขวัญคนที่ลาออกจากงานและปลดเกษียณ ในบทความ 1 บทความ ในงานวิจัย ใน
หนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 54 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู้ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู้ขวัญเมื่อได้รับอุบัติเหตุ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2548	บายศรีสู้ขวัญกับวิถีของ คนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	การสู้ขวัญเมื่อได้รับ อุบัติเหตุ	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู้ขวัญเมื่อได้รับอุบัติเหตุ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู้ขวัญ
เมื่อได้รับอุบัติเหตุ ในบทความ 1 บทความ ในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 55 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู้ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู้ขวัญเมื่อหาย
จากการเจ็บไข้

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2548	บายศรีสู้ขวัญกับวิถีของ คนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	การสู้ขวัญเมื่อหายจาก การเจ็บไข้หรือป่วยหนัก	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู้ขวัญเมื่อหายจากการเจ็บไข้ พบเนื้อหาบทนิพนธ์
การสู้ขวัญเมื่อหายจากการเจ็บไข้ ในบทความ 1 บทความ ในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา
ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 56 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ประเภทการสู่วัยการทำวัยโกนจุก

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2549	ประเพณีทำขวัญและ แหล่งต่าง ๆ	คณาจารย์สำนักพิมพ์ เลียงเชียง	การทำขวัญโกนจุก	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่วัยการทำวัยโกนจุก พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัย
การทำขวัญโกนจุก ในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง ในงานวิจัย ในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 57 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ประเภทการสู่วัยขึ้นปีใหม่

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2550	การวิเคราะห์บทสู่วัยที่ใช้ ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภัคดี	การสู่วัยขึ้นปีใหม่	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่วัยขึ้นปีใหม่ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัย
ขึ้นบ้านใหม่ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 58 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยในประเทศไทย ประเภทการสู่วัยวันเกิด

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2550	การจัดการองค์ความรู้	ศิวพร สกุนาทำวงศ์	การสู่วัยวันเกิด	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่วัยวันเกิด พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่วัยวันเกิด
ในงานวิจัย เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 59 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญนักเรียนที่จบการศึกษา

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	การสู่ขวัญนักเรียนที่ จบการศึกษา	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญนักเรียนที่จบการศึกษา พบเนื้อหาบทนิพนธ์ การสู่ขวัญนักเรียนที่จบการศึกษา ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ผลการศึกษางานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา เกี่ยวกับการสู่ขวัญคน พบว่ามี 37 กลุ่ม พบมากที่สุด คือ การสู่ขวัญแต่งงาน รองลงมา คือ การสู่ขวัญนาค และพบน้อยที่สุด คือ การสู่ขวัญนำฮอย

สำหรับการสู่ขวัญแต่งงาน ที่พบมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า การแต่งงานเป็นการเริ่มต้นครอบครัวใหม่ของบ่าวสาว เพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาวในการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การสู่ขวัญคนที่ไม่ปรากฏ คือ การสู่ขวัญคนหย่าร้าง ผู้วิจัยเห็นว่าคนที่หย่าร้างจากกัน แสดงว่าไม่มีความสุขในชีวิตคู่ ดังนั้น เมื่อตัดสินใจหย่าร้างควรมีการสู่ขวัญเพื่อเรียกขวัญ และ กำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์

บทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์ มีจำนวน 47 เรื่อง จัดกลุ่มตามเนื้อหาได้ 6 กลุ่ม ตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

การสู่ขวัญควาย จำนวน 23 เรื่อง การสู่ขวัญวัว จำนวน 11 เรื่อง การสู่ขวัญช้าง จำนวน 6 เรื่อง การสู่ขวัญม่อน จำนวน 4 เรื่อง การสู่ขวัญม้า จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญผึ้ง จำนวน 1 เรื่อง

ตารางที่ 60 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญควาย

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัน	1. การสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2527	บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล	2. การสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2532	บทสู่ขวัญควาย	นเรศน์ สิงห์หุตสาหะ	3. การทำขวัญควาย	บทความ
2535	ฮีด-คองฮีสานและปकिनกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	4. การสู่ขวัญควาย	หนังสือและตำรา
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	5. การสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถกลาง	6. การสู่ขวัญควาย	หนังสือและตำรา
2542	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	7. การทำขวัญควาย	งานวิจัย
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร	8. การสู่ขวัญควาย	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เชมจารีเถระเจริญ มูลมา	9. การสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	10. การสู่ขวัญควาย	หนังสือและตำรา
2545	ขวัญมิติทางจริยธรรมของสังคมไทย	ภคินิตย์ เพชรปรามณีวงศ์	11. การสู่ขวัญควาย	บทความ
2545	การศึกษาบทสู่ขวัญของชาวไทลื้อ อำเภอปัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	12. การสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2546	วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุนิฉาย	13. บทสู่ขวัญควาย	งานวิจัย

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสีโล/ ทองดี	14. การสู่ขวัญควาย	บทความ
2548	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน	กฤษฎา ศรีธรรมมา	15. การสู่ขวัญควาย	บทความ
2549	การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรบ้านขนินเหนือ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่	วีระชาติ เชื้อนรัตน์	16. บทสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก้อน	17. บทสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2550	การวิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	18. การสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	19. การสู่ขวัญควาย	งานวิจัย
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	20. การสู่ขวัญควาย	บทความ
2556	บททำขวัญ : วิถีคนสยามในมาเลเซีย	อิงอร จุลทรัพย์	21. การทำขวัญควาย	บทความ
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	22. การสู่ขวัญควาย	บทความ
มปป.	ตำราสูตรขวัญโบราณต่าง ๆ	จ.เปรี๊ญ	23. การสู่ขวัญควาย	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญควาย พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญควาย ในงานวิจัย 11 เรื่อง ในบทความ 7 บทความ ในหนังสือและตำรา 5 เรื่อง

ตารางที่ 61 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญ	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการ เรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	2. การสู่ขวัญ	หนังสือและตำรา
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิง ศพ ผศ.มฤณี พันทวี	พระอริยานุวัตร ชมจารีเถระ	3. สู่ขวัญ	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สรวง บุญเจิม	4. การสู่ขวัญ	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	5. สูตรขวัญ	งานวิจัย
2545	ขวัญมิติทางจริยธรรมของ สังคมไทย	ภคินิตย์ เพชรปราณีวงศ์	6. การสู่ขวัญ	บทความ
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคน อีสาน	พระพนม ปิยสีโล/ทองดี	7. การสู่ขวัญ	บทความ
2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัด แพร่	วราภรณ์ ดังก้อง	8. บทสู่ขวัญ	งานวิจัย
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่ เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	9. การสู่ขวัญ	บทความ
2556	บททำขวัญ : วิถีคนสยามใน มาเลเซีย	อิงอร จุลทรัพย์	10. การทำขวัญ	บทความ
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	11. การสู่ขวัญ	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญ ในงานวิจัย
3 เรื่อง ในบทความ 5 บทความ ในหนังสือและตำรา 3 เรื่อง

ตารางที่ 62 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญข้าง

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2527	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล	1. การสู่ขวัญข้าง	งานวิจัย
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	2. การสู่ขวัญข้าง	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการ เรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	3. การสู่ขวัญข้าง	หนังสือและตำรา
2543	ที่ระลึกงานพระราชทาน เพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร เข็มจารีเถระ	4. การสู่ขวัญข้าง	หนังสือและตำรา
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคน อีสาน	พระพนม ปิยสีโล/ทองดี	5. การสู่ขวัญข้าง	บทความ
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	6. การสู่ขวัญข้าง	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญข้าง พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญข้าง
ในงานวิจัย 2 เรื่อง ในบทความ 2 บทความ ในหนังสือและตำรา 2 เรื่อง

ตารางที่ 63 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญม้อน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร เข็มจารีเถระ	1. การสู่ขวัญม้อน	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	2. การสู่ขวัญม้อน	หนังสือและตำรา
2548	การจัดการความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน	กฤษฎา ศรีธรรมมา	3. การสู่ขวัญม้อน	บทความ
2556	การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏ ในบทสวดขวัญอีสานเพื่อการ ดำเนินชีวิต	พระภักทธชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)	4. การสู่ขวัญม้อน	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสูชั้วญม้อน พบเนือหอบทนิพนธ์การสูชั้วญม้อน
ในงานวิจัย 1 เรื่อง ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 2 เรื่อง

ตารางที่ 64 แสดงเนือหอบทนิพนธ์การสูชั้วญในประเทศไทย ประเภทการสูชั้วญม้อน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนือหอบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการ เรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	1. การสูชั้วญม้อน	หนังสือและตำรา
2548	บายศรีสูชั้วญกับวิถีของคน อีสาน	พระพนม ปิยสีโล/ทองดี	2. การสูชั้วญม้อน	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสูชั้วญม้อน พบเนือหอบทนิพนธ์การสูชั้วญม้อน ในบทความ
1 บทความ ในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง ส่วนในงานวิจัยไม่ปรากฏ

ตารางที่ 65 แสดงเนือหอบทนิพนธ์การสูชั้วญในประเทศไทย ประเภทการสูชั้วญมึ่ง

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนือหอบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2545	ขวัญมิติทางจริยธรรมของ สังคมไทย	ภคินิตย์ เพชรปราวณังค์	การสูชั้วญมึ่ง	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสูชั้วญมึ่ง พบเนือหอบทนิพนธ์การสูชั้วญมึ่ง ในบทความ
1บทความ ส่วนในงานวิจัย ในหนังสือและตำราไม่ปรากฏ

ผลการศึกษางานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา เกี่ยวกับการสูชั้วญสัตว์ มี 6 กลุ่ม
พบมากที่สุด คือ การสูชั้วญควาย รองลงมา คือ การสูชั้วญวัว และพบน้อยที่สุด คือ การสูชั้วญมึ่ง
สำหรับการสูชั้วญควาย ที่พบมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ควายเป็นผู้มีบุญคุณต่อมนุษย์
จึงจัดให้มีการสูชั้วญขึ้น

การสูชั้วญสัตว์ที่ไม่ปรากฏ คือ การสูชั้วญสุนัข ผู้วิจัยเห็นว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อ
มนุษย์เพราะช่วยเฝ้าบ้าน เลี้ยงสัตว์ช่วยมนุษย์ได้

เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช

บทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช มีจำนวน 26 เรื่อง มีเนื้อหาเฉพาะการสู่ขวัญข้าว

ตารางที่ 66 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญข้าว

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน	1. การสู่ขวัญข้าว	งานวิจัย
2527	บทสู่ขวัญจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ศีกฤทธิ พันธวีโล	2. บทสู่ขวัญข้าว	งานวิจัย
2535	ฮีต-คองอีสานและปภินกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	3. สู่ขวัญข้าว	หนังสือและตำรา
2540	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	4. การสู่ขวัญข้าว	งานวิจัย
2543	พิธีปลุกเสกพระราชนาฬิงศพ ผศ. มุณี พันทวี	พระอริยานุวัตร	5. สู่ขวัญข้าว	หนังสือและตำรา
2544	มูลมั่งดั้งเดิม	เสีน้ำ จันทร์เพ็ญ	6. สู่ขวัญข้าว	หนังสือและตำรา
2544	วัฒนธรรมข้าวและพล้อ่านาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา	วิมล คำศรี และไพรินทร์ ลุยแก้ว	7. สู่ขวัญข้าว	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	8. สู่ขวัญข้าว	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	9. สูตรขวัญข้าว	งานวิจัย
2545	การศึกษาบทสู่ขวัญของชาวไทยลื้ออำเภอบัว จังหวัดน่าน	สมพงษ์ จิตอารีย์	10. สู่ขวัญข้าว	งานวิจัย
2545	ขวัญมิติทางจริยธรรมของสังคมไทย	ภคินิตย์ เพชรปราณีวงศ์	11. การสู่ขวัญข้าว	บทความ
2546	วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทยลื้ออำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย	12. บทสู่ขวัญข้าว	งานวิจัย
2547	การเรียกขวัญ	ยิ่งยง เทาประเสริฐ	13. การเรียกขวัญเหยิบข้าว	บทความ
2548	ขวัญข้าว	บุญกอง อินตา	14. การสู่ขวัญข้าว	งานวิจัย
2548	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน	กฤษฎา ศรีธรรมา	15. การสู่ขวัญข้าว	บทความ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2549	วิเคราะห์บทสູ່ຂຽວຊື່ງຜູ່ຈຳພຸດແຜ່	วราภรณ์ ดั่งก้อง	16. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	งานวิจัย
2549	ประເພີນີທຳຂຽວຊື່ງແຜ່ຕ່ຳງ ຯ	คณาจารย์สำนักพิมพ์ เสียงเชียง	17. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	หนังสือและ ตำรา
2550	การวิเคราะห์บทสູ່ຂຽວຊື່ງທີ່ໃຊ້ໃນ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา กักดี	18. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	งานวิจัย
2553	บายศรีสູ່ຂຽວຊື່ງ : ประເພີນີທີ່ອຸ່ เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	19. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	บทความ
2553	พิธีสູ່ຂຽວຊື່ງ : การอนุรักษ์ และสืบ สานพิธีกรรม จรรโลงใจของคน ในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	20. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	งานวิจัย
2553	การสืบสานประເພີນີ การທຳ ຂຽວຊື່ງຂຽວຂອງองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี	อนุชาติ ทองเกลี้ยง	21. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	งานวิจัย
2556	การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ ปรากฏในบทสູ່ຂຽວຊື່ງอีสานเพื่อ การดำเนินชีวิต	พระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ)	23. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	งานวิจัย
2556	ประເພີນີพิธีกรรมการทำนา โบราณล้านนา	สนั่น ธรรมธิ	24. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	หนังสือ และตำรา
มปป.	พิธีสູ່ຂຽວຊື່ງ	ศรีกรม ชมแล้ว	25. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	บทความ
มปป.	ตำราสູ່ຂຽວຊື່ງโบราณຕ່ຳງ ຯ	จ.เปริยณู	26. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	หนังสือและ ตำรา
มปป.	เล่าสู่กันฟัง.....ประເພີນີการเรียก ຂຽວຊື່ງຂຽວเปลือກຂອງชาวไทย เขมรสุรินทร์	สารภี ภูมิประเทศ	12. การสູ່ຂຽວຊື່ຂຽວ	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสູ່ຂຽວຊື່ງเกี่ยวกับพิธี พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสູ່ຂຽວຊື່ງຂຽວ
ในงานวิจัย 12 เรื่อง ในบทความ 6 บทความ ในหนังสือและตำรา 8 เล่ม

ผลการศึกษางานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา เกี่ยวกับการสູ່ຂຽວຊື່ງพิธี พบเฉพาะ
การสູ່ຂຽວຊື່ງຂຽວ

การสູ່ຂຽວຊື່ງพิธีที่ไม่ปรากฏ คือ การสູ່ຂຽວຊື່ງอ้อย ผู้วิจัยเห็นว่าอ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้าง
รายได้ให้แก่มนุษย์

เนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ

บทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ มีจำนวน 71 เรื่อง จัดกลุ่มตามเนื้อหาได้ 15 กลุ่ม ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ จำนวน 12 เรื่อง การสู่ขวัญลาน จำนวน 8 เรื่อง การสู่ขวัญเล่า จำนวน 7 เรื่อง การสู่ขวัญเกวียน จำนวน 7 เรื่อง การสู่ขวัญรถยนต์ จำนวน 6 เรื่อง การสู่ขวัญเสา จำนวน 6 เรื่อง การสู่ขวัญเรือ จำนวน 6 เรื่อง การสู่ขวัญนา จำนวน 5 เรื่อง การสู่ขวัญพระพุทธรูป จำนวน 4 เรื่อง การสู่ขวัญเฮือน จำนวน 4 เรื่อง การสู่ขวัญก้อนเส้า จำนวน 2 เรื่อง การสู่ขวัญปิ่น จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญเขาควาง จำนวน 1 เรื่อง การสู่ขวัญพาข้าว จำนวน 1 เรื่อง

ตารางที่ 67 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรารวัน	1. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	งานวิจัย
2527	บทสู่ขวัญจากอำเภอกลับแล จังหวัดอุดรดิตต์	ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล	2. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	งานวิจัย
2535	ฮีด-คองฮีสานและปकिनกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	3. สู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	หนังสือและตำรา
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	4. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	5. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	หนังสือและตำรา
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร เชมจารีเดระ	6. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	หนังสือและตำรา
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	7. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	บทความ
2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วราภรณ์ ดังก้อง	8. บทสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	งานวิจัย
2550	การวิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	พิมพ์ภา ภักดี	9. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	งานวิจัย
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	10. สู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	บทความ
2556	บททำขวัญ : วิถีคนสยามในมาเลเซีย	อิงอร จุลทรัพย์	11. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	บทความ
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	12. การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญ
ขึ้นบ้านใหม่ ในงานวิจัย 5 เรื่อง ในบทความ 4 บทความ ในหนังสือและตำรา 3 เรื่อง

ตารางที่ 68 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญลาน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญลาน	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการ เรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	2. การสู่ขวัญลาน	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	3. การสู่ขวัญลาน	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์พรเมธากุล	4. การสู่ขวัญลาน	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนอีสาน	เจริญ มุลมา	5. การสู่ขวัญลาน	งานวิจัย
2545	ขวัญมิติทางจริยธรรมของ สังคมไทย	ภคินิตย์ เพชรปราณีวงศ์	6. การสู่ขวัญลาน	บทความ
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคน อีสาน	พระพนม ปิยสีโล/ทองดี	7. การสู่ขวัญลาน	บทความ
มปป.	ตำราสูตรขวัญโบราณต่าง ๆ	จ.เปรี๊ญญ	8. การสู่ขวัญลาน	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญลาน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญลาน
ในงานวิจัย 2 เรื่อง ในบทความ 2 บทความ ในหนังสือและตำรา 4 เรื่อง

ตารางที่ 69 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเล่า

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญเล่า	งานวิจัย
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร เชมจารีเถระ	2. การสู่ขวัญเล่า	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ดโบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรมธากุล	3. การสู่ขวัญเล่า	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	4. การสู่ขวัญเล่า	หนังสือและตำรา
2548	บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน	พระพนม ปิยสิโล/ทองดี	5. การสู่ขวัญเล่า	บทความ
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	6. การสู่ขวัญเล่า	บทความ
มปป.	ตำราสูตรขวัญโบราณต่าง ๆ	จ.เปรียญ	7. การสู่ขวัญเล่า	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเล่า พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเล่า ในงานวิจัย 1 เรื่อง ในบทความ 2 บทความ ในหนังสือและตำรา 4 เรื่อง

ตารางที่ 70 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเกวียน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญเกวียน	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	2. การสู่ขวัญเกวียน	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	3. การสู่ขวัญเกวียน	หนังสือและตำรา
2545	ขวัญมิติทางจริยธรรมของสังคมไทย	ภคินิตย์ เพชรปราณีวงศ์	4. การสู่ขวัญเกวียน	บทความ
2553	พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	5. การสู่ขวัญเกวียน	งานวิจัย
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	6. การสู่ขวัญเกวียน	บทความ
มปป.	ตำราสูตรขวัญโบราณต่าง ๆ	จ.เปรี๊ญ	7. การทำขวัญเกวียน	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเกวียน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกวียน ในงานวิจัย 2 เรื่อง ในบทความ 2 บทความ ในหนังสือและตำรา 3 เรื่อง

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 71 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญรถยนต์

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2535	ฮีด-คองอีสานและปกิณกะคดี	บัวศรี ศรีสูง	1. สู่ขวัญรถ	หนังสือและตำรา
2543	ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผศ.ม.ณิ พันทวี	พระอริยานุวัตร เชมจารีเถระ	2. การสู่ขวัญรถยนต์	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	3. การสู่ขวัญรถ	หนังสือและตำรา
2544	มูลมังตั้งเดิม	สีน้ำ จันทร์เพ็ญ	4. การสู่ขวัญรถ	หนังสือและตำรา
2548	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน	กฤษฎา ศรีธรรมา	5. การสู่ขวัญรถยนต์	บทความ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2553	การสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม	วิทยา ภูครองหิน	6. การสู่ขวัญรถยนต์	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญรถยนต์ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญรถยนต์ ในงานวิจัย 1 เรื่อง ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 4 เรื่อง

ตารางที่ 72 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเส้า

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญเส้าเขื่อน	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	2. การสู่ขวัญเส้าเขื่อน	หนังสือและตำรา
2542	การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	3. การสู่ขวัญเส้า	งานวิจัย
2549	ประเพณีทำขวัญและแฮ่ต่าง ๆ	คณาจารย์ สำนักพิมพ์ เสียงเชียงใหม่	4. การสู่ขวัญเส้า	หนังสือและตำรา
2553	บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน	ทัศนาวดี ใจสว่าง	5. การสู่ขวัญเส้าเรือน	บทความ
มปป.	ตำราสูตรขวัญโบราณต่าง ๆ	จ.เปรี๊ญญ	6. การสู่ขวัญเส้าเขื่อนปลูกใหม่	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเสา พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเสา ในงานวิจัย 2 เรื่อง ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 3 เรื่อง

ตารางที่ 73 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเรือ

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2539	ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของชาวประมงในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	สุรัชย์ ฉายศิริพันธุ์	1. การสู่ขวัญเรือ	งานวิจัย
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	2. การสู่ขวัญเรือ	หนังสือและตำรา
2544	บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตูลารักษ์	3. ทำขวัญเรือ	งานวิจัย
2547	บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตูลารักษ์	5. ทำขวัญเรือ	หนังสือและตำรา
2550	บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด	อุมารินทร์ ตูลารักษ์	6. ทำขวัญเรือ	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเรือ พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเรือ ในงานวิจัย 2 เรื่อง ในบทความ 1 บทความ ในหนังสือและตำรา 2 เรื่อง

ตารางที่ 74 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญนา

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2540	ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและ กระบวนการเรียนรู้ของ ชาวบ้านไทย	เอกวิทย์ ณ ถลาง	1. การสู่ขวัญนา	หนังสือและตำรา
2542	การศึกษาประเพณี ทำขวัญของจังหวัด พิษณุโลก	ทิพย์สุดา นัยทรัพย์	2. การสู่ขวัญนา	งานวิจัย
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	3. การสู่ขวัญนา	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ด โบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล	4. การสู่ขวัญนา	หนังสือและตำรา
มปป.	ตำราสูตรขวัญโบราณ ต่าง ๆ	จ.เปรี๊ญญ	5. การทำขวัญนา	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญนา พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญนา ในงานวิจัย 1 เรื่อง ในหนังสือและตำรา 4 เรื่อง ส่วนในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 75 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญพระพุทธรูป

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญพระพุทธรูป	งานวิจัย
2543	ที่ระลึกงานพระราชทาน เพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอรียานวัตร เชมจารีเถระ	2. การสู่ขวัญพระพุทธรูป	หนังสือและตำรา
2544	การอนุรักษ์สืบสาน และ พัฒนาการบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชนอีสาน	เจริญ มูลมา	3. สูตรขวัญพระพุทธรูป	งานวิจัย
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	4. การบายศรีพระพุทธรูป	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญพระพุทธรูป พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญพระพุทธรูป ในงานวิจัย 2 เรื่อง ในหนังสือและตำรา 2 เรื่อง ส่วนในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 76 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเอือน

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2543	ทีระสิกงานพระราขทานเพลิงศพ ผศ.มูณี พันทวี	พระอริยานูวัตร์ เขมจารีเถระ	1. การสู่ขวัญเอือน	หนังสือและตำรา
2544	ประเพณีอีสานและเกร็ดโบราณคดีอีสาน	บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล	2. การสู่ขวัญเอือน	หนังสือและตำรา
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	3. การสู่ขวัญเอือน	หนังสือและตำรา
2545	ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา	สุทธิพิศ แก้วสุข	4. การสวดบ้าน	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเอือน พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญอรณนต์ ในงานวิจัย 1 เรื่อง ในหนังสือและตำรา 3 เรื่อง ส่วนในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 77 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญก้อนเส้า

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2536	วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน	บุญธรรม ทองเรือง	1. การสู่ขวัญก้อนเส้า	งานวิจัย
2549	วิเคราะห์บทสู่ขวัญจังหวัดแพร่	วรภรณ์ ดังก้อง	2. การสู่ขวัญก้อนเส้า	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญก้อนเส้า พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญก้อนเส้า ในงานวิจัย 2 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 78 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญอุงเป่า (อุงเงินอุงทอง)

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2524	บทสู่ขวัญจังหวัดเลย	ชาคริต อนันทรวัฒน์	การสู่ขวัญอุงเป่า (อุงเงินอุงทอง)	งานวิจัย

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญอุงเป่า พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญอุงเป่า ในงานวิจัย 1 เรื่อง ส่วนในบทความ ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 79 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญปิ่น

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2543	ที่ระลึกงานพระราชทาน เพลิงศพ ผศ.มณี พันทวี	พระอริยานุวัตร เข็มจารีเถระ	สู่ขวัญปิ่น	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญปิ่น พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญปิ่น ในหนังสือ และตำรา 1 เรื่อง ส่วนในงานวิจัย ในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 80 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญเขาควาง

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
2544	ตำรามรดกอีสาน	สวิง บุญเจิม	การสู่ขวัญเขาควาง	หนังสือและตำรา

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญเขาควาง พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญเขาควาง ในหนังสือและตำรา 1 เรื่อง ส่วนในงานวิจัย ในบทความ ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 81 แสดงเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ประเภทการสู่ขวัญพาข้าว

ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย	เนื้อหาบทนิพนธ์	ประเภทเอกสาร
มปป.	พิธีสู่ขวัญ	ศรีกรม ชมแล้ว	การสู่ขวัญพาข้าว	บทความ

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าการสู่ขวัญพาข้าว พบเนื้อหาบทนิพนธ์การสู่ขวัญพาข้าว ในบทความ 1 เรื่อง ส่วนในงานวิจัย ในหนังสือและตำรา ไม่ปรากฏ

การสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของ จากงานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา มี 15 ประเภท การสู่ขวัญที่พบมากที่สุด คือ การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ รองลงมา คือ การสู่ขวัญลาน น้อยที่สุด คือ การสู่ขวัญพาข้าว

สำหรับการสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ ที่พบมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า บ้านเป็นที่อยู่อาศัย ก่อนจะเข้าอาศัยในบ้านเจ้าของบ้านจะประกอบพิธีสู่ขวัญบ้านใหม่เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของบ้านและผู้อาศัยให้อาศัยอยู่อย่างมีความสุข

การสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของที่ไม่ปรากฏ คือ การสู่ขวัญจักรยาน ผู้วิจัยเห็นว่าจักรยาน เป็นพาหนะที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ เพราะช่วยลดภาวะโลกร้อน และช่วยในการออกกำลังกายทำให้มนุษย์มีสุขภาพแข็งแรง

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าบทสู่ขวัญจากบทนิพนธ์ประเภทงานวิจัย บทความ หนังสือ และตำรา พบว่ามีการสู่ขวัญ 4 ประเภท คือ การสู่ขวัญคน การสู่ขวัญสัตว์ การสู่ขวัญพืช และการสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของ

โดยบทสู่ขวัญคน พบมากที่สุด คือ การสู่ขวัญแต่งงาน หรือการสู่ขวัญป่าวสาว รองลงมา คือการสู่ขวัญนาค น้อยที่สุด คือ การสู่ขวัญนำฮอย

การสู่ขวัญแต่งงานมีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาคล้ายคลึงกันทุกภาค คือเพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่คู่ป่าวสาวในการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังตัวอย่าง

“...ซ้อยจักเชิญเอาขวัญนางคราญ เข้ามาเทียมคู่มาเยอขวัญเอย เจ้ามาฮอดแล้ว
 ทัดดอกขมุมนานจุมจิมดอกคัตเค้า ทัดดอกข้าวกลมตาเกศางามตั้งไหล่..... ทั้งผ้ากาสาวแพรลาย
 ซ้อนเสื่อมีทั้งเสื่อตันแก้ว ปักแสวไหมแดง ซ้อยจักเชิญเอาขวัญนางแพง เข้าเทียมคู่ ขวัญเจ้าอยู่
 ฟากฟ้าแดนไกล ก็ให้มาเมื่อวันนี้ ขวัญเจ้าไปอาศัยคณิงหาซู้เก่าก็ให้มาเมื่อวันนี้ให้ศาเกษเกล้า
 ทัดดอกบัวระพันให้มาทาจันนมัน แม่เจ้าแต่งไว้ ให้มันมาทัดดอกไม้ก้านเกษวยรววย มวยบ่อयर
 ให้มันมาใส่ซ้องบ่าวพี่น้องบ้านใต้คอยหาเจ้า แล้วนางธิดาบ้านเหนือคอยเบ็งเจ้าแล้วเพินหาก

หมายเพ็ง เจ้าบุญกว้างสู่กายแล้ว เขิญเจ้ามนสวยงายพร้อมไพรให้ได้บ่อนข้าวไข่เชื้อเจ้าทั้งสอง” (บุญธรรม ทองเรือง. 2536 : 159)

บทสู่ขวัญสัตว์นั้น พบมากที่สุดคือ การสู่ขวัญควาย รองลงมา คือ การสู่ขวัญวัว น้อยที่สุด คือ การสู่ขวัญผึ้ง

การสู่ขวัญควายของทุกภาคมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายเดียว ซึ่งถือว่าควายเป็นผู้มีบุญคุณ ต่อมนุษย์จึงจัดให้มีการสู่ขวัญขึ้น การสู่ขวัญควายนั้นมีความแตกต่างกันด้านจุดมุ่งหมายของ ภาคกลางกับภาคอื่น

ดังตัวอย่าง การสู่ขวัญควายของไทย่ง จังหวัดเพชรบุรี และการสู่ขวัญควายของภาคเหนือ ดังนี้

“...เออนี้แหละ ควายแม่เฒ่า พร้อมด้วยลูกเต่ากู (ขู) ตัวกูตน บัดนี้ก็มีเครื่องเข้าครัวขวัญ ทั้งหลายมวลฝูงนี้เพื่อจักมาเข้าสู่ทำขวัญ แม่นว่าตัวนายรัฐ ได้ยะไรทำนา เป็นที่สรรพเสร็จ บรรมวลแล้ว บัดนี้จึงได้มาสู่เข้าทำขวัญ ก็ขอสามสิบสองขวัญควายแม่ดำ พร้อมด้วยลูกเต่านี้ สะสางวางปล่อยตนนายรัฐ ขออย่าได้เป็นเวรเป็นกรรมต่อกัน คิดตั้งแต่วันนี้ยามนี้ไป ตนตัวนาย รัฐและควายก็หือได้อยู่ดีมีสุขทั้งสองฝ่าย หือได้อยู่สัสสดี หือมีที่ฆาอายุหมั้นยืนยาว ชูปี ชูเดือน ชูวัน ชูยาม จิมเตย...” (สมพงษ์ จิตอารีย์. 2545 : 189)

ส่วนการสู่ขวัญควายของภาคกลาง (ไทชง) จะแตกต่างออกไปเพราะจะสู่ขวัญควายเพื่อ ฆ่าไปเช่นไหว้แถนวี ดังตัวอย่าง

“....เจ้าเสือกกับเจ้า(ผู้จัดพิธี) เช่น (ครึ่ง) นี้ย่อเขาอยาก (มีอายุ) ยืนเขามีทั้งควายใหญ่หัว เล็กใหญ่ตัว(ที่มี) เขาอ้างออกมีทั้งควายหัวเล็กตัว(ที่มี) เขาอ้างโง้ง จะเอามาฆ่าทำพานเครื่องเช่น (บูชา) สู่แก่น..” (พัชรินทร์ คงศาสุริฉาย. 2546 : 287)

ส่วนบทสู่ขวัญพืช พบเฉพาะการสู่ขวัญข้าว ส่วนบทสู่ขวัญที่เกี่ยวกับพืชอื่น ๆ ไม่พบใน บทนิพนธ์การสู่ขวัญ

การสู่ขวัญข้าวเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการทำนามาตั้งแต่อดีต คนโบราณเชื่อกันว่า ข้าวมีความสำคัญต่อชีวิตมีบุญคุณต่อชีวิตมนุษย์ใช้ข้าวในการบริโภคและสร้างรายได้มนุษย์จึง ผูกพันเกี่ยวข้องกับข้าวเป็นอย่างมาก และสำนึกในบุญคุณจึงมีการสู่ขวัญ เพื่อความเป็นสิริมงคล แก่ชาวนาสรางขวัญและกำลังใจให้ทำนาได้ผลผลิตได้สมบูรณ์ ดังตัวอย่าง

“.... ศรี ศรี วันนี้แม่วันดี วันเศรษฐีอมุดโชค.....ว่ามาเยอขวัญเอยทั้งข้าวจ้าวและข้าว เหนียวอย่าเหลียวไปทางอื่น เจ้าอย่าตื่นไปไส อย่าไปไกลจากตา เจ้ามาว่าคนมาอี เจ้าอย่าว่าคน มาสี มาดำ มาเหยียบ เจ้าอย่าเปรียบเป็นดินดอน คนอ่อนชอนบ่ออิตยาก คนเหลือหลากในโลก เขิญเจ้ามาอยู่ในเล่า คนกินเจ้าโภชนา แม่นมีผลเกาะบ่อแล้ว แม่นมีแก้วกะบ่อเอา คนมาเขาซ้อง

ส่องออนซอนหน่อโกชนัง กินอิหยังป่อต่อเจ้า บ่อต่อข้าวขาว ๆ ...” (พระภททชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ). 2556 : 45)

สำหรับบทสູ່ขวัญสถานที่และสิ่งของ พบมากที่สุด คือ การสູ່ขวัญขึ้นบ้านใหม่ รองลงมา คือ การสູ່ขวัญลาน พบน้อยที่สุด คือ การสູ່ขวัญพาข้าว

การสູ່ขวัญขึ้นบ้านใหม่ที่พบมากที่สุดเป็นพิธีสູ່ขวัญที่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เนื่องจากบ้านเป็นที่อยู่อาศัย ก่อนจะเข้าอาศัยในบ้านเจ้าของบ้านจะประกอบพิธี สູ່ขวัญบ้านใหม่เพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่เจ้าของบ้านและผู้อยู่อาศัยให้อาศัยอยู่อย่างมีความสุข ดังตัวอย่าง

“...วันนี้ก็เป็นวันดี ที่ได้ขึ้นบ้านใหม่ ได้ทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ พอดีได้ผู้เฒ่าแก่มาทำพิธี ทั้งไอ้แก้วและไอ้คำได้เป็นพยานหลักฐานใส่เสื้อผ้าใหม่ ที่บ้านใหม่ มีทั้งพี่น้อง ผู้หลักผู้ใหญ่ เออ บ้านนี้ให้อยู่ดีกินดี ให้อยู่สุขสบายไม่ให้มีเคราะห์มีนาม เคราะห์นามสามสี่ เคราะห์กลางคืน และเคราะห์กลางวันไม่ตกตามไฟไม่ให้ไหลตามน้ำในครอบครัวนี้ ให้อยู่สุขสบาย อายุมันขวัญยืน ตลอดไปเถอะ...” (พิมพ์ภา ภัคดี. 2550 : 175)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพและวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์กระบวนการศึกษาวิจัยบทนิพนธ์การสู่ขวัญและสังเคราะห์เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ซึ่งจะเสนอผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์บทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัยตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ สรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการศึกษาบทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย ซึ่งทำการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านผลการศึกษา สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การวิจัยและประเภทของงานวิจัยบทสู่ขวัญในประเทศไทยที่คัดเลือกมา จำนวน 48 เล่ม มีวัตถุประสงค์การวิจัย 49 ประเด็น นำมาจัดกลุ่มตามแนวคิดของทาลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parson) (ค.ศ.1902 – 1979) ประมวลสาระได้ 4 กลุ่ม ตามลำดับ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสู่ขวัญ 31 ประเด็น การอนุรักษ์และประยุกต์ใช้ 9 ประเด็น การรวบรวมข้อมูลบทสู่ขวัญ 6 ประเด็น และการศึกษาประวัติความเป็นมาของบทสู่ขวัญ 3 ประเด็น

ด้านระเบียบวิธีวิจัยบทสู่ขวัญในประเทศไทย มี 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 2 เล่ม และการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 21 เล่ม

ด้านผลการศึกษางานวิจัยการสู่ขวัญในประเทศไทย พบว่า มีการสู่ขวัญเกี่ยวกับคน การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์ การสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช และการสู่ขวัญเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ

2. เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญ จากงานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญจากงานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา มี 4 ประเภท คือ บทสู่ขวัญคน บทสู่ขวัญสัตว์ บทสู่ขวัญพืช และบทสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของ

เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์เกี่ยวกับคน แบ่งตามประเภทได้ 37 กลุ่ม พบมาก คือ การสู่ขวัญคนแต่งงาน รองลงมา คือ การสู่ขวัญนาค พบน้อย คือ การสู่ขวัญนำฮอย

เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์ แบ่งตามประเภทได้ 6 กลุ่ม พบมากคือ การสู่ขวัญควาย รองลงมา คือ การสู่ขวัญวัว พบน้อยคือ การสู่ขวัญผึ้ง

เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช จำนวน 26 เรื่อง พบในงานวิจัย 12 เรื่อง บทความ 6 บทความ หนังสือและตำรา 8 เล่ม มีเฉพาะการสู่ขวัญข้าว ส่วนบทสู่ขวัญที่เกี่ยวกับพืชอื่น ๆ ไม่พบในงานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา

เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ แบ่งตามประเภทได้ 15 กลุ่ม พบมาก คือ การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ รองลงมา คือ การสู่ขวัญลาน พบน้อยคือ การสู่ขวัญพาช้าว

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานิทานการสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ทั้ง 2 ประเด็น ได้ดังนี้

1. กระบวนการศึกษานิทานการสู่ขวัญในประเทศไทย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์การวิจัย ด้านระเบียบวิธีวิจัยบทสู่ขวัญ และด้านผลการศึกษาวิจัยบทสู่ขวัญ อภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์การวิจัยและประเภทงานวิจัย ซึ่งประมวลสาระได้ 4 กลุ่ม โดยกลุ่มที่มีมากที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสู่ขวัญมากถึง 31 ประเด็น น่าจะเป็นเพราะว่างานวิจัยดังกล่าวในระยะแรกเกิดจากขนบธรรมเนียมทุกภาคในท้องถิ่นมีลักษณะเดียวกัน คือ เป็นการเสริมแรงและให้กำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี โครงสร้าง – หน้าที่นิยมของทาลคอตพาร์สัน (Talcott Parson) (ค.ศ. 1902 – 1979) ที่สรุปไว้ว่าแนวคิดเรื่องระบบการกระทำที่เกิดขึ้นจากผู้กระทำแสดงบทบาทตามระบบการกระทำภายใต้กฎระเบียบ หรือบรรทัดฐานทางสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอนุศาสตร์ ป็องศิริ (2547 : 104) ที่ศึกษานิทานหน้าที่ของหมอสู่ขวัญที่มีต่อสังคม พิธีกรรมการสู่ขวัญกระทำขึ้นทั้งเหตุดีเพื่อเป็นการรับขวัญ และเหตุร้ายหมอสู่ขวัญเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมในการสร้างขวัญบำรุงขวัญ

ด้านระเบียบวิธีวิจัยบทสู่ขวัญในประเทศไทย พบว่า มี 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ 2 เล่ม และเชิงคุณภาพ 21 เล่ม จากที่พบเชิงคุณภาพมากถึง 21 เล่ม อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการศึกษาวิจัยบทสู่ขวัญในประเทศไทยนั้น ผู้ศึกษาจะใช้รูปแบบระเบียบวิธีวิจัยตามสภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลเพราะจำเป็นต้องศึกษาเชิงลึกเพื่อให้ทราบรายละเอียด

และนำผลของการศึกษานั้นไปใช้เป็นข้อมูลในการอนุรักษ์หรือประยุกต์แนวคิดใช้ได้อย่างถูกต้องกับกระบวนการ การได้มาซึ่งข้อมูลที่น่าจะเป็นจริงถูกต้องเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับตีพร สกุนาท่าวงศ์ (2551 : 195) ที่ศึกษาการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภาคโดยการนำกระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน คือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้

2. เนื้อหาสาระของบทนิพนธ์การสู่ขวัญ การศึกษาเนื้อหาสาระบทนิพนธ์การสู่ขวัญ ซึ่งสรุปว่ามีเนื้อหาการสู่ขวัญ 4 ประเภท คือ การสู่ขวัญเกี่ยวกับคน การสู่ขวัญเกี่ยวกับสัตว์ การสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช การสู่ขวัญเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งของ ซึ่งสรุปได้ว่าการสู่ขวัญคนมากที่สุด รองลงมา คือ การสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของ น้อยที่สุด คือ การสู่ขวัญพืช

การที่มีการสู่ขวัญคนมากที่สุด โดยเฉพาะการสู่ขวัญคนแต่งงาน ที่พบมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าการสู่ขวัญแต่งงาน เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นบ่อยกว่าพิธีมงคลอื่น ซึ่งเป็นความเชื่อ ขนบประเพณีคู่กับสังคม เป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการด้านจิตใจสร้างขวัญและกำลังใจ และความเชื่อมั่นดังนั้นเนื้อหาบทสู่ขวัญจึงมีบทบาทต่อสังคม จึงปรากฏเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตินันท์ พันทวี (2544 : 288) ศึกษาเรื่องพิธีกรรมท้องถิ่นใน ฐานะทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า คุณค่าพิธีกรรมที่เกิดขึ้นต่อบุคคลได้แก่ สมาธิ ความสบายใจ ความกตัญญูต่เวทิตี ความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ และความมีน้ำใจงาม นอกจากนี้ยังพบคุณค่าในฐานะเป็นกระเจงกาสะท่อนวัฒนธรรมทางภาษาและให้ความบันเทิงแก่ชุมชน และสอดคล้องกันระหว่างคนกับธรรมชาติ คนกับคน คนกับสิ่งแวดล้อม ความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ จิตอารีย์ (2545 : 144) ที่ศึกษาบทสู่ขวัญของชาวไทยลื้อผลการศึกษาพบว่า บทสู่ขวัญของไทยลื้อ แบ่งตามโอกาสและวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบพิธี บทสู่ขวัญมีบทบาท หน้าที่ต่อชุมชน 4 ประเภท คือ เป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ สร้างขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคี การรวมพลังให้ชุมชนเป็นปึกแผ่น

สำหรับการสู่ขวัญสถานที่และสิ่งของ ซึ่งพบรองลงมาจากการสู่ขวัญคนนั้น พบมากที่สุด คือ การสู่ขวัญขึ้นบ้านใหม่ อาจเป็นเพราะว่าบ้านเป็นที่อยู่อาศัยก่อนจะเข้าอาศัยในบ้านเจ้าของบ้านจะประกอบพิธีสู่ขวัญ เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของบ้านและผู้อยู่อาศัยให้มีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของสวิง บุญเจิม (2544) กล่าวถึง การสู่ขวัญในโอกาสต่าง ๆ ไว้จำนวนมาก การสู่ขวัญ เป็นจิตวิทยาอย่างหนึ่ง ซึ่งบัณฑิตโบราณอีสานได้คิดขึ้น เป็นการให้ขวัญ

และกำลังใจแก่คนและเสริมสิริแก่บ้านเรือน ล้อเลื่อน เกวียนวัว รถรา เป็นต้น เป็นการเสริมสิริแห่งโภคทรัพย์

เนื้อหาสาระบทนิพนธ์การสู่ขวัญที่พบน้อยสุดคือการวิจัยการสู่ขวัญเกี่ยวกับพืช คือ การสู่ขวัญเกี่ยวกับข้าว อาจเป็นเพราะว่าวัฒนธรรมประเพณีของไทยได้เปลี่ยนวิถีไป ความเชื่อของคนบางกลุ่มยังคงอยู่ บางกลุ่มสูญหายไปและไม่ได้ปฏิบัติสืบมาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เนื้อหาบทสู่ขวัญข้าวมีน้อยลงเพราะการสู่ขวัญเป็นสัญลักษณ์ในการแสดงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อชุมชน และการปลูกข้าวในอดีตจะปลูกปีละครั้งมีการประกอบประเพณีเพียงครั้งเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ภา ภัคดี (2550 : 77) ที่ศึกษาวิเคราะห์บทสู่ขวัญที่ใช้ในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่การสู่ขวัญในการแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม ได้แก่ วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพทำนา วิถีชีวิตเกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์ วิถีชีวิตเกี่ยวกับความเชื่อ วิถีชีวิตในการบริโภค

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาด้านนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทย : สถานภาพการศึกษาและวิจัย มีข้อเสนอเพื่อการวิจัยและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย
 - 1.1 ควรศึกษาการสังเคราะห์บทนิพนธ์การสู่ขวัญในประเทศไทยแต่ละภาคทั้งด้านวัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย และผลการศึกษา ให้ครอบคลุมทุกด้าน
 - 1.2 ควรศึกษาการรวบรวมบทนิพนธ์ในหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด และนำมาสังเคราะห์บทสู่ขวัญประเภทต่าง ๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
 - 1.3 ควรศึกษาการพัฒนาประเพณีการสู่ขวัญด้านบทสู่ขวัญ หมอลู่ขวัญ และผู้นำชุมชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ให้เห็นถึงความสำคัญและให้สนับสนุน
2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้
 - 2.1 ควรนำผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอเทศให้กับกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อนำไปจัดทำโครงการพัฒนาประเพณีบายศรีสู่ขวัญในชุมชนต่าง ๆ
 - 2.2 ควรนำข้อมูลการศึกษาไปบูรณาการในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.3 ควรศึกษากลวิธีการเสนอบทสู่ขวัญในประเทศไทย

บรรณนุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กฤษฎา ศรีธรรมา. (2548). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสังคมสันติสุข : ศึกษาจากพิธีสู่ขวัญของชาวอีสาน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กิตติภัทร อ่างบุญตา. (2549). การดูแลรักษาสุขภาพทางจิต โดยหมอสู่ขวัญในจังหวัด นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). การคิดเชิงสังเคราะห์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ศีกฤทธิ พันธุ์วิไล. (2527). บทสู่ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- _____. (2551). คู่มือประเพณีทำขวัญและแหล่งต่างๆ. กรุงเทพฯ : เลียงเชียง.
- จ. เปรียญ (นามแฝง). (2532). ตำราสู่ขวัญโบราณต่างๆ กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : อำนวยสาสน์ การพิมพ์.
- จันทร์พร นวลแพ่ง. (2539). การทำขวัญภาคกลาง : การศึกษาดนตรีวิทยา และ มนุษยวิทยาการดนตรี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (มปป.). คดีชาวบ้านอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา.
- เจริญ มูลมา. (2544). การอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาประเพณีการบายศรีสู่ขวัญเพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนอีสาน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาคริต อนันทราวัน. (2538). บทสู่ขวัญจังหวัดเลย. ปรินญาณิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนาวดี ใจสว่าง. (2553). [ออนไลน์]. บายศรีสู่ขวัญ : ประเพณีที่อยู่เคียงคู่แดนดินถิ่นอีสาน. [สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558]. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/375800>.
- ทิพย์สุดา นัยทิพย์. (2535). ภาษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู.
- _____. (2553). การศึกษาประเพณีทำขวัญของจังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ธวัช ปุณโณทก. (2546). ความเชื่อพื้นบ้านสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรวิรุ้ รักเถาว์. (2553). วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบททำขวัญนาค อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นเรศน์ สิงห์อดสาหะ. (2532). "บทสู่ขวัญควาย," บัณฑิตอาสาสมัคร. ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 : 47-50.
- นันทิดา จงมีสุข. (2537). การศึกษาบทบาททำขวัญนาคภาคกลางในด้านจารีตนิยมและวรรณศิลป์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิตินันท์ พันทวี. (2544). การศึกษาพิธีกรรมท้องถิ่นในฐานะทุนวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัวศรี ศรีสูง. (2535). ฮีต-คองอีสานและปถิมกะคดี. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- บุญกอง อินตา. (2548). ขวัญข้าว. ปรินญาณินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเกิด พิมพ์วรเชากุล. (2544). ประเพณีอีสานและเกร็ดโบราณ. ขอนแก่น : คลังนานาธรรม.
- บุญธรรม ทองเรือง. (2536). วรรณกรรมคำสู่ขวัญอีสาน. ปรินญาณินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (2544). วิถีชีวิตชาวใต้ ประเพณีและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : องค์การคำครูสภา.
- ประภาส ทิพยมาศ. (2551). วรรณศิลป์ในบทสู่ขวัญของหมอสุดจำเนียร พันทวี. ปรินญาณินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประมวล ดิคคินสัน. (2514). จิตวัฒนา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- พระพนม ปยสีโล. (2548). "บายศรีสู่ขวัญกับวิถีของคนอีสาน," ธรรมทัศน์. 6(1) : 75-82
- พระภัททชาพงษ์ สิริภทโท (ก้ำชัยภูมิ). (2556). การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสูตรขวัญอีสานเพื่อการดำเนินชีวิต. ปรินญาณินพนธ์ พธ.ม. : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระอริยานุวัตร เขมจารีเกรษ. (2528). คติความเชื่อของชาวอีสาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระอริยานุวัตร เขมจารีกระ. (2543). หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ
ผศ.มณี พันทวี. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- พัชรินทร์ คงคาสุริยฉาย. (2546). วิเคราะห์บททำขวัญของชาวไทโซ่ง อำเภอเขาย้อย
จังหวัดเพชรบุรี. ปรินญาณิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- พันทิพา มาลา. (2539). การทำขวัญนาค. การวิจัย เรื่อง การทำขวัญนาคศึกษาเฉพาะกรณี
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- พิมพ์ภา ภัคดี. (2550). การวิเคราะห์บทสู่ขวัญในอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน. ปรินญาณิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภคินิตย์ เพชรปราณีวงศ์. (2545). ขวัญมิติทางจริยธรรมของสังคมไทย. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1.
มณี พยอมยงค์. (2529). วัฒนธรรมล้านนาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- _____ . (2536). ความเชื่อของคนไทย ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ.
(พิมพ์ครั้งที่ 4.) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัส สุขสาย. (ม.ป.ป.). การบายศรีสู่ขวัญ. อุบลราชธานี : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- มูลนิธิภูมิปัญญา. (2535). ฮีต-คองอีสานและปกิณกะคดี พ่อจารย์บัวศรี ศรีสูง.
กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- ยิ่งยง เทาประเสริฐ. (2547). ตำราการแพทย์พื้นบ้านล้านนา เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย
- วิมล คำสรี. (2544). วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วราภรณ์ ดังก้อง. (2549). วิเคราะห์บทสู่ขวัญ จังหวัดแพร่. ปรินญาณิพนธ์ ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิทยา ฤครองหิน. (2553). พิธีสู่ขวัญ : การอนุรักษ์ และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนใน
สังคม. ปรินญาณิพนธ์ ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีรชาติ เชื่อนรัตน์. (2549). การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรบ้านชนินเหนือ
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาณิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ศรีกรม ชมแล้ว. (มปป.). [ออนไลน์]. พิธีสู่ขวัญ. [สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558].
จาก <https://www.sismsouth.com/smf/index.php?topic=1543.0>.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2548). ทฤษฎีคติชนวิทยา : วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวพร สกุนาทัวงศ์. (2551). การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบายศรีสู่ภูมิภาค. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สนั่น ธรรมธิ. (2556). ประเพณี พิธีกรรม การทำนาโบราณล้านนา. เชียงใหม่ : สุเทพการพิมพ์.
- สมพงษ์ จิตอารีย์. (2545). การศึกษาบทสวดและพิธีสู่ขวัญของชาวไทยเชื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สวิง บุญเจิม. (2554). ตำรามรดกอีสาน. อุบลราชธานี : สำนักพิมพ์มรดกอีสาน.
- สารภี ภูมิประเทศ. (มปป.). เล่าสู่กันฟัง.....ประเพณีการเรียกขวัญข้าวเปลือกของชาวไทยเขมร สุรินทร์. สุรินทร์ : สำนักวิทยบริการเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สีน้ำ จันทร์เพ็ญ และคณะ. (2541). มุลมังตังเดิม. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สุทิพย์ แก้วสุข. (2546). ศึกษาประเพณีสวดบ้านของชาวบ้าน จังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุรัชย์ ฉายศิริพันธ์. (2539). ความเชื่อพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับแม่ย่านางของ ชาวประมง ในอำเภอมือทอง จังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนุชาติ ทองเกลี้ยง. (2553). การสืบสานประเพณี การทำขวัญข้าวขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอกอโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. ปรินญาณินพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุศาสตร์ ป้องศิริ. (2547). บทบาทหมอสู่ขวัญ : กรณีศึกษา อำเภอบางคนที จังหวัดเลย. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อลงกรณ์ อิทธิผล และคณะ. (2557). “วัฒนธรรมจากคำเรียกขวัญในพิธีกรรมรักษาโรคของหมอเหยา ชาวผู้ไทย,” วารสารปาสิชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 27 ฉบับที่ 1.
- อิงอร จุลทรัพย์. (2556). “บททำขวัญ : วิถีคนสยามในมาเลเซีย,” วารสารปาสิชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ 25 ฉบับที่ 2.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2545). หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

อุมารินทร์ ตูลารักษ์. (2547). บททำขวัญเรือ และพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2550). วรรณศิลป์และสทบททำขวัญเรือของชาวภาคใต้. “มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์,” ปีที่ 24 ฉบับที่ 3.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

_____. (2544). ภูมิปัญญาอีสาน/คันทวีและเรียบเรียงโดยเอกวิทย์ ณ ถลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางนิภา จันทิชัย
วัน เดือน ปีเกิด	28 กรกฎาคม 2501
สถานที่เกิด	618 ตำบลหนองสองห้อง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน	76 หมู่ที่ 11 บ้านประชาพัฒนา ตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
อาชีพ	รับราชการครู
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านประแห่ย์ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูมหาสารคาม
พ.ศ. 2560	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY